

Aanvullend BIS-advies 2021 – 2024

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. In totaal 95 instellingen hebben van de gelegenheid gebruikgemaakt de minister te wijzen op onjuistheden. De reacties zijn voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geven de betreffende adviezen te herzien. In bijgaand aanvullend advies behandelt de raad de beoordeling van de gemelde feitelijke onjuistheden.

Bij het doornemen van de reacties zijn de raad enkele zaken opgevallen. Zo grijpen veel instellingen de mogelijkheid tot reageren aan om de beoordeling van de raad te becommentariëren, waar het niet altijd feitelijke onjuistheden betreft. De raad is hier in veel gevallen zo coulant mogelijk mee omgegaan door ook beknopt te reageren op dit soort vraagstukken en waar nodig zijn advisering nogmaals toe te lichten.

Opvallend is daarnaast dat veel instellingen in hun reacties blijk geven van onvrede over de krapte van de regeling, het geringe aantal instellingen dat kan worden gesubsidieerd, de hoogte van beschikbare subsidiebedragen, de gestelde criteria of de toegestane lengte van aanvragen. De raad benadrukt dat hij in zijn advisering over BIS-aanvragen gehouden is aan door de minister gestelde (en door de Tweede Kamer bekrachtigde) kaders. In de inleiding op zijn BIS-advies heeft de raad aangegeven dat deze kaders op diverse plekken knellen.

De raad heeft de afgelopen subsidieperiode een tiental sectoradviezen uitgebracht over de stand van zaken in verschillende kunstdisciplines. Ook heeft hij een verkenning uitgevoerd naar de samenhang tussen lokaal, regionaal en landelijk cultuurbeleid ('Cultuur voor stad, land en regio', 2017). Op grond van deze elf adviezen heeft hij in 2019 een besteladvies uitgebracht: 'Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur'. In deze serie adviezen deed de raad de minister handreikingen om het cultuurbestel op verschillende punten te verbeteren.

De minister heeft vervolgens haar cultuurbeleid gepresenteerd in haar beleidsnota 'Uitgangspunten cultuurbeleid 2021 - 2024' en in de Regeling op het specifiek cultuurbeleid, waarin ze de kaders stelt voor de BIS 2021 - 2024. Hierin heeft ze de adviezen van de raad ten dele overgenomen, tot vreugde van de raad. Ten dele zag de minister hiervoor echter onvoldoende gronden en/of financiële ruimte. Zij vroeg de raad om binnen de kaders die de regeling stelt, en binnen de door de minister ingerichte aanvraagprocedure, de BIS-aanvragen te beoordelen.

Enkele instellingen wijzen in hun reacties, begrijpelijkerwijze, op discrepanties tussen wat de raad betoogde in zijn sectoradviezen en/of zijn besteladvies, en wat hij schrijft in zijn BIS-advies. De raad benadrukt dat hij zich in zijn BIS-advies, conform de opdracht van de minister, aan de gestelde kaders heeft gehouden. Hij erkent dat dit soms heeft betekend dat hij moest afwijken van in zijn beleidsadviezen gedeelde opvattingen over de toekomst van het cultuurbeleid. Hij adviseert de minister hier bij de voorbereiding op de periode 2025 – 2028 opnieuw goed naar te kijken.

Enkele knelpunten die de raad signaleert, heeft hij reeds benoemd in de inleiding op zijn BIS-advies. Daarnaast merkt hij aan de reacties van sommige instellingen dat het voor veel positief beoordeelde instellingen onbegrijpelijk is waarom zij ondanks hun positieve beoordeling niet zijn voorgedragen voor de BIS. De raad verwijst hier in de meeste gevallen naar de afwegingen die hij heeft gemaakt per categorie, in de wetenschap dat bij een grotere beschikbare ruimte meer instellingen tot de BIS hadden kunnen worden toegelaten. De overvraag was op een groot aantal categorieën echter ook zodanig, dat zelfs bij een ruimere regeling niet elke positief beoordeelde instelling zou kunnen worden toegelaten tot de BIS. Daarnaast zijn er ook instellingen die binnen hun discipline of genre van grote waarde zijn, maar die volgens de raad niet thuishoren in een landelijke BIS. De raad meent dat zij door hun schaal of werking niet de verantwoordelijkheden kunnen dragen die samengaan met een functie in de BIS.

Tussen het uitbrengen van het BIS-advies van de raad en dit aanvullend advies heeft de Tweede Kamer bij motie gevraagd om Scapino en Eurosonic Noorderslag alsnog subsidie te verlenen. Het is aan de minister om vorm te geven aan de uitvoering van deze moties. De raad moest ook in de aanvullende adviezen uitgaan van de huidige regeling. De raad is uiteraard positief over de mogelijkheid dat deze instellingen alsnog in aanmerking komen voor subsidie.

In één geval ziet de raad in de reactie van een instelling aanleiding zijn negatieve advies te herzien. De raad adviseerde Nationale Opera & Ballet geen subsidie toe te kennen, tenzij wordt voldaan aan een viertal voorwaarden. Nationale Opera & Ballet geeft in haar reactie aan een uitgesplitst prestatieoverzicht te hebben aangeleverd. De raad constateert dat dit op een onvindbare en onjuiste plek is gebeurd, maar heeft deze informatie alsnog gewogen. Op basis hiervan adviseert hij Nationale Opera & Ballet alsnog de gevraagde subsidie toe te kennen, onder drie voorwaarden. De voorwaarde om een uitgesplitst prestatieoverzicht in te dienen komt hiermee te vervallen.

De raad heeft ook enkele feitelijke onjuistheden kunnen corrigeren, zoals verkeerd genoemde aantallen of namen, verkeerde berekeningen of enkele foutieve gevolgtrekkingen op basis van de aanvraag. In de categorieën beeldende kunst en festivals heeft de raad de hoogte van geadviseerde bedragen afgezet tegen het peiljaar 2017 in plaats van 2018. In de beeldende kunst ontstond hierdoor tweemaal een minder gepaste kwalificatie voor de stijging of daling van het voorgestelde subsidiebedrag. In de categorie festivals leidt dit tot een lichte aanpassing in de geadviseerde subsidiebedragen. Concreet betekent dit dat de raad adviseert Holland Festival 3.027.770 euro toe te kennen (in plaats van het eerder geadviseerde bedrag van 3.000.000 euro) en Oerol 476.066 euro (in plaats van 455.000 euro). In beide gevallen bedraagt het nieuw geadviseerde bedrag 90 procent van het bedrag dat het festival ontving in peiljaar 2018.

Daarnaast heeft een aantal instellingen de raad in hun reacties gewezen op gegevens uit hun jaarverantwoordingen over 2019. De raad had deze jaarverantwoordingen conform afspraak met het ministerie van OCW niet meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers deze gegevens tijdig konden aanleveren. De raad heeft kennis genomen van deze aanvullende informatie.

De komende jaren zal de raad nader inhoudelijk reflecteren op het bestel en samen met de rijkscultuurfondsen aanzetten formuleren tot verdere verbetering. Hij zal hierin opnieuw de culturele en creatieve sector, de stedelijke cultuurregio's en het ministerie betrekken. Komend najaar organiseert de raad een discussiebijeenkomst rond de toekomst van het cultuurbeleid: als ijkpunt voor het delen van ervaringen met het huidige bestel en het werk aan een weerbare en wendbare sector in het licht van Covid-19 en als startpunt voor de werkzaamheden van de raad in de nieuwe subsidieperiode.

A/Morph

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Het Geluid Maastricht (penvoerder van een nieuw op te richten instelling, A/Morph) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies stelt A/Morph dat zij niet inhoudelijk beoordeeld zou zijn door de commissie. Dit is een onjuiste aanname.

Tevens schrijft A/Morph dat de raad er ten onrechte vanuit gaat dat zij geen andere financiers of subsidiegevers heeft. De instelling maakt duidelijk met verschillende instanties in gesprek te zijn over eventuele subsidiëring. De raad erkent dat zijn verwijt van een 'afwachtende houding' niet terecht is. Niettemin vindt de raad een eigen inkomstenpercentage van 19 procent nog altijd erg laag. Ook mist hij hier een risicoanalyse en een strategie bij tegenvallende inkomsten.

Ook zou de raad de 'eigen voorzieningen' te beperkt definiëren als een eigen gebouw. Het gaat de raad in zijn advies echter niet alleen om het gebouw maar vooral ook om de technologische faciliteiten, die immers cruciaal zijn voor de activiteiten van A/Morph. Met name de aankoop van het 4D-soundsystem neemt in zijn ogen een buitenproportionele hap uit het gehele budget. De raad spreekt daarom in het advies van een kostenpost die 'niet in redelijke verhouding staat tot de gehele begroting'.

Verder tekent A/Morph bezwaar aan tegen het geconstateerde gebrek aan concrete invulling van de plannen. De instelling noemt een reeks namen en mogelijke onderzoeksprogramma's. De raad heeft in zijn advies opgemerkt dat de gerenommeerde samenwerkingspartners vertrouwen geven voor wat de artistieke kwaliteit betreft. Maar de ontwikkeltrajecten, die de kern van een ontwikkelinstelling uitmaken, zijn naar het oordeel van de raad in de aanvraag summier beschreven. Onduidelijk blijft bijvoorbeeld hoe de *residencies* worden ingevuld, of hoe het *community choir* zal profiteren van de 4D-technologie. In haar reactie beperkt de instelling zich tot de opmerking dat het amateurkoor verbonden kan worden met virtual reality. Dit is in de ogen van de raad een weinig verhelderende toelichting.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die A/Morph opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatie-kwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van A/Morph geen aanleiding zijn advies te herzien.

Asko|Schönberg

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Asko Schönberg (hierna: Asko|Schönberg) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Asko|Schönberg dat het onjuist is dat er geen sprake is van kritische zelfreflectie ten aanzien van de Governance Code Cultuur. Het ensemble wijst op het bestuursverslag van 2019, waarin het uitvoerig reflecteert op deze code en specifiek op de genoemde punten (zelf)evaluatie bestuur, rooster van aftreden en directiereglement.

De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren. De raad baseert zijn kritiek op de toelichting van de instelling op de toepassing van de Governance Code Cultuur, waarin hij de gevraagde zelfreflectie had verwacht. De raad vindt de reflectie in het door Asko|Schönberg ingebrachte bestuursverslag 2019 helder.

De instelling schrijft verder dat de raad ten onrechte stelt dat het eigen inkomstenpercentage van de stichting fors is gedaald tussen 2017 en 2018. Hij verklaart het verschil uit het opheffen van de vriendenstichting in 2017, waarbij het gehele vermogen naar Stichting Asko|Schönberg werd overgeheveld. De raad ziet hiermee het verschil in eigen inkomsten tussen genoemde jaren duidelijk verklaard, en erkent dat met aftrek van deze eenmalige overheveling de eigen inkomsten in 2018 juist zijn gestegen ten opzichte van het jaar ervoor.

Ten slotte licht Asko|Schönberg de uitbreiding van het dienstverband van de artistiek leider naar 1,0 fte toe; naast Fedor Teunisse, die voor 0,6 fte is aangesteld, zal de artistieke leiding worden uitgebreid met een tweede werknemer voor 0,4 fte. De raad heeft kennisgenomen van deze opheldering en vindt de gekozen constructie om de werkdruk te verminderen verstandig.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Asko|Schönberg geen aanleiding zijn advies te herzien.

Bonnefanten

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Provinciaal Museum Limburg (hierna: Bonnefanten) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In zijn reactie op het advies maakt Bonnefanten bezwaar tegen de constatering van de raad dat de aanvrager in het activiteitenplan alleen de reguliere programmering beschrijft. De instelling schrijft dat zij in de herziene versie van het plan aangeeft welke additionele middelen zij met de rijksbijdrage wil ontplooien, door middel van een leeswijzer en een geografische aanduiding in de lopende tekst. De raad heeft kennisgenomen van deze herziene versie. Hij blijft bij zijn oordeel dat de instelling daarin onvoldoende duidelijk maakt welke activiteiten zij met de BIS-subsidie wil organiseren.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Bonnefanten geen aanleiding zijn advies te herzien. Hij ziet een nieuw plan graag tegemoet.

Cello Biënnale Amsterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Cello Biënnale Amsterdam (hierna: Cello Biënnale) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies noemt de Cello Biënnale het een foutieve aanname dat de raad het festival onvoldoende als internationaal platform ziet om opgenomen te worden in de BIS. Daarbij verwijst de Cello Biënnale naar het advies, waarin de raad zich positief uitspreekt over de internationale werking van de instelling.

De raad wijst erop dat de belangrijkste afwijzingsgrond voor de raad niet het gebrek aan een internationale platformfunctie is, maar het specifieke focusgebied waarop Cello Biënnale Amsterdam zich richt ten opzichte van de gekozen festivals. Binnen het gehele aanbod aan klassieke muziekfestivals vindt de raad, in het licht van de zware afweging, de Cello Biënnale onvoldoende functioneren als internationaal platform voor deze sector in de BIS. De raad erkent dat hij dit duidelijker had kunnen formuleren.

De instelling stelt daarnaast dat de raad op basis van de aangeleverde gegevens verkeerde conclusies trekt over de totale baten en lasten in de periode 2021 – 2024. De raad erkent de door Cello Biënnale Amsterdam aangegeven onjuistheid. Er is inderdaad sprake van een toename in baten en lasten in 2024 ten opzichte van 2018, in plaats van een daling.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Cello Biënnale Amsterdam geen aanleiding zijn advies te herzien.

Cinekid

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Cinekid Amsterdam (hierna: Cinekid) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Cinekid schrijft dat het onjuist is dat er een structureel tekort is op de begroting. De instelling stelt dat er bij het indienen van de meerjarenbegroting voor 2021 – 2024 rekening mee gehouden is dat het exploitatieresultaat op basis van vier jaar uitkomt op nul euro. Als de raad kijkt naar de ingevulde bedragen op het aanvraagformulier van Cinekid, dan komt hij tot een negatief resultaat van 40.000 euro in 2021 en tot een positief resultaat van 12.500 euro in 2024.

Daarnaast vindt Cinekid dat de door de raad genoemde inconsistentie met betrekking tot de gestelde ambitie van 10.000 betalende bezoekers in 2024 en lagere bezoekcijfers uit de aanvraag niet juist is.

De raad constateert dat de genoemde kernactiviteit tijdens de festivalperiode in de aanvraag een groei laat zien, zoals ook Cinekid in haar reactie aangeeft. De kernactiviteiten buiten de festivalperiode laten een daling zien voor 2021 en 2024.

De bezoeken waren in 2017 en 2018 bijzonder hoog. Dit kwam vooral doordat in 2017 en 2018 in Shanghai een MediaLab is gerealiseerd, aldus Cinekid in haar reactie.

Tot slot merkt Cinekid op dat de door de raad gemiste gespecificeerde bereikcijfers met betrekking tot het Video on Demand-platform 'Film in de klas' in het bestuursverslag 2017 en in het jaarverslag 2018 te vinden zijn. In de aanvraag zijn deze aantallen volgens Cinekid (net als bij de verantwoordingen over 2017 en 2018) meegenomen onder 'bezoeken aan schoolgebonden activiteiten'.

De raad waardeert de toelichting maar mist tegelijkertijd harde, meetbare cijfers en constateert dat de door Cinekid genoemde cijfers meer schattingen zijn.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Cinekid geen aanleiding zijn advies te herzien.

COMPLEX

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting ComplexNL, Future lab design en technologie (hierna: COMPLEX) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies zet COMPLEX uiteen op welke punten zij het niet eens is met de interpretatie van haar ingediende beleidsplan en het negatieve oordeel van de raad. De instelling is van mening dat vanwege de *track records* van de samenwerkende partners er voldoende basis is om de plannen van het nieuwe initiatief met vertrouwen tegemoet te zien. Daarnaast wijst de instelling nogmaals op het draagvlak in Eindhoven voor een *future lab*. In de reactie worden geen feitelijke onjuistheden naar voren gebracht.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van COMPLEX geen aanleiding zijn advies te herzien.

Creative Court

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Creative Court (hierna: Creative Court) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Creative Court vecht de constatering aan dat zij niet zou beschikken over de noodzakelijke voorzieningen die talent- of genreontwikkeling mogelijk maken. De instelling zegt te kunnen beschikken over voorzieningen van partners. Ook zou de instelling wel degelijk een presentatiegarantie kunnen bieden aan de deelnemende studenten. Zij schrijft: 'De overhandiging van de publicatie en de tentoonstellingen vinden plaats op een door de studenten gekozen locatie.'

Met deze aanvullingen is volgens de raad niet overtuigend weerlegd dat aan alle deelnemers aan de talentontwikkelingsprogramma's daadwerkelijk voorzieningen ter beschikking staan. Noch uit de aanvraag, noch uit de reactie wordt duidelijk hoe de verhouding met de partners is vastgelegd en waaruit de structurele samenwerking bestaat.

Daarnaast stelt Creative Court dat talentontwikkeling wel degelijk een kernactiviteit is. Zij beargumenteert dit onder verwijzing naar de drie pijlers waarop het activiteitenprogramma van de instelling berust: 'talentontwikkeling is een cruciale component van de derde pijler'.

Deze argumentatie bevestigt de visie van de raad dat het ontwikkelen van talent bij Creative Court is ondergebracht in een groter pakket aan activiteiten.

Tevens bestrijdt Creative Court de kritiek dat de talentontwikkeling in het algemeen en de inbreng van de instelling hierbij niet concreet genoeg zijn weergegeven in de aanvraag. Daartoe verwijst zij naar de beschrijving van de fotografiemaster die de instelling samen met de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten organiseert.

De raad erkent dat de bijdrage van Creative Court aan dit traject wel degelijk gedetailleerd is geschetst. Maar in zijn advies noemde hij nu juist dit programmaonderdeel omdat het wat hem betreft een uitzondering is: 'Er wordt één 12-weeks programma beschreven', stelt de raad met de nadruk op 'één', daarmee implicerend dat van de *overige* ontwikkeltrajecten onduidelijk blijft hoe die precies zijn opgezet.

Hetzelfde geldt voor de personen die verantwoordelijk zijn voor de inhoudelijke begeleiding. De raad stelt dat uit de aanvraag niet duidelijk wordt wie dit zijn. De instelling stelt daar tegenover dat de naam van de oprichtster annex *spin in het web* wordt genoemd, alsmede van een van de begeleiders van één specifiek project. Ook hier blijft onduidelijk of deze persoon betrokken is bij de talentontwikkeling in het algemeen, of slechts bij dit project in het bijzonder, en wie er verder als talentontwikkelaars bij Creative Court actief zijn.

De door de raad geconstateerde beperkte zichtbaarheid van de instelling, tracht Creative Court te weerleggen met het noemen van enkele wapenfeiten. Hoewel de raad de nationale en internationale uitstraling van deze programma's ziet en waardeert, blijft hij op het standpunt staan dat het nationale belang van Creative Court als geheel te beperkt is om een plek in de BIS te rechtvaardigen.

Ten slotte bestrijdt de instelling de constatering van de raad dat er door medewerkers regelmatig structureel zou worden overgewerkt. Het blijkt in de praktijk om één werknemer, in casu de directeur, te gaan. Zij beschouwt dit als een manier om haar personeel naar behoren te kunnen honoreren.

De raad vindt dit een mooie geste, maar houdt staande dat dit risico's kan opleveren voor de bedrijfsvoering als geheel.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Creative Court geen aanleiding zijn advies te herzien.

Cultuur+Ondernemen

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Cultuur+Ondernemen (hierna: C+O) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

C+O hecht er aan dat de raad haar doelgroep nauwkeurig omschrijft in het advies. In het advies staat dat de instelling zich richt op 'werkenden, individuele makers en instellingen in de culturele sector'. C+O wijst erop dat haar doelgroep bestaat uit: 'culturele organisaties, zelfstandig werkende kunstenaars en creatieven en beleidsmakers-financiers'. De raad erkent dat de doelgroep completer omschreven had kunnen worden in het advies.

In het advies spreekt de raad van 'startgesprekken'. C+O wijst erop dat deze gesprekken inmiddels 'oriëntatiegesprekken' worden genoemd. De raad heeft het inmiddels verouderde begrip 'startgesprek' onterecht in zijn advies opgevoerd en is zich ervan bewust dat deze gesprekken, ook in de subsidieaanvraag, 'oriëntatiegesprekken' worden genoemd.

In het advies staat dat C+O ten behoeve van de oriëntatiegesprekken een groot netwerk onderhoudt met circa driehonderd specialisten. C+O wijst erop dat de oriëntatiegesprekken met de achttien werknemers van C+O worden gevoerd en dat pas in tweede instantie, als een vervolgstap gewenst is, gebruikgemaakt wordt van het netwerk. De raad stelt in zijn advies dat het netwerk van externe deskundigen wordt onderhouden opdat makers en/of instellingen kunnen worden doorgestuurd om met een financiële bijdrage een consult af te nemen. De raad heeft geen andere procedure geschetst dan die door C+O wordt gehanteerd.

In haar reactie wil C+O benadrukken dat zij de ontwikkeling van haar digitale platform niet afhankelijk maakt van het verwerven van additionele middelen, zoals in het advies wordt vermeld. De instelling begrijpt dat haar subsidieaanvraag hierover onduidelijkheden heeft opgeroepen. C+O schrijft in haar reactie dat zij ongeveer 647.000 euro besteedt aan de doorontwikkeling van de website, zodat zij haar kennis en tools beschikbaar kan stellen aan de sector.

De raad vindt dat C+O in haar reactie voldoende heeft duidelijk gemaakt dat er financiële middelen voor de doorontwikkeling van de website beschikbaar zijn en hoopt dat C+O er aan toe komt haar ambities te verwezenlijken met nieuwe, interactieve content.

Voorts brengt C+O naar voren dat de begroting niet krimpt, zoals in het advies vermeld staat, maar dat zij bij het subsidieverzoek een begroting heeft ingediend waarin alleen de BIS-activiteiten worden opgevoerd en diensten aan derden (gemeente Amsterdam) buiten beschouwing zijn gelaten. Hierdoor lijkt de begroting ten opzichte van voorgaande jaren te krimpen, maar voor wat betreft het aandeel BIS blijft hij gelijk.

De raad erkent dat hij abusievelijk een krimpende begroting zag ten opzichte van de voorgaande jaren, naar aanleiding van de herschikking van de posten.

Ten slotte wijst C+O erop dat zij wel degelijk meetbare doelen heeft gepresenteerd in haar subsidieaanvraag. In de toelichting op de begroting kwantificeert de instelling haar doelen.

De raad beaamt dat C+O kwantificeerbare activiteiten presenteert, maar verwacht dat C+O meer doet dan dat. De raad vraagt de instelling om een resultaatgericht activiteitenplan op te stellen, waarbij zij aangeeft met welke middelen de doelstellingen ten aanzien van de doelgroep(en) worden nagestreefd. Daarnaast verwacht de raad dat C+O meetbare doelen presenteert. De raad is van mening dat het doel van de instelling meer behelst dan een aantal activiteiten. Het doel heeft ook betrekking op de impact, ofwel de effectiviteit, van de activiteiten.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Cultuur+Ondernemen geen aanleiding zijn advies te herzien.

Dansateliers

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Dansateliers (hierna: Dansateliers) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het oordeel over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies schrijft Dansateliers dat het onjuist is dat de organisatie functioneert als schakel tussen opleidingen en theaters, zoals de raad schrijft. Zij meent dat die beschrijving te beperkt is. Dansateliers positioneert zich over de volle breedte van het veld. De raad erkent dat hij hier een onvolledig beeld heeft geschetst.

Hierbij sluit het tweede kritiekpunt aan: de raad zou ten onrechte stellen dat Dansateliers geen oog heeft voor danstalent dat buiten de reguliere academies om is opgeleid. Ter verdediging reflecteert de instelling op de voortgaande 'dialoog in huis' die door niet-westerse makers wordt beïnvloed. De raad stelt in zijn advies echter vooral vast dat hij een coherente visie mist op het werken met autodidactische dansers of dansers met een andere culturele achtergrond.

Ook stelt Dansateliers dat er geen sprake is van een tekortschietende beloning van haar danstalenten, onder verwijzing naar de gehanteerde cao Theater en Dans. Hiermee in tegenspraak zijn de workshops die de instelling tevens opvoert, waarvoor soms een onbetaalde tijdsinvestering wordt gevraagd, 'die zich uitbetaalt op het moment dat het project voorbij is'. De raad meent dat dit niet conform de Fair Practice Code is.

Daarnaast verzet Dansateliers zich tegen het beeld dat zij gevorderde makers vooral ruimte biedt om een voorstelling af te monteren. Ze stelt dat 'makers zich kunnen bezinnen op de artistieke weg die ze zijn ingeslagen en nieuwe terreinen kunnen onderzoeken'.

De raad is zich hier terdege van bewust. Het ging hem er echter om dat uit de aanvraag niet duidelijk wordt waar de inbreng van Dansateliers op dit punt uit bestaat. Het wordt nergens concreet welke inhoudelijke begeleiding deze *midcareer* makers krijgen of hoe zij worden gecoacht op weg naar een hernieuwing van hun danspraktijk.

Dansateliers plaatst vraagtekens bij de opmerking van de raad over haar 'faciliterende rol' in het project 'Dancing Societies'. De raad erkent dat hij de inbreng van de instelling hier onvoldoende op waarde heeft geschat.

Ten slotte merkt Dansateliers op dat zij grote stappen heeft gezet op het gebied van het bereiken van een diverser publiek middels diverse programmering. Het kritiekpunt van de raad, betreffende een gebrek aan kritische reflectie op de Code Diversiteit en Inclusie, had echter specifiek betrekking op de 'p' van personeel. De instelling schrijft zich bewust te zijn van een eventuele blinde vlek, maar schetst geen overtuigend stappenplan voor de werving van toekomstige personeelsleden.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Dansateliers geen aanleiding zijn advies te herzien.

D:DNA

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Dutch Development Centre for Natural Arts (hierna: D:DNA) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De instelling stelt dat de raad haar heeft verzocht na indiening van de plannen een aanpassing te doen aan de statuten, om deze rechtsgeldig te maken. Volgens haar is daarom de bewering dat de beoogde leden van de raad van toezicht formeel nog niet aan de stichting verbonden zijn, onjuist. De raad heeft echter geen contact met de instelling gehad. Navraag bij het ministerie wijst uit dat er wel contact is geweest vanuit het departement, maar dat ging over ondertekening van de aanvraag. In ieder geval hebben aangepaste statuten, noch de aangepaste inschrijving in de KvK de raad bereikt.

D:DNA is het oneens met de constatering dat de instelling geen publieksinkomsten heeft opgenomen in de begroting. De raad heeft inderdaad gelezen dat D:DNA in de projectbegrotingen per seizoen wil gaan werken met recettes, maar constateert dat die publieksinkomsten in de meerjarenbegroting niet zijn meegenomen.

D:DNA is van mening dat de raad nalaat te benoemen dat er naast een hoofd productie ook een junior productie wordt aangesteld. De raad heeft gelezen dat er elk seizoen een 'junior productie' wordt aangesteld, maar vindt het desondanks opmerkelijk dat het hoofd productie voor slechts een halve fte in de begroting is opgenomen. Gezien de beschrijving van het proces dat D:DNA beoogt en de intensiteit en veelheid aan personen en instellingen die daarbij betrokken zullen zijn, vindt de raad de formatie van de productioneel eindverantwoordelijke, relatief klein.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van D:DNA geen aanleiding zijn advies te herzien.

de Appel

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting de Appel (hierna: de Appel) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft de Appel dat de huidige smalle representatie van presentatie-instellingen in de BIS onverenigbaar is met het streven naar diversificatie en diversiteit.

De raad is het hiermee eens, maar hij heeft te handelen naar de regeling. Zoals uitgelegd in de inleiding Presentatie-instellingen heeft de regeling zes plekken voor presentatie-instellingen, waarbij Amsterdam, Den Haag en Rotterdam zijn gebonden aan een maximum van één plek. De raad adviseerde eerder in zijn besteladvies 'Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur' ruimte voor maximaal vijftien presentatie-instellingen in de BIS.

De instelling geeft verder aan dat zij sinds haar oprichting werkt met een bestuursmodel en niet onlangs is overgestapt van een raad-van-toezichtmodel naar een bestuursmodel, zoals de raad schrijft.

Het spijt de raad dat hij de tekst op dit punt verkeerd heeft begrepen. De raad vindt de aanvulling van de Appel op de omgang met schenkingen door bestuursleden duidelijk.

Ten slotte geeft de instelling aan dat er wel degelijk afspraken zijn met betrekking tot de ontwikkeling van personeel, pensioenen, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen, opslag voor zzp'ers en dat er een duidelijk plan van aanpak en tijdpad is voor de invoering van *fair pay*. De raad is blij met deze aanvulling, hij kon dit niet opmaken uit het ingediende plan.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van de Appel geen aanleiding zijn advies te herzien.

De Ateliers

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Ateliers 63 (hierna: De Ateliers) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft De Ateliers dat de becijfering van de grootte van de organisatie onjuist is. Er komt voor de periode 2021 – 2024 0,8 fte bij en niet 1 fte, en het totaal aan personeel in dienst is 5 fte en niet 8 fte. De raad ziet waar de optelling in het aanvraagformulier fout is gegaan en neemt deze opmerking ter harte.

De instelling stelt verder dat het onjuist is om te stellen dat de extra middelen die De Ateliers in 2018 ontving, de instelling in een betere positie hebben gebracht ten opzichte van die instellingen in de sector die deze aanvulling niet kregen. De raad weerspreekt deze zienswijze. De gelden waren overigens van tijdelijke aard. Per brief d.d. 3 september 2018, Wijziging subsidie Culturele basisinfrastructuur 2017 –2020 (BIS), verpl.nr. 560041512, stelt de minister: 'De verhoging geldt nadrukkelijk alleen voor de jaren 2018 – 2020. De middelen zullen dus niet automatisch worden toegevoegd aan uw budget voor de periode daarna; afzonderlijke besluitvorming is daarvoor nodig.'

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van De Ateliers geen aanleiding zijn advies te herzien.

De Balie

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Populier Balie (hierna: De Balie) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De Balie schrijft dat zij, in tegenstelling tot hetgeen in het advies staat, niet van plan is de activiteiten voor talentontwikkeling terug te schroeven. De cijfers in de aanvraag behoeven volgens haar toelichting. Zo was er in 2018 en in 2017 sprake van uitzonderlijk hoge deelname van talent aan een aantal specifieke activiteiten. Voor 2021 – 2024 voorziet De Balie een groei van deelname aan de activiteiten voor talentontwikkeling van 116 in 2021 tot 135 in 2024.

De raad neemt kennis van de toelichting en begrijpt hieruit dat de hoge deelnamecijfers van talenten in de jaren 2017 en 2018 een uitzonderlijke situatie representeren.

De Balie schrijft voorts dat het onjuist is dat zij het educatieve programma *Discussiëren kun je leren* heeft ontwikkeld. Dit programma is ontwikkeld door de Stichting Discussiëren kun je leren. Het programma sluit inhoudelijk aan op de visie en missie van De Balie; daarom faciliteert zij dit programma.

De raad erkent dat hij dit verkeerd heeft weergegeven in zijn advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van De Balie geen aanleiding zijn advies te herzien.

De Oude Kerk

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting De Oude Kerk (hierna: De Oude Kerk) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies heeft De Oude Kerk 19 bezwaarpunten opgetekend. Een aanzienlijk deel daarvan (punt 2, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 15, 16, 18) gaat over de interpretatie van de raad van de contextspecifieke kunst die De Oude Kerk presenteert. Die interpretatie zou te nauw en daarmee onjuist zijn. De Oude Kerk stelt dat de raad haar programma te veel wegzet als locatiekunst en daarmee de betekenis van de installaties te klein maakt.

Doel is, aldus de instelling, niet om de kerk een nieuwe betekenis te geven, maar 'om kunstenaars opdracht te geven om grootschalige ideeën te realiseren, en zo een belangrijke bijdrage te leveren aan hun oeuvres en loopbanen; en maatschappelijk debat te entameren door onderwerpen zoals 'culturele identiteit' open te stellen voor discussie middels artistieke zichtbaarheid voor de verandering van onze cultuur.'

De raad vindt het spijtig dat de indruk van een te nauwe interpretatie is ontstaan. Voor hem ligt de kracht van De Oude Kerk juist in het feit dat de genodigde kunstenaars een relatie met zowel de architectuur als de betekenis van het gebouw aangaan. Deze kerk, met haar bewogen geschiedenis, is een prachtig aanknopingspunt om het over allerlei (actuele religieuze en maatschappelijke) waarden te hebben.

Daarom schreef de raad ook bij aanvang van zijn advies: 'In de kerk, het oudste gebouw van Amsterdam, wordt hedendaagse, contextspecifieke kunst gerealiseerd, met als doel het publiek een ander perspectief op het gebouw, zijn geschiedenis en de daaraan verbonden cultuurhistorische waarden te geven. De Oude Kerk wil de kerk nieuwe betekenissen geven, ook voor nieuwe Nederlanders.' Deze typering heeft juist het brede inhoudelijke potentieel van de locatiekunst in De Oude Kerk willen aangeven.

De *site specific* kunst van De Oude Kerk gaat over de architectuur van de plek én meer. Dit had de raad wellicht uitgebreider kunnen toelichten in zijn advies, dan was de huidige verwarring mogelijk niet ontstaan. Zijn (brede)

interpretatie van *site specific* kunst komt overeen met de interpretatie van contextspecifieke kunst door De Oude Kerk.

De reden waarom de raad De Oude Kerk ondanks de vele lof toch geen positief advies geeft, is dat hij de focus op het locatiegebonden werken te beperkt vindt voor een plek als presentatie-instelling in de BIS. In de strenge selectie die de raad moet maken, zijn er dan instellingen met een bredere (en meer vernieuwende) aanpak die dan de voorkeur krijgen. De kunst is, zoals De Oude Kerk aangeeft, 'geen illustratie van de plek of het gebouw', maar neemt dat gebouw wel als uitgangspunt voor de vorm van de werken; de kunst voegt zich naar en reageert op de ruimte. Daarin vindt de raad het aanbod van De Oude Kerk te 'monogerecht' voor een plaats in de BIS, zoals hij in het advies ook schrijft.

Verder wijst De Oude Kerk erop dat zij, behalve een presentatie-instelling, geen actief godshuis is en geen museum (punt 1).

De raad neemt de correctie van De Oude Kerk over. Hij kwam tot deze conclusie door de aanvraag zelf. Daarin staat op pagina 16 dat De Oude Kerk in 2016 een officieel geregistreerd museum werd. En in de toelichting op de begroting staat dat er op zondag erediensten worden gehouden.

Daarnaast stelt de instelling dat het advies geen recht doet aan de breedte van het programma van De Oude Kerk en dat de grote locatieprojecten niet de kern van haar programma zijn (punt 3, 14).

De raad bestrijdt dit. De grote locatieprojecten zijn de blikvangers, ook in de begroting. Verder schrijft hij in het advies dat het aanbod naast de grote locatieprojecten bestaat uit enkele kleinere exposities en een verdiepend publieksprogramma. Dat er jaarlijks drie in plaats van twee tentoonstellingen zijn, is een vergissing die voortkomt uit de aanvraag zelf: in het aanvraagformulier is het getal 2 ingevuld bij aantal tijdelijke tentoonstellingen.

Dat De Oude Kerk zijn geluids- en muziekprogramma ook beschouwt als beeldende kunst, had zij nader moeten toelichten in de aanvraag. Daarin maakt zij middels koppen nota bene juist een onderscheid tussen kunst, muziek, publieksprogramma en collectie.

Het collectieprogramma heeft de raad niet geciteerd in zijn advies omdat een presentatie-instelling niet draait om het beheer van een collectie en de aanvraag gaat over De Oude Kerk als presentatie-instelling.

Ook heeft De Oude Kerk bezwaar tegen de formulering dat de soms heftige reacties op tentoonstellingen in het bijzonder van omwonenden komen (punt 9). Dit is niet zo. Die komen vooral van de Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad.

De raad is het ermee eens dat de toevoeging een te snelle conclusie is. Ze kan weggelaten worden.

Een ander bezwaar van De Oude Kerk betreft de volgende zinsnede in het advies: 'In de programmalijs 'Anno' haken Antonio Obà, Kader Attia, Cedart Tamasala & Matthieu Kasiama, Pinaree Sanpitak en Marcel Pinas aan bij het koloniale verleden van de kerk.' (punt 11). Die zou niet kloppen.

De raad wijst dit bezwaar van de hand. De Oude Kerk schrijft zelf dat ze in deze programmalijs haar verantwoordelijkheid neemt voor vragen rondom het koloniale verleden van de kerk. Die sterk samenvattende typering heeft de raad in feite overgenomen. Dat de verschillende kunstenaars dit perspectief vervolgens via allerlei (actuele) onderwerpen invullen – onderwerpen die het koloniale verleden als systeem benaderen – is weer een volgende stap.

In punt 13 suggereert De Oude Kerk dat de raad het internationale belang van De Oude Kerk niet heeft gezien. Dat is niet juist. Dat De Oude Kerk internationaal werkt, betekent niet ook automatisch dat de raad overtuigd is van het (inter)nationaal belang van De Oude Kerk als presentatie-instelling in de BIS. Dat is wat hij – letterlijk – schrijft.

Tot slot stelt De Oude Kerk dat zij wel transparant genoeg is ten aanzien van de beloning van medewerkers en betrokken kunstenaars: de richtlijn kunstenaarshonorarium wordt gehanteerd en het functiehuis en de loonschalen van de Museum cao worden gebruikt als leidraad.

De raad blijft bij zijn standpunt: zoals hij in het advies ook verwoordt, is de formulering van De Oude Kerk in de aanvraag niet transparant genoeg. De instelling schrijft dat de cao 'zoveel mogelijk' wordt aangehouden en dat de betaling van freelance medewerkers 'redelijk en eerlijk' is. Dat laat (te) veel ruimte voor interpretatie.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van De Oude Kerk geen aanleiding zijn advies te herzien.

De Schrijverscentrale

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting De Schrijverscentrale (hierna: De Schrijverscentrale) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies stelt De Schrijverscentrale dat zij in het aanvraagformat beperkt de ruimte had om het beleid uiteen te zetten. De instelling pleit voor meer ruimte in de volgende BIS-aanvraag, bijvoorbeeld door het maximum aantal woorden te verruimen. De raad wijst erop dat deze kaders door de minister worden vastgesteld.

De Schrijverscentrale benoemt de voorwaarde die de raad stelt aan het verlenen van subsidie. Deze voorwaarde betreft het formuleren van een visie op het vergroten van de kwaliteit en de impact van het schrijversbezoek, en de invloed daarvan op de literaire cultuur en het literaire lezen. De instelling schrijft in haar reactie dat het optimaliseren van de kwaliteit en de impact van het schrijversbezoek een van de belangrijkste pijlers is in de beleidsplannen 2017 – 2020 en 2021 – 2024. Ter onderbouwing verwijst de instelling naar passages uit de aanvraag. De raad neemt kennis van de toelichting, maar blijft van oordeel dat de kwaliteit van, en reflectie op de impact van het schrijversbezoek op het literaire lezen op de achtergrond is geraakt in het plan, door de primaire aandacht voor leesbevordering. Hij ziet de aanvullingen op het plan graag tegemoet.

De instelling meent dat de raad ten onrechte concludeert dat er een tendens is dat schrijvers zich niet meer aansluiten bij de centrale en de bemiddeling overlaten aan hun uitgeverij of in eigen hand nemen. Zij benoemt het aantal nieuw ingeschreven schrijvers in 2018 en 2019, respectievelijk 220 en 216 inschrijvingen. Ook verklaart zij dat de meeste uitgevers standaard doorverwijzen naar De Schrijverscentrale. De raad vindt deze toelichting helder en hij is positief over het aantal inschrijvingen. Hij heeft echter geen zicht op het aantal schrijvers dat zich niet inschrijft bij de centrale. De raad blijft bij zijn advies over stakeholdersonderzoek, dat ook gebruikt kan worden om nieuwe activiteiten in samenspraak met betrokken auteurs vorm te geven.

In zijn advies vroeg de raad zich af of De Schrijverscentrale schrijvers betreft bij nieuwe activiteiten. In haar reactie op het advies licht de

instelling dit toe. Bij alle projecten van De Schrijverscentrale worden klankbordgroepen betrokken in de voorbereiding, praktijk en evaluatie. Deze groepen bestaan uit schrijvers enerzijds en organisatoren en docenten anderzijds. De raad waardeert de toelichting en vertrouwt erop dat op deze manier een gevarieerde kring van stakeholders kan worden gecreëerd.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van De Schrijverscentrale geen aanleiding zijn advies te herzien.

de Stilte

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting de Stilte (hierna: de Stilte) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies schrijft de Stilte dat de raad ten onrechte stelt dat de instelling een fors hogere subsidie aanvraagt om tijdelijke en freelance krachten in vaste dienst te nemen. De Stilte licht toe dat dit niet leidt tot een kostenstijging. De extra gevraagde subsidie is voor een uitbreiding van de formatie met enkele parttimefuncties, om aan de taken te voldoen die een plek in de BIS met zich meebrengt. De raad vindt de toelichting duidelijk en erkent dat hij hier een onjuiste constatering heeft gedaan.

De Stilte geeft verder aan dat de raad bij het vaststellen van het geadviseerde subsidiebedrag geen rekening lijkt te hebben gehouden met het feit dat de instelling na opname in de BIS geen aanspraak meer kan maken op projectsubsidies van rijkscultuurfondsen, zoals het Fonds Podiumkunsten. De instelling ontving bij dit fonds in de jaren 2017 – 2019 in totaal 52.021 euro aan projectsubsidies, naast de meerjarige activiteitensubsidie. De instelling wijst er verder op dat de jeugdtheatergezelschappen in de BIS in het jaar 2018 een jaarlijkse subsidieverhoging van het ministerie hebben ontvangen van 100.000 euro om te investeren in talentontwikkeling en educatie; de Stilte kreeg hier bij het Fonds Podiumkunsten maar 29.167 euro voor.

De raad erkent dat de Stilte een hogere subsidie nodig heeft om goed te functioneren in de BIS en heeft om die reden dan ook geadviseerd de Stilte structureel met een hoger subsidiebedrag te ondersteunen dan het in de huidige periode ontvangt via het Fonds Podiumkunsten. Hij heeft om deze reden geadviseerd de instelling 100.000 euro meer toe te kennen dan de 600.000 euro die de instelling voor de periode 2021 – 2024 aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten.

De Stilte stelt verder dat het geen 50 procent meer rijkssubsidie aanvraagt dan in de periode 2017 – 2020, maar 39 procent. De instelling baseert zich op het prijspeil van 2019.

Deze afwijking is te verklaren doordat de raad als peiljaar 2018 heeft gebruikt.

De Stilte is het oneens met de opvatting van de raad dat de personeelslasten te ruim begroot zijn. In de jaarrekening van 2019 heeft de instelling de totstandkoming van deze personeelslasten toegelicht.

De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren. Op basis van de toelichting is de raad het met de Stilte eens dat de personeelslasten niet te ruim begroot zijn.

Ten slotte verzoekt de Stilte de Raad voor Cultuur alsnog een subsidiebedrag van 800.000 euro te adviseren. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering over de jeugdpodiumkunsten is gehouden aan het door de minister gestelde subsidieplafond voor deze categorie, waarbinnen hij heeft kunnen adviseren dertien instellingen op te nemen in de BIS voor een iets lager dan aangevraagd bedrag. Hij kan dan ook niet tegemoetkomen aan de wens van de instelling om alsnog een hoger subsidiebedrag te adviseren.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van de Stilte geen aanleiding zijn advies te herzien.

De Theaterdagen

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting De Theaterdagen (hierna: De Theaterdagen) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft De Theaterdagen dat het onjuist is dat het festival in de afweging vergeleken wordt met Noorderzon en het Holland Festival. Volgens De Theaterdagen hebben beide een wezenlijk andere functie. Hij vindt het onterecht dat het Nederlands Film Festival en de Nederlandse Dansdagen met dezelfde specifieke functie wel zijn voorgedragen voor de BIS.

De raad heeft binnen de categorie Festivals podiumkunsten een afweging moeten maken binnen beperkte kaders en heeft daarom gekozen voor een clustering op basis van discipline/genre en niet op basis van functie. Hij heeft binnen die context gekeken of de afzonderlijke disciplines genoeg vertegenwoordigd werden in het BIS-festivallandschap. De raad constateerde dat dat niet gold voor de discipline dans, hetgeen de opname van de Nederlandse Dansdagen rechtvaardigde. Hij constateerde daarnaast dat de theaterdiscipline wel voldoende aanwezig was in het BIS-festivallandschap, getuige het aanbod van het Holland Festival, Noorderzon en ook Oerol.

De instelling stelt verder dat de raad in zijn advies de nadruk legt op internationale uitwisseling van producties, waar de vereiste binnen de regeling om te functioneren als internationaal platform aanvankelijk betrekking had op de uitwisseling van kennis tussen internationale vakgenoten. De raad heeft 'internationale context' breder geïnterpreteerd dan uitwisseling van kennis tussen internationale professionals alleen, zoals in de 'Inleiding Festivals' staat geschreven; ook uitwisseling van internationaal aanbod valt volgens de raad hieronder. De raad schrijft in de inleiding dat beide functies waardevol zijn voor een plek in de BIS. De raad heeft de festivals binnen krappe kaders moeten beoordelen en vond in vergelijking met andere aanvragers het internationale profiel van De Theaterdagen niet voldoende voor opname in de BIS.

Daarnaast geeft De Theaterdagen in zijn reactie aan dat het aantal van 6.000 woorden te krap is om inhoudelijk in te gaan op alle criteria. De raad wijst erop dat deze kaders door de minister worden vastgesteld.

De Theaterdagen wijst erop dat hij het vreemd vindt dat de raad op basis van discutabele gronden geen showcases steunt en stelt daarnaast dat zijn promotie van het Nederlandse en Vlaamse theater niet gebaseerd is op economische uitgangpunten, maar op artistieke.

De raad onderkent in zijn advies dat De Theaterdagen op grond van artistieke uitgangpunten is samengesteld. Dit is dan ook geen afwijzingsgrond geweest.

Bovendien is, volgens De Theaterdagen, de kritiek van de raad over het tijdspad dat Fringe kiest ten aanzien van *fair pay* wrang, aangezien *fair pay* met de huidige bedragen een utopie is voor de meeste kunstinstanties buiten de BIS.

De raad heeft de aanvraag van De Theaterdagen bekeken in het licht van een plek in de BIS. Op grond hiervan plaatst de raad een kritische kanttekening over het tijdspad.

De instelling schrijft verder dat in het advies ten onrechte vermeld staat dat de directeur-bestuurder een parttime dienstverband heeft. Dit betreft geen dienstverband maar een parttime overeenkomst op freelancebasis. De raad heeft hier kennis van genomen.

Ten slotte geeft De Theaterdagen in zijn reactie blijk van onvrede ten aanzien van de gevolgen van het advies van de raad voor de instelling. De instelling houdt een pleidooi om meer festivals in de BIS toe te laten. De raad is het daarmee eens; hij wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van De Theaterdagen geen aanleiding zijn advies te herzien.

de Veenfabriek

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting De Veenfabriek (hierna: de Veenfabriek) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden.

De Veenfabriek gaat in haar reactie op het advies in op punten zoals die in de afweging naar voren komen, bijvoorbeeld omtrent vernieuwing. Daar waar het om de afweging gaat, verwijst de raad naar de inleiding bij het artikel Ontwikkelinstellingen, waarin hij dit toelicht.

De instelling schrijft dat het onjuist is dat haar ambitie zou zijn ‘het toekomstige muziektheater vorm te geven’, zoals de raad in zijn advies schrijft.

De raad erkent dat de tekst onder ‘Subsidieadvies’ de indruk kan wekken dat de geformuleerde ambitie onjuist is begrepen. Hij wijst er echter op dat de tekst onder ‘Subsidieadvies’ dient als samenvatting van zijn oordeel en dat hij onder ‘Artistieke/inhoudelijke kwaliteit’ wel degelijk de ambitie juist weergeeft.

De instelling meent verder dat het onjuist is dat de uitwerking van de Code Diversiteit en Inclusie onvoldoende is. Zij verwijst naar de adviestekst, waarin tevens staat dat zij voldoende op de code reflecteert. Zij vindt dit in tegenspraak met elkaar. Daarnaast wijst zij op de zes geselecteerde talenten, van wie vijf een migratieachtergrond hebben. Ook wijst de Veenfabriek erop dat de Code Diversiteit en Inclusie pas recentelijk is gepresenteerd, en dat het derhalve onrealistisch is om te verwachten dat deze reeds is toegepast. De raad spreekt zichzelf niet tegen in zijn advies: een reflectie op de code en een uitwerking ervan zijn twee verschillende zaken, waarbij het mogelijk is dat het een voldoet en het ander niet.

De raad juicht het toe dat er een divers samengesteld team is gekozen voor de komende jaren, maar benadrukt dat hij de uitwerking van de code breder opvat. Hij wijst er ten slotte op dat alle instellingen zijn getoetst op de toepassing van de drie codes en dat de huidige Code Diversiteit en Inclusie een voorganger had, de Code Culturele Diversiteit.

De instelling schrijft dat de raad ten onrechte vaststelt dat andere genres dan muziektheater niet in de aanvraag worden genoemd.

De raad erkent dat hij in zijn bewoordingen op dit punt te stellig is geweest.

De Veenfabriek schrijft voorts dat de adviestekst over de opleiding T.I.M.E. (This Is Music Theatre Education) toelichting behoeft, omdat de raad zegt te betreuren dat deze is gestopt, maar niet vermeldt dat dat een beslissing is geweest van partner Koninklijk Conservatorium Den Haag en uitdrukkelijk niet van de Veenfabriek. De raad erkent dat de tekst gelezen kan worden alsof hij hier kritiek uit op de Veenfabriek, waar dat niet zijn bedoeling was.

De instelling schrijft het oneens te zijn met het oordeel van de raad over eerlijke beloning. De Veenfabriek is van mening dat als zij schrijft de cao te hanteren, ervan uitgegaan mag worden dat dit ook afspraken rondom pensioenen, arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en zzp'ers omvat. De raad toont er begrip voor dat de instelling ervan uitging dat een nadere toelichting niet nodig was.

De Veenfabriek schrijft daarnaast dat het onjuist is dat er beperkt inzicht kan worden verkregen in de financiën van Veenfabriek Ontdekkingen als onderdeel van de Veenfabriek als geheel. De raad erkent dat instellingen werd gevraagd om een begroting voor de gehele organisatie en geen deelbegrotingen. Tevens had hij in dit verband de toelichting op de begroting moeten noemen in de adviestekst.

De instelling is het tevens niet eens met de constatering van de raad dat voorstellingen van de Veenfabriek veel beperkter in reguliere theaters te zien zijn dan op festivals. De raad kon dit niet uit de aanvraag opmaken en erkent dat dit een onnauwkeurige uitspraak is geweest.

De Veenfabriek is verder van mening dat het onjuist is dat in het plan niet duidelijk wordt wat de reden is voor de afname van het totaal aantal fte over de periode 2021 – 2024.

De raad blijft erbij dat in de aanvraag geen heldere toelichting staat op het verloop van het aantal fte. Ook de toelichting op de begroting geeft geen expliciete onderbouwing van de afname.

De instelling wijst op een onjuistheid in de adviestekst met betrekking tot haar lidmaatschap van de NAPK. De melding over het NAPK heeft de raad abusievelijk overgenomen uit de financiële analyse van een extern bureau. De raad betreurt deze onvolkomenheid in zijn advies.

De Veenfabriek is van mening dat de raad ten onrechte schrijft explicitering over vergoeding en gebruik van modelregelingen met betrekking tot stagiairs te missen. De instelling heeft de raad hier echter geen inzicht in gegeven. Hij benadrukt dat alle aanvragen zijn beoordeeld op de relatie tussen het aanbieden van stages en een toelichting op de zakelijke omgang met stagiairs.

De instelling schrijft ten slotte dat het onjuist is dat zij een raad van toezicht heeft, zoals wordt gesuggereerd in de adviestekst. Zij hanteert het bestuursmodel.

De raad erkent dat de tekst op dit punt niet juist is.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Stichting De Veenfabriek geen aanleiding zijn advies te herzien.

DEN

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (hierna: DEN) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies wijst DEN erop dat zij zich, in tegenstelling tot wat de raad in zijn advies opmerkt, niet voornamelijk op grote instellingen richt, maar met haar dienstenaanbod juist goed aansluit op de behoeften van kleine en middelgrote instellingen. DEN wil het beeld dat zij zich voornamelijk op grote instellingen richt bijstellen en benoemt daarom een aantal kleinschalige en middelgrote musea die aan de programma's van DEN hebben deelgenomen.

De raad merkt op dat de genoemde kleinschalige en middelgrote musea niet in de aanvraag worden opgevoerd. Uit de reactie van DEN blijkt echter dat zij zich ook richt op kleine en middelgrote museale instellingen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van DEN geen aanleiding zijn advies te herzien.

DOX

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting DOX (hierna: DOX) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

DOX gaat in haar reactie op het advies in op de voorwaarde (mits) die de raad aan zijn advies heeft verbonden.

De voorwaarden zijn gebaseerd op de bevindingen, zoals verwoord in de adviestekst. Dit betreft geen feitelijke onjuistheden.

De raad wijst er echter nogmaals op dat uit het plan en de bijbehorende begroting onvoldoende is gebleken dat de activiteiten waarvoor DOX bij Fonds voor Cultuurparticipatie heeft aangevraagd, andere zijn dan die waarvoor zij in het kader van de BIS heeft aangevraagd.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Stichting DOX geen aanleiding zijn advies te herzien.

Dutch Festivals on Visual Storytelling

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Dutch Festivals on Visual Storytelling (hierna: Dutch Festivals on Visual Storytelling) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies stelt de instelling dat het onjuist is dat de raad Dutch Festivals on Visual Storytelling heeft beoordeeld in plaats van BredaPhoto en Noorderlicht, die als twee afzonderlijke stichtingen samen een plaats in de BIS wilden innemen.

De raad wijst erop dat Dutch Festivals on Visual Storytelling de aanvrager was en een eigen doelstelling heeft. In zijn advies geeft de raad aan een samenhangend activiteitenplan te missen waarin duidelijk wordt gemaakt wat de artistiek-inhoudelijke meerwaarde is van deze samenwerking en van de organisatie Dutch Festivals on Visual Storytelling. Daarnaast maakt de instelling niet duidelijk hoe zij haar doelstelling gaat bereiken. De raad moedigt Dutch Festivals on Visual Storytelling aan de samenwerking tussen BredaPhoto en Noorderlicht inhoudelijk vorm te geven, te ontwikkelen en uit te bouwen.

De instelling stelt daarnaast dat het onjuist is de samenwerking tussen beide stichtingen te interpreteren als een eerste en positieve stap richting een landelijk fotografiepodium.

De raad erkent dat hij de landelijke en internationale ambities van Dutch Festivals on Visual Storytelling heeft geïnterpreteerd als een samenwerkingsverband van nationaal niveau met een landelijk podium. Hij vindt het spijtig te lezen dat dit kennelijk niet aan de orde is.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Dutch Festivals on Visual Storytelling geen aanleiding zijn advies te herzien.

DutchCulture

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting DutchCulture (hierna: DutchCulture) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies stelt DutchCulture dat de raad zich baseert op feitelijke onjuistheden en van verkeerde aannames uitgaat bij de beoordeling van de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie.

Als eerste kaart DutchCulture aan dat de raad schrijft dat het verloop bij het personeel op staffuncties hem zorgen baart. Volgens DutchCulture speelde het verloop van personeel in 2017 – 2018 en heeft het zich genormaliseerd in 2019 – 2020. De raad is blij dat de ontwikkelingen zich ten goede hebben gekeerd.

Ten tweede wijst DutchCulture erop dat de raad ten onrechte schrijft dat er ‘stappen in de goede richting zijn gezet’ met de aanstelling van een vertrouwenspersoon en de aanstelling van een vertegenwoordiger van het personeel naar de directie. De organisatie werkt namelijk al sinds de oprichting in 2013 met een (externe) vertrouwenspersoon en vertegenwoordiging van het personeel naar de directie. De raad neemt dit over; hij werd op het verkeerde been gezet door de formulering in de aanvraag dat een onafhankelijke vertrouwenspersoon ‘is aangesteld’.

Daarnaast vindt DutchCulture dat de raad bij de beoordeling van de Code Diversiteit en Inclusie in de fout gaat. Zo staat de raad zijn bewering niet dat DutchCulture ‘te vanzelfsprekend aanneemt dat er intern een goed bewustzijn is van inclusie en diversiteit’.

De raad baseert zijn opmerking op het feit dat DutchCulture in de aanvraag uitsluitend met percentages reflecteert op het personeelsbestand, waarvan hij overigens zegt dat het divers is. Dat bracht de raad tot de aangehaalde opmerking en de aanmoediging om de medewerkers trainingen interculturele competenties aan te bieden.

Ten slotte stelt DutchCulture dat de raad geen onderbouwing geeft voor zijn opmerking dat ‘DutchCulture ambities (zou) moeten formuleren ten aanzien van de samenstelling van de raad van toezicht, de directie en het MT en voor

het bereiken van nieuwe doelgroepen of nieuw publiek bij evenementen. De vertegenwoordiging is hier nog onvoldoende divers'.

De raad baseert zich op de aanvraag waarin in erg algemene bewoordingen en zonder meetbare indicatoren een beschrijving van de huidige en toekomstige aanpak met betrekking tot de onderdelen van de code wordt beschreven. Dat geldt ook voor de diversiteit van nieuwe doelgroepen of publiek bij evenementen. De raad is hier op eigen waarneming afgegaan, hij laat zich graag overtuigen van het tegendeel. De raad is het met DutchCulture eens dat de raad van toezicht divers is samengesteld en dat de instelling zelf aangeeft dat de samenstelling van het MT en de directie een punt van aandacht is.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van DutchCulture geen aanleiding zijn advies te herzien.

Emoves

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Coöperatie Emoves U.A. (hierna: Emoves) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Emoves schrijft dat het onjuist is dat de coöperatie is opgericht door drie Eindhovense instellingen, zoals in het advies vermeld. De aanvrager wijst erop dat het destijds ging om vijf instellingen. De raad erkent dat de adviestekst op dit punt onjuist is; er had moeten staan dat Gebouw 52 en Stichting BMX Freestyle naast Stichting Area 51, Stichting Rugged Solutions en Stichting Lumens de oorspronkelijke oprichters waren van Emoves.

Voorts gaat Emoves in op een van de voorwaarden (een mits) die de raad aan zijn advies heeft verbonden. De voorwaarden zijn gebaseerd op de bevindingen, zoals verwoord in de adviestekst. Dit betreft geen feitelijke onjuistheden. De raad laat deze reactie daarom buiten beschouwing.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Emoves geen aanleiding zijn advies te herzien.

Epitome Entertainment

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Epitome Entertainment (hierna: Epitome) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Epitome stelt dat de organisatie niet alleen op de facilitators is gericht, zoals de raad in zijn advies zou hebben geschreven, maar ook op de makers. De instelling verwijst hiervoor naar de verwoording van haar missie en doelstellingen en naar de beschrijving van de beoogde activiteiten.

De raad erkent dat de activiteiten van Epitome mede zijn gericht op de 'urban creators'. Het ging de raad er echter om dat de BIS-aanvraag zelf overwegend de diverse stakeholders op het oog heeft, die de makers faciliteren. Het merendeel van de activiteiten waarvoor Epitome aanvraagt, is direct gericht op de facilitators, zoals festivalprogrammeurs of docenten aan conservatoria, en werkt indirect door op de makers. De raad twijfelt niet aan de positie van Epitome in het urban veld, en waardeert het nauwe contact dat de instelling onderhoudt met de makers. Maar in zijn afweging heeft de raad gekozen voor instellingen die directer inzetten op de ontwikkeling van de makers.

Epitome geeft een uitgebreid overzicht van de activiteiten die zij ontwikkelt. Dit overzicht moet blijk geven van de artistiek-inhoudelijke analyse die volgens de raad aan het plan ontbrak.

De raad meent echter dat een opsomming van de lacunes in het urban aanbod iets anders is dan een diepgravende analyse van de noden van het veld, vanuit een integrale visie op het genre urban music.

Tevens gaat Epitome in op de bezorgdheid die de raad uitspreekt over de groei van het aantal fte, van 5 naar 18,8. De instelling maakt goed duidelijk waar zij die werknemers voor nodig denkt te hebben.

Het ging de raad nochtans niet zozeer om het aantal van 18,8 fte, maar om de plotselinge groei als zodanig. Hij vraagt zich af of zo'n snelle, forse opschaling wel passend en verantwoord is.

Hiermee hangt het volgende punt samen, betreffende het grote aantal stagiairs en vrijwilligers dat Epitome wil aantrekken. Ook hier had de raad zijn zorg over uitgesproken. De instelling becijfert dat de verhouding begeleiding/stagiairs in de nieuwe situatie juist positief uitpakt ten gunste van de begeleiders.

De raad stelt daar tegenover dat in die berekening twee trainees worden meegerekend als begeleiders. De raad vindt het riskant als werknemers die zelf intensieve begeleiding nodig hebben, anderen moeten begeleiden.

Vervolgens stelt Epitome dat het de activiteitenlasten in de begroting niet heeft opgesplitst voor de artiesten en de facilitators. De instelling veronderstelt dat de raad hiertegen bezwaar maakt als hij schrijft 'dat de instelling in de periode 2021 – 2024 een groei voorziet van de op de facilitators gerichte activiteiten, die niet in de begroting tot uitdrukking komt'.

Dit berust op een misverstand. Het ging de raad hier niet om een uitsplitsing van de activiteiten, maar om het feit dat het totale activiteitsniveau in de loop van vier jaar zal toenemen, terwijl dit niet is terug te zien in de begroting. Dit vindt de raad onlogisch.

Epitome vindt dat de raad ten onrechte weinig vertrouwen heeft in haar marketing- en communicatieplannen, vanwege beperkte initiatieven voor het bereiken van nieuwe doelgroepen. Epitome betoogt dat er slechts sprake is van het doorontwikkelen van bestaande tools, en dat nieuwe doelgroepen niet worden gezocht.

De raad erkent dat er in de aanvraag geen sprake is van nieuwe stakeholders of doelgroepen. Dat Epitome geen aandacht heeft voor het vinden van nieuwe publieks- of doelgroepen vindt de raad niettemin bezwaarlijk.

Over de toepassing van de Fair Practice Code merkt Epitome op dat zij wel degelijk vergoedingen uitkeert aan vrijwillige werknemers. Dit zou de bewering van de raad weerleggen, dat 'een flink deel van het werk wordt verricht door onbetaalde krachten'.

Vrijwilligers worden door de raad doorgaans aangeduid als 'onbetaald', ook als ze een vrijwilligersvergoeding ontvangen. De raad gebruikt die term om onderscheid te maken met 'betaalde krachten'.

Ten slotte schrijft Epitome dat de instelling geen reflectie heeft gegeven op de diverse onderdelen van de Fair Practice Code en de beide andere codes, omdat zij in de veronderstelling verkeerde dat het onderschrijven van de codes volstond. Die veronderstelling is onjuist. Op pagina 12 van het Beoordelingskader staat beschreven wat van een instelling aangaande de drie codes wordt verwacht.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Epitome geen aanleiding zijn advies te herzien.

Eurosonic Noorderslag

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Eurosonic Noorderslag (hierna: ESNS) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies weerlegt ESNS enkele bevindingen van de raad. De instelling betoogt dat de door de raad in de aanvraag gemiste artistieke visie en reflectie op de artistieke ontwikkelingen in het genre wel degelijk in het advies staan toegelicht. Zij weerspreekt het oordeel van de raad dat de talentontwikkeling binnen het festival zich voornamelijk beperkt tot het bieden van een podium voor (onbetaalde) showcase-optredens, onder andere door te wijzen op niet in het plan uitgewerkte programma's. De raad wijst erop dat hij in zijn beoordeling afgaat op de plannen en motiveringen die instellingen uitwerken in hun aanvraag. Informatie die daarin ontbreekt, kan hij niet meenemen in de beoordeling.

In reactie op de constatering van de raad dat ESNS niets aan educatie doet, wijst de instelling op enkele scholen onder de in de aanvraag genoemde samenwerkingspartners. Hij benadrukt dat hij van deze scholen stagiairs betreft, en dat hij daarnaast aan educatie doet door optredende artiesten te laten leren via begeleiding, netwerken, optredens en feedback. De raad wijst erop dat hij dit niet tot educatie rekent, maar tot talentontwikkeling. Hij vindt de genoemde samenwerkingen overigens waardevol en erkent de toegevoegde waarde van het festival voor talentvolle artiesten.

ESNS wijst de raad erop dat hij ten onrechte aanneemt dat artiesten geen vergoeding ontvangen voor hun optredens. De raad neemt deze aanname terug. Hij erkent tevens dat ESNS nadenkt over eerlijke beloning binnen de popmuziek en de wijze waarop deze kan worden verbeterd.

ESNS vindt de kritiek van de raad onterecht op het gebrek aan toelichting die de instelling in haar aanvraag geeft op de rol en samenstelling van de nieuwe inhoudelijke redactie. Het festival legt in zijn aanvraag deze rol en samenstelling in globale termen toe. De raad blijft van mening dat de geboden informatie beknopt is.

ESNS bekritiseert het oordeel van de raad dat de instelling betrekkelijk veilig programmeert en geen oog heeft voor muzikale innovatie. De instelling citeert passages uit het plan waarin zij de balans tussen underground en mainstream toelicht die ze in haar programmering nastreeft.

De raad erkent dat hij hier te weinig oog voor heeft gehad in zijn advies.

ESNS weerlegt de veronderstelling van de raad dat het festival zich als missie vooral het creëren van marktdoorbraken van artiesten stelt. De missie van het festival, zoals ook in de aanvraag omschreven, is om aandacht te genereren voor Nederlandse en Europese popmuziek en de internationale circulatie van Nederlandse en Europese artiesten in de gehele wereld te vergroten, als exportplatform voor

Europese en Nederlandse artiesten binnen én buiten Europa.

De raad erkent dat hij dit in zijn formulering te zeer naar een economisch motief heeft vertaald en heeft waardering voor de wijze waarop ESNS zich inzet voor de vergroting van de zichtbaarheid en armslag van Nederlandse en Europese artiesten.

ESNS wijst de raad er terecht op dat stevige spelers uit de muziekindustrie in verschillende landen hun werk onder andere kunnen doen dankzij de samenwerking met internationale showcasefestivals als ESNS.

De raad erkent deze waarde van het festival.

ESNS wijt de opvatting van de raad dat de instelling vrijwel geen artistieke ontwikkelingen en thema's op de agenda zet, aan het besloten karakter van veel activiteiten op het evenement.

De raad had over deze besloten activiteiten graag meer gelezen in het plan.

ESNS vindt dat de raad onterecht oordeelt dat de noodzaak voor verdere groei van de beheer- en activiteitenlasten niet overtuigend is onderbouwd in het plan. De instelling motiveert nogmaals de gewenste investeringen.

De raad doelt in zijn advies op de grote toename van rijkssubsidie van meer dan een verdubbeling, die hij met de voorgestelde investeringen groot acht.

ESNS schrijft verder dat hij, anders dan de raad stelt, in zijn aanvraag wel degelijk een concreet plan ontvouwt om het programmteam diverser te maken en diversiteit en inclusie in de organisatie te stimuleren. De instelling herhaalt de aangestipte plannen, zoals het uitbreiden van het programmteam met een diverser lid en het zwaarder laten meewegen van diversiteit in toekomstige aannamecriteria. De raad had deze plannen echter geconcretiseerd willen zien in duidelijke en meetbare doelen, zoals ook toegelicht in zijn Beoordelingskader.

De instelling geeft in haar reactie aan dat het aantal van 6.000 woorden te krap is om inhoudelijk in te gaan op alle criteria. De raad wijst erop dat deze kaders door de minister worden vastgesteld.

Ten slotte uit ESNS bezwaar tegen het advies van de raad dat de minister in de volgende BIS-periode genoeg plekken en budget beschikbaar stelt om het aantal BIS-festivals uit te breiden en daarmee de mogelijkheid te creëren om nog meer genres te honoreren, zoals de popmuziek en de urban arts. De instelling leidt hieruit af dat de raad bij voorbaat de popsector heeft buitengesloten.

Dit berust op een foutieve lezing van het advies van de raad. De raad oordeelt in zijn advies positief over ESNS. Na weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie adviseert hij de instelling echter geen subsidie toe te kennen. De raad heeft geconstateerd dat door de krapte van de regeling te veel instellingen en genres buiten de BIS vallen, en adviseert de minister juist om die reden de regeling in de volgende BIS-periode uit te breiden.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Eurosonic Noorderslag geen aanleiding zijn advies te herzien.

Tussen het uitbrengen van het BIS-advies van de raad en dit aanvullend advies heeft de Tweede Kamer bij motie gevraagd om Scapino en Eurosonic Noorderslag alsnog subsidie te verlenen. Het is aan de minister om vorm te geven aan de uitvoering van deze moties. De raad moest ook in de aanvullende adviezen uitgaan van de huidige regeling.

Eye

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Eye Filmmuseum (hierna: Eye) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Eye dat het onjuist is te stellen dat de begrotingsposten verweven zijn. De instelling stelt dat deze zijn ‘samengevat’. Het format laat weinig ruimte voor deelbegrotingen en het verzoek om additionele info had een verschil kunnen maken, aldus Eye. De raad onderkent dat een dergelijk verzoek behulpzaam in de beoordeling zou zijn geweest. Ook de raad is gebonden aan de spelregels rondom de BIS en het is de raad niet toegestaan om gedurende het proces aanvullende informatie bij de instellingen op te vragen.

Tegelijkertijd vindt de raad het verweer van Eye onterecht. Elke instelling heeft de mogelijkheid haar begroting in de aanvraag toe te lichten. De raad is nog steeds van mening dat Eye hiervan gebruik had kunnen en moeten maken. De relatie tussen budget, activiteiten en prestaties moet inzichtelijk zijn. Eye beheert een aanzienlijk bedrag ten behoeve van de sector en het is in het belang van de sector en van Eye zelf dat de uitgaven transparant worden besteed en verantwoord en goed kunnen worden gemonitord en beoordeeld.

Daarnaast vindt Eye de bewering onjuist dat zij de sectorale taken niet in de instellingsmissie heeft staan. Zij wijst op de volgende zinsnede in hoofdstuk 1 missie en visie van haar activiteitenplan: ‘We maken educatieve programma’s in huis en voor het onderwijs in heel Nederland. Internationaal promoten we de Nederlandse filmcultuur in de volle breedte.’ De raad heeft deze zin niet als missie geïnterpreteerd maar als kernactiviteiten van Eye’s taak als ondersteunende instelling in de BIS. Ook wijst Eye de raad op de zinnen: ‘We helpen kinderen en jongeren de kracht van beeldtaal te ontdekken. We zoeken naar innovatieve methoden voor het bereiken en verbinden met nieuwe doelgroepen, domeinen en nieuwe *communities*.’

De raad neemt kennis van deze toelichting.

Ook stelt Eye dat het niet juist is dat alleen collega-sectorondersteunende instellingen Dutch Culture en Het Nieuwe Instituut worden genoemd als relevante partijen als het gaat om afstemming.

Deze opmerking van de raad is een reactie op wat Eye op pagina 29 van het activiteitenplan schrijft over internationale promotie. Wellicht is hier sprake van een misverstand. In de aanvraag schrijft Eye dat de internationale promotie baat heeft bij de bundeling van verschillende expertises. Over wat die bundeling inhoudt, die samenwerking, is ze weinig concreet. Bovendien noemt ze alleen twee ondersteunende instellingen bij naam en laat ze de '(inter)nationale filmfestivals in eigen land' met wie ze werkt, onbenoemd. De raad had graag in de aanvraag willen lezen met wie Eye nog meer afstemt en wat die afstemming dan inhoudt.

Eye geeft aan verbaasd te zijn over de zinsnede dat 'landelijke educatie met een 'nulmeting' in 2019 weer als nieuw beleid' wordt gepresenteerd. Volgens Eye gaat het hier om een inventarisatie om actuele behoeftes in kaart te brengen om zo de wensen in het veld optimaal te kunnen faciliteren. De raad heeft door de formulering van 'nulmeting' de indruk gekregen dat het een eerste stap is in een ontwikkelproces. Met deze nadere uitleg is die indruk weggenomen.

Ook de constatering dat 'Eye voor de internationale promotie wederom bezig is met het ontwikkelen van een strategie, alsof er ook op dat front nog niets is gerealiseerd' is volgens de instelling onjuist. Eye speelt in op veranderingen, onderzoekt wat de sector vraagt en ontwikkelt daarop nieuwe strategieën en voert die uit. De raad neemt kennis van deze nuancering.

Eye geeft verder aan dat de raad ten onrechte spreekt over 'sponsoring gaat naar promotionele activiteiten door Nederlandse producenten'. 'Eye 'sponsort' niet maar faciliteert en organiseert zelf – in nauwe samenspraak met de sector', aldus de instelling. De raad neemt deze verduidelijking aan.

De raad stelt in zijn advies dat niet duidelijk is welk deel van het promotiebudget wordt besteed aan eigen activiteiten. Eye geeft in haar reactie aan dat het gehele promotiebudget – in samenspraak met het Filmfonds – wordt besteed aan de internationale promotie van de Nederlandse film. De raad neemt deze toelichting aan maar had dit graag in de aanvraag gelezen.

Eye vindt het onterecht dat de raad zorgen heeft over haar financiële gezondheid vanwege de grotere afhankelijkheid van structurele subsidie. Dit heeft volgens Eye niets met een verminderd verdienvermogen te maken. De raad schreef lichte zorgen te hebben over de financiële gezondheid van Eye. Hij heeft gekeken naar de afhankelijkheid van subsidie en eigen inkomsten. De raad is van mening dat de subsidieafhankelijkheid groeit en

het eigen verdienvermogen procentueel en absoluut licht afneemt. De raad blijft dan ook lichte zorgen houden over de financiële gezondheid.

Eye schrijft verder dat het onjuist is dat de bijdrage voor sectorale taken meermaals is verhoogd. Volgens de instelling is er één echte subsidieverhoging geweest de afgelopen periode, betreffende extra impuls filmeducatie ten behoeve van coördinatie landelijk netwerk. De raad erkent dit en past zijn constatering aan.

Tot slot is Eye het niet eens met de veronderstelling van de raad: 'Er lijkt door de raad van toezicht echter niet te worden gereflecteerd op de manier waarop de inhoudelijke en financiële verslaglegging en verantwoording beter kan worden georganiseerd.'

De raad heeft deze conclusie getrokken op basis van het ingediende plan. Dat plan is, naar het oordeel van de raad, zowel inhoudelijk als financieel mager en niet transparant uitgewerkt.

De raad heeft kennisgenomen van een aantal andere inhoudelijke punten uit de reactie van Eye, maar dit betreft geen feitelijke onjuistheden en deze zijn daarom buiten beschouwing gelaten.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Eye geen aanleiding zijn advies te herzien.

Frascati

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Gasthuis Frascati (hierna: Frascati) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Frascati stuurt een uitgebreide toelichting waarin zij haar zorgen uit over de consequenties van het advies voor de keten van talentontwikkeling en de positie van jonge makers. Zij uit daarbij twijfels over de zorgvuldigheid van het beoordelingsproces en de onafhankelijkheid van enkele commissieleden. De raad heeft kennisgenomen van de zorgen van Frascati. Hij betreurt het dat er bij Frascati twijfel is ontstaan over de procedure, maar vindt de twijfels niet terecht. Zowel in het beoordelingsproces als bij de samenstelling van de commissie heeft de raad de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht.

Bij de reactie van Frascati zijn verschillende steunverklaringen gevoegd vanuit de sector. De raad heeft deze in goede orde ontvangen.

Frascati is het oneens met de kritiek dat zij er de afgelopen jaren niet in is geslaagd de genres dans en performance een stevige positie binnen het productiehuis te geven. De instelling schrijft echter nooit te hebben beweerd dat talent- en genreontwikkeling op het gebied van dans als stevige ambitie geformuleerd stond in het beleidsplan voor de periode 2017 – 2020. Daarnaast wijst zij erop dat zij in de afgelopen jaren een extra impuls gegeven heeft aan het Amsterdamse dans- en performanceveld en dat zij haar bescheiden maar belangrijke positie op het gebied van internationale performance heeft behouden, onder meer door samenwerking met Veem House for Performance. Daarbij merkt Frascati op dat in het plan voor de komende periode substantieel meer aandacht uitgaat naar internationale performance. Ook verzet zij zich tegen de opvatting dat het teleurstellend is dat zij minder genres bedient dan gehoopt. De instelling heeft zich naar eigen zeggen juist verbreed met community art en cocreatieprojecten.

De raad erkent dat dans en performance een bescheiden positie hebben bij Frascati, maar is niettemin van mening dat de disciplines te weinig aandacht hebben gekregen in de voorbije jaren in verhouding tot de plannen voor de beleidsperiode 2017 – 2020. Die schetsten wel een ambitie om een impuls te geven aan het domein van dans en performance. De raad is van mening dat

Frascati hier in die zin niet aan heeft voldaan. Hij is eveneens van mening dat de instelling hier in het plan voor de komende periode onvoldoende aandacht aan besteedt. In haar reactie verwijst Frascati naar teksten uit de aanvraag, die volgens de raad echter voornamelijk gaan over het ankerpunt internationaliteit en makers die wegens hun nomadische manier van werken niet eenvoudig aansluiting vinden bij het Nederlandse veld, en dus niet expliciet over de disciplines dans en performance. Derhalve blijft de raad bij zijn oordeel dat deze gebieden onderbelicht blijven. De raad merkt daarbij op dat, als hij schrijft dat Frascati minder genres bedient, het uit de context duidelijk wordt dat die opmerking terugslaat op dans en performance.

De instelling schrijft het oneens te zijn met de raad dat het aandeel makers met een cultureel-diverse achtergrond tot nog toe relatief bescheiden is, en dat dit wordt weerspiegeld in de publiekssamenstelling in de zalen van Frascati. Daarnaast vraagt Frascati zich in haar reactie af hoe de raad tot de conclusie kan komen dat de publiekssamenstelling beperkt divers is, terwijl de instelling dat zelf niet registreert.

De raad benadrukt in deze context dat het hem zowel wat betreft makers als publiek gaat om een beperkte diversiteit in het licht van de functie die Frascati heeft als grootstedelijk cultuurhuis. De raad is van mening dat die diversiteit in een stad als Amsterdam groter zou kunnen en moeten zijn. Daarnaast wijst hij erop dat hij zich ook op basis van eigen waarneming een oordeel vormt over de publiekssamenstelling in de zalen van de instelling.

Frascati is het oneens met de stelling dat een concreet plan voor het vergroten van de zichtbaarheid van de gerealiseerde producties buiten Amsterdam ontbreekt. Zij is van mening dat in de plannen staat beschreven hoe zij de komende vier jaar verder bouwt aan een netwerk van podia. Zij kan zich evenmin vinden in de opmerking van de raad dat het in de praktijk vaak moeilijk blijkt om buiten de eigen standplaats speelplekken voor nieuwe makers te realiseren. Zij is tot slot van mening dat het spreidingscriterium niet consistent is toegepast, waarbij zij verwijst naar instellingen die dezelfde speelplekken noemen, en wel een positieve beoordeling krijgen op dit criterium.

De raad heeft kennisgenomen van de voornemens om te bouwen aan het netwerk van podia maar blijft van mening dat een concreet plan voor het vergroten van de zichtbaarheid ontbreekt. Daarnaast wijst hij erop dat de stelling dat buiten de eigen standplaats spelen moeilijk blijkt, voortkomt uit een monitorgesprek dat is gevoerd in het kader van de beleidsperiode 2017 – 2020. Het bevreemdt de raad dat Frascati hier niet beter op reflecteert. Ten slotte benadrukt hij dat hij wat betreft zijn oordeel over zichtbaarheid breder kijkt dan enkel naar de spreiding van speelbeurten.

De instelling vindt onduidelijk wat wordt bedoeld met 'Uit de aanvraag blijkt niet dat [Frascati] zich specifiek verhoudt tot de bredere cultuurregio Metropool Regio Amsterdam'. Zij is van mening dat de kritiek feitelijke grondslag mist, omdat in de aanvraag wordt beschreven dat er veelvuldig wordt samengewerkt met Amsterdamse partners. Daarbij merkt zij op dat in andere adviezen enkel lokale samenwerkingen worden benoemd. Dat is volgens haar niet consistent.

De raad schrijft inderdaad dat Frascati niet ingaat op haar rol in de MRA, hetgeen Frascati in haar reactie ook bevestigt. De raad heeft alle instellingen beoordeeld op (hun visie op) hun rol in de eigen regio, maar heeft daar in zijn adviezen, afhankelijk van de relevantie in de context, al dan niet een passage aan gewijd.

Frascati is het oneens met de constatering dat de ontwikkeltrajecten die zij aanbiedt gedegen, maar niet vernieuwend zijn. Zij is van mening dat de raad hier doel en middel verwacht.

De raad benadrukt dat het succes van de trajecten niet in twijfel wordt getrokken, maar dat hij vaststelt dat de trajecten zelf niet vernieuwend zijn. De raad benadrukt dat hij vernieuwing breed beziet en dat het een van de criteria uit het BIS-beoordelingskader is.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Frascati geen aanleiding zijn advies te herzien.

Garage TDI

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Garage TDI (hierna: Garage TDI) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies schrijft Garage TDI dat de raad onterecht stelt dat de instelling voor productie en talentontwikkeling voornamelijk naar regionaal talent kijkt uit de eigen jeugdtheaterschool en vooropleiding. De instelling stelt dat zij ook met jonge professionele makers van buiten de regio werkt en gastdocenten van buiten de regio betreft bij de vooropleiding.

De raad erkent dat de instelling zich niet enkel op de eigen regio richt, maar blijft van oordeel dat de instelling zich voor een positie in de BIS meer zou moeten richten op landelijke ontwikkelingen en talent van buiten de regio.

De instelling is het oneens met het oordeel van de raad dat zij minder aansluit bij landelijke ontwikkelingen. In haar reactie benadrukt Garage TDI het grote aantal activiteiten door het land heen en het landelijke bereik van de instelling. Zij geeft aan dat ze voornamelijk sinds 2018 een grote ontwikkeling heeft doorgemaakt.

Het klopt dat de raad in zijn beoordeling niet de prestaties van na 2018 meegenomen heeft, zoals Garage TDI constateert. De raad erkent in zijn advies echter wel dat Garage TDI een positieve ontwikkeling doormaakt en verwacht dat zij haar landelijke rol van betekenis de komende jaren zal vergroten. Voor een plek als landelijke jeugdtheaterinstelling vindt de raad het op dit moment nog te vroeg.

De instelling corrigeert verder de bewering van de raad dat choreograaf Andreas Denk slechts bij één productie betrokken is. De instelling licht toe dat hij bij twee producties betrokken is, waarvan er slechts één is toegelicht in de aanvraag. Daarnaast is hij ook betrokken bij het 'Oerlab voor de Toekomst' en gaat hij een nieuwe danslijn ontwikkelen binnen de instelling. De raad is verheugd over de rol die Andreas Denk hiermee zal spelen binnen de instelling.

Garage TDI benadrukt verder dat binnen de instelling verschillende disciplines vertegenwoordigd zijn. Dit is in overeenstemming met de constatering van de raad in zijn advies. De instelling beweert dat zij hierdoor zou bijdragen aan het vergroten van de pluriformiteit aan genres binnen de BIS. Hiermee is de raad het slechts ten dele eens, omdat de genres waarmee de instelling zich bezighoudt ook door andere instellingen in de BIS van 2021 – 2024 vertegenwoordigd worden.

Ten slotte is Garage TDI van mening dat het goed was geweest voor de regionale spreiding van het jeugdpodiumkunstenaanbod als de raad had geadviseerd de instelling op te nemen in de BIS. De raad baseert zijn BIS-advies op verschillende afwegingsgronden; hij verwijst hiervoor naar zijn advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Garage TDI geen aanleiding zijn advies te herzien.

Het Filiaal theatermakers

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Het Filiaal theatermakers (hierna: Het Filiaal theatermakers) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Het Filiaal theatermakers dat de raad ten onrechte in zijn advies schrijft dat de instelling voorstellingen maakt met en voor doven, slechthorenden en zienden. De instelling maakt voorstellingen met een doventolk in de cast en maakt voorstellingen beschikbaar voor doven, slechthorenden en slechtzienden, maar zij maken geen deel uit van de cast.

De raad erkent deze fout in het advies.

De instelling stelt daarnaast dat de kritiek van de raad onterecht is dat zij voor zelfstandigen dezelfde honorariumbedragen hanteert als voor vaste werknemers, zonder daarbij een opslag voor sociale lasten te geven. Hoewel zij dit niet in haar plan heeft geëxpliciteerd, houdt de instelling wel degelijk rekening met de kosten voor pensioen, scholing en verzekeringen. Zij licht toe dat ze voor de berekening van het honorarium van zelfstandigen minimaal de 'bruto bruto bedragen' hanteert, die zij ook kwijt zou zijn voor werknemers in loondienst. Daarnaast stelt de instelling dat zij met het toepassen van de cao Toneel en Dans automatisch voldoet aan het naleven van de Fair Practice Code voor wat betreft arbeidsvoorwaarden als pensioenopbouw, verzekeringen en loonindexering.

De raad vindt deze toelichting helder en ziet hiermee de zorgen rondom eerlijke beloning en de naleving van de Fair Practice Code weggenomen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Het Filiaal theatermakers geen aanleiding zijn advies te herzien.

Het Nationale Theater / HNTjong

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Het Nationale Theater is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft de adviezen over de aanvragen van Het Nationale Theater en HNTjong te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies over HNTjong schrijft Het Nationale Theater dat het onjuist is dat haar landelijk bereik afneemt, doordat zij gestaag minder reist. De instelling wijst erop dat het niet realistisch is dat de raad het aantal speelbeurten direct relateert aan het te realiseren publieksbereik. Zoals zij in haar aanvraag al schreef, zal de instelling haar focus meer richten op groots gemonteerde voorstellingen, wat betekent dat het aantal bezoekers dat zij met deze voorstellingen wil bereiken minstens op hetzelfde niveau blijft, ondanks een dalend aantal speelbeurten.

De raad erkent dat hij in zijn advies een onjuiste conclusie heeft verbonden aan de keuze van HNTjong om minder te reizen en waardeert het streven om een gelijk of zelfs groeiend publiek te blijven bereiken positief.

De instelling stelt daarnaast dat de raad onterecht kritisch oordeelt over de lage inkomsten uit private bronnen. De afgelopen jaren is zij naar eigen zeggen zeer succesvol geweest in het werven van middelen uit private bronnen, getuige de jaarverslagen. De instelling wijst erop dat zij het onverstandig vindt om ervan uit te gaan dat zij dergelijk succes structureel kan behalen. Veel fondsen waken ervoor om op regelmatige basis met een instelling samen te werken, omdat men fondsmiddelen alleen projectmatig wil inzetten en de schijn van structurele ondersteuning wil voorkomen. Om die reden zijn private bijdragen bewust conservatief begroot. Desalniettemin wil de instelling graag meegeven dat zij zich nu al inspant om ook voor de activiteiten in de komende beleidsperiode een gezonde financieringsmix te realiseren, waarvan private fondsen, donaties, sponsoring en andersoortige vormen van *business development* een belangrijk onderdeel vormen.

De raad heeft begrip voor het voorzichtig begroten van inkomsten uit private bronnen, maar blijft bij zijn standpunt dat hij het betreurt dat HNTjong slechts voor een klein deel aanspraak kan maken op deze inkomsten, zoals uit de deelbegroting blijkt.

Ook wijst de instelling erop dat de raad Eline Arbo noemt in zijn advies over HNTjong, terwijl zij een talentontwikkelingstraject bij Het Nationale Theater volgt, waarin zij niet voornemens is om een voorstelling voor jongeren te maken of zich op andere wijze te ontwikkelen als jeugdtheatermaker.

De raad erkent dat hij een fout heeft gemaakt en licht hierbij uit dat Belle van Heerikhuizen, Abdel Daoudi, Loek de Bakker en Gavin-Viano Fabri de komende vier jaar een ontwikkelingstraject binnen de jeugdtheaterfunctie van de instelling krijgen aangeboden.

Ten slotte wijst de instelling erop dat de voortgezette samenwerking met Toneelgroep Oostpool, waarover de raad enthousiast is in zijn advies over Het Nationale Theater, minder intensief zal zijn dan het traject dat zij in de periode 2017 – 2020 gezamenlijk hebben ingericht voor Jeroen De Man. De instelling zal de voorstellingen van alle aan Toneelgroep Oostpool verbonden makers consequent in de eigen zalen vertonen. De voorstelling die Daria Bukvić onder de vleugels van Oostpool zal maken, wordt door de instelling geproduceerd. Van in gezamenlijkheid vormgegeven talentontwikkelingstrajecten zal echter geen sprake zijn.

De raad heeft kennisgenomen van deze toelichting.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Het Nationale Theater geen aanleiding zijn adviezen over Het Nationale Theater en HNTjong te herzien.

Het Nieuwe Instituut

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Het Nieuwe Instituut (hierna: HNI) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In zijn reactie op het advies schrijft HNI dat het onjuist is, dat de raad verwacht dat de beleidsvorming van de sectorale taken in samenspraak met de sector tot stand komt, omdat de kaders van dit beleid door het ministerie van OCW worden voorgeschreven. Formeel is HNI er echter wel aan gehouden om in samenwerking met de ontwerpsector en andere relevante partijen de culturele, maatschappelijke en economische meerwaarde van de ontwerpsector te bevorderen. Daarom zal HNI, aldus haar reactie, graag nader stilstaan bij haar beleidsuitvoering en de netwerkende werkwijze.

De raad bevestigt dat de beleidskaders van HNI door het ministerie van OCW worden geformuleerd. Dat neemt niet weg dat de raad het van belang vindt dat ondersteunende instellingen voor de invulling en de uitwerking van deze kaders nauw aansluiten bij de behoeften van de sector en ten behoeve daarvan met relevante partijen in contact treden.

HNI merkt voorts op dat het onjuist is de functie van het Agentschap te verenigen tot een 'economische'. De opdracht van het Agentschap is zowel de culturele, als de maatschappelijke en de economische waarde van de ontwerpsector te bevorderen.

De raad heeft geenszins bedoeld de functie van het Agentschap te beperken tot een economische. Wel meent de raad dat het Agentschap bij uitstek een instrument is waarmee HNI de economische waarde van de ontwerpsector kan bevorderen. Deze formulering was nauwkeuriger geweest: Het is de opdracht van het Agentschap om de culturele, maatschappelijke en economische waarde van de ontwerpsector te bevorderen. De raad moedigt HNI aan om het Agentschap in te zetten om de economische waarde van de sector te bevorderen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Het Nieuwe Instituut geen aanleiding zijn advies te herzien.

Holland Festival

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Holland Festival (hierna: Holland Festival) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Holland Festival dat het onevenredig hard is getroffen door het besluit van de raad om het festival een lagere subsidie toe te kennen en daarmee financiële ruimte te creëren voor een achtste festival in de BIS. Op grond van vier bezwaren roept Holland Festival op tot een herziening van het geadviseerde subsidiebedrag.

Holland Festival stelt ten eerste dat het in strijd is met de rechtszekerheid dat minister Van Engelshoven in haar brief van 27 mei 2020 aan de Tweede Kamer, vlak voor de publicatie van het advies van de raad, heeft aangegeven de maximering van het aantal festivals in de BIS los te laten, zonder het bedrag te verhogen.

De raad is gevraagd te reageren op feitelijke onjuistheden in het advies en wijst erop dat bovengenoemd punt betrekking heeft op de door de minister vastgestelde subsidiekaders. Hij laat dit punt daarom buiten beschouwing.

Ten tweede schrijft de instelling dat de raad een lager bedrag heeft geadviseerd dan waar zij recht op heeft volgens artikel 3.23 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. Het geadviseerde bedrag van 3.000.000 euro bedraagt volgens Holland Festival minder dan 90 procent van de subsidie voor de jaren 2017 tot en met 2020.

De raad erkent dat hij bij de berekening van het geadviseerde subsidiebedrag is uitgegaan van een onjuist peiljaar. De raad adviseert de minister Holland Festival alsnog het juiste bedrag toe te kennen.

Als derde bezwaar brengt Holland Festival naar voren dat het als festival gekort is om een achtste festival in de BIS mogelijk te maken, omdat zij het hoogste subsidiebedrag ontvangt van alle festivals. De instelling vindt dat de beslissing gebaseerd is op willekeur en niet in lijn is met het positieve advies van de raad. Zij vindt dat het inhoudelijk onverdedigbaar is en meent dat het disproportionele schade toebrengt aan het festival.

De raad verwijst naar zijn advies, waarin hij tot zijn spijt constateert enige festivals te hebben moeten korten.

Ten vierde geeft Holland Festival in zijn reactie blijk van onvrede ten aanzien van de beslissing van de raad om te adviseren de voorgedragen festivals in de BIS niet de aangevraagde subsidiebedragen toe te kennen. De raad wijst erop dat hij binnen een beperkt, door de minister vastgesteld financieel kader heeft moeten adviseren en daarom lagere dan aangevraagde bedragen adviseert.

De instelling schrijft verder dat de raad ten onrechte constateert dat Holland Festival aansluit bij een reeks grote internationale festivals. De instelling betoogt dat het festival daarentegen budgettair niet kan aansluiten bij deze festivals.

De raad constateerde in zijn advies dat Holland Festival op *artistiek* niveau aansluit bij een aantal grote internationale festivals. Hij erkent dat dit budgettair gezien niet het geval is.

Daarnaast geeft Holland Festival een aantal toelichtingen op opmerkingen van de raad in het advies. Zo licht de instelling de wijzigingen van de herziene personeelsregeling toe, laat zij weten dat het traject 'Immerse@HF' sinds 2016 bestaat, expliciteert zij waarom het festival niet kiest voor een beperking van het aantal activiteiten ten gunste van het coproductiebudget en legt zij haar strategie ten aanzien van *corporate sponsoring* uit.

Dit laatstgenoemde is, volgens het festival, door de coronapandemie inmiddels achterhaald. Eveneens licht de instelling toe waarom zij gestopt is met het programmeren van Proms; de veronderstelde kruisbestuiving van een divers en nieuw publiek werd niet voldoende gerealiseerd.

Ten slotte licht de instelling de gevolgen toe van de subsidievermindering op artistieke vernieuwing, verdieping, publieksverbreding, diversiteit, het educatieprogramma en talentontwikkeling.

De raad neemt deze toelichtingen ter kennisgeving aan.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Holland Festival aanleiding zijn advies te herzien wat betreft de hoogte van het subsidiebedrag. Hij adviseert de minister Holland Festival 3.027.770 euro toe te kennen, ofwel 90 procent van het subsidiebedrag dat het festival ontving in peiljaar 2018. Daarmee is het geadviseerde bedrag licht verhoogd ten opzichte van het advies dat de raad op 4 juni 2020 uitbracht (3.000.000 euro).

Holland Opera

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Holland Opera Xpress (hierna: Holland Opera) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies kritiseert Holland Opera het oordeel van de raad dat het maken van projectprijsafspraken met technici, dramaturgen en ontwerpers niet in overeenstemming is met de Fair Practice Code, omdat hierdoor niet inzichtelijk is of de gemaakte uren daadwerkelijk worden uitbetaald. De instelling licht toe dat de projectprijsafspraken met ontwerpers vergelijkbaar zijn met de afspraken die ze maakt met componisten, waarvoor ze de honorariumtabel van het Fonds Podiumkunsten volgt, en met technici, die een dagprijs ontvangen conform de cao Toneel en Dans. Zelfstandigen ontvangen daarnaast, indien nodig, een reiskostenvergoeding, séjours en verblijfskosten.

De raad heeft begrip voor deze gebruikelijke wijze van honoreren van ontwerpers, maar vindt dat de instelling hier een verantwoordelijkheid draagt om te zorgen dat de projectprijzen realistisch zijn gezien de te besteden werktijd, juist omdat voor deze groep werkenden herleidbare normafspraken (zoals honorariumtabellen of cao-dagprijzen) ontbreken.

De instelling reageert daarnaast op de kritiek van de raad op het feit dat bij Holland Opera de directeur geregeld als regisseur, dirigent of zanger meewerkt aan producties. De raad noemt dit in zijn advies onwenselijk omdat het onvoldoende scheiden van bestuur en uitvoering een risico met zich meebrengt voor de sociale veiligheid op de werkvloer. Holland Opera schrijft in zijn reactie zich bewust te zijn van dit risico en licht toe welke maatregelen zij neemt om de veiligheid te waarborgen. Zo worden contractbesprekingen en taakomschrijvingen met freelancers altijd door het hoofd van het bureau gevoerd, worden de jaarlijkse functioneringsgesprekken met de directie gevoerd door leden van de raad van toezicht en hebben werknemers en opdrachtnemers toegang tot een onafhankelijke vertrouwenspersoon.

De toelichting neemt de zorgen van de raad enigszins weg. Daarnaast heeft de instelling in 2020 een assistent-zakelijk leider aangetrokken met de intentie deze te laten doorgroeien tot zakelijk directeur. Dit laatste vindt de raad een verstandige ontwikkeling, zoals hij ook aangeeft in het advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Holland Opera geen aanleiding zijn advies te herzien.

If I Can't Dance

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting If I Can't Dance, I Don't Want To Be Part Of Your Revolution (hierna: If I Can't Dance), is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De instelling spreekt haar verbazing uit over het feit dat zij zo nadrukkelijk op talentontwikkeling wordt beoordeeld. In antwoord hierop verwijst de raad naar de toelichting op de Regeling op het specifiek cultuurbeleid, waarin is bepaald dat ontwikkelinstellingen zich 'dienen te richten op en bijdragen aan talentontwikkeling of genreontwikkeling'.

Ook bestrijdt If I Can't Dance het oordeel van de raad dat zij 'een vrij conventionele organisatie' is 'met een weinig vernieuwende werkwijze'. Om dit oordeel te weerleggen beroept zij zich op haar nomadische en feministische karakter. De raad neemt hier kennis van, maar benadrukt dat het hem vooral ging om de weinig vernieuwende vormen van talentontwikkeling bij If I Can't Dance.

Voorts betoogde de raad in zijn advies dat andere instellingen vergelijkbare performance-kunst presenteren. If I Can't Dance weerspreekt dat ze zich in haar aanvraag zou hebben laten voorstaan op 'onderscheidende performances'. In antwoord stelt de raad dat de instelling zich wel degelijk heeft beroepen op haar veronderstelde uniciteit: 'Wij zijn hét productie- en onderzoekscentrum voor performance en in die hoedanigheid nemen wij een unieke positie in binnen de beeldende kunstpraktijk.'

If I Can't Dance stelt dat het onjuist is dat zij vaak met gerenommeerde kunstenaars werkt. Toch is dat wel wat de instelling zelf schrijft in haar aanvraag, als het gaat om 'het gezelschap van kunstenaars en onderzoekers waarmee we werken en waartoe internationaal gerenommeerde makers behoren'. De hieraan gekoppelde veronderstelling dat de raad een voorkeur zou hebben voor instellingen die met jonge makers werken, is onjuist. Over de leeftijden van de aan de ontwikkeltrajecten deelnemende kunstenaars spreekt de raad zich niet op voorhand uit.

Ten slotte legt de instelling uit dat het willen uitoefenen van een groot aantal taken geen kwestie is van geen keuzes kunnen maken, maar een gevolg van haar visie dat bij performancekunstenaars al de genoemde onderdelen integraal met elkaar verbonden zijn. De raad meent daarentegen dat een ontwikkelinstelling zich meer op zijn kerntaak zou moeten concentreren.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van If I Can't Dance geen aanleiding zijn advies te herzien.

Illusionary Rockaz Company

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Illusionary Rockaz Company (hierna: IRC) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

IRC schrijft dat het onterecht is dat de aanvraag is afgewezen op een formele grond, namelijk dat het gezelschap te zeer afhankelijk is van zijn artistiek leider. Ter vergelijking noemt de aanvrager het advies over HipHopHuis, waaruit volgens haar een tegenstrijdige opvatting blijkt. De ontwikkeling van de hiphopcultuur zit in het plan van IRC volgens de aanvrager voor een minstens zo groot deel in de begeleiding van dansers, evenementen als FUNK.IRC en het educatieve programma, alle onder leiding van Yordana Rodriguez en Raymond den Uijl.

De raad verbindt zijn oordeel met name aan de balans aan activiteiten in de aanvraag. Hij constateert dat een groot deel van de tekst voorgenomen producties van artistiek leider Shailesh Bahoran beschrijft, en in mindere mate activiteiten op het gebied van talentontwikkeling of genreontwikkeling. De raad vindt de verhouding tussen de voorgenomen producties en de talentontwikkelingstrajecten scheef in relatie tot de beoogde functie van ontwikkelinstelling. Dit gegeven, naast het feit dat Bahorans artistieke signatuur als pijler wordt genoemd, leidt ertoe dat IRC niet voldoet aan de formele eis zoals hierboven genoemd.

De instelling stelt tevens dat het oordeel onder het criterium Vernieuwing niet kloppend is, omdat de raad vertrouwen uitspreekt in de vernieuwende werking van het gezelschap, maar te weinig zicht zegt te krijgen op de concrete talentontwikkelingstrajecten. De raad maakt hier een onderscheid tussen een oordeel over IRC als gezelschap en een oordeel over de bijdrage aan vernieuwing in het licht van een aanvraag als ontwikkelinstelling.

IRC merkt op dat in het advies wordt gesproken over het ontbreken van een toelichting op het curriculum. Dit bevreemdt haar, gezien de nadruk op originaliteit en eigenheid binnen de hiphopcultuur, de beschrijving in de aanvraag van de begeleiding op individueel niveau en de beschreven bouwstenenmethode.

De raad plaatst de opmerking over een curriculum in het advies in een bredere context van de kritiek op de uitwerking van de activiteiten op het gebied van talentontwikkeling. Een beschrijving van een curriculum zou daar een onderdeel van kunnen zijn. Omdat dit ontbreekt, noemt de raad het in zijn advies niet als het enige, maar wel als een gemis.

Tot slot schrijft IRC dat de kritiek op de onderbouwing van de forse beoogde groei in de komende periode misplaatst is, omdat een schaalvergroting onontbeerlijk is bij het realiseren van de plannen. De raad is echter niet kritisch over de ambitie om te groeien, maar over het ontbreken van een gedegen onderbouwing van die groei. Zo had hij graag een beschrijving gelezen van de risico's bij een dergelijk forse schaalvergroting, en ook een strategie bij tegenvallende inkomsten.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die IRC opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onbegrip ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Illusionary Rockaz Company geen aanleiding zijn advies te herzien.

International Film Festival Rotterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting International Film Festival Rotterdam (hierna: IFFR) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft IFFR dat het onjuist is dat zij een matige financiële gezondheid heeft. De instelling stelt dat zij ondanks een beperkt eigen vermogen, financieel gezond is. IFFR geeft aan dat de activiteiten jaarlijks worden aangepast aan het beschikbare budget. Daarnaast werkt zij met een grote flexibele schil van freelancers die meebeweegt met de activiteiten die gaan plaatsvinden. Bij tegenvallende financiering kan direct geschakeld worden op het beperken van de activiteiten en inhuur. De raad onderkent en waardeert de flexibiliteit van IFFR maar blijft bij zijn oordeel vanwege de onduidelijkheid over de strategie bij tegenvallende inkomsten in de toekomst en haar kwetsbaarheid gezien de matige scores van de indicatoren solvabiliteit, liquiditeit en weerstandsvermogen.

De instelling wijst er verder op dat er al vele jaren een pensioenvoorziening voor het personeel is en een arbeidsongeschiktheidsverzekering. De raad neemt kennis van deze verduidelijking.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van International Film Festival Rotterdam geen aanleiding zijn advies te herzien.

Internationale Architectuur Biennale Rotterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Internationale Architectuur Biennale Rotterdam (hierna: IABR) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie schrijft IABR dat het onjuist is het initiatief voor de Wereld Water Atlas alleen toe te schrijven aan de Nederlandse Watergezant, Henk Ovink. De Wereld Water Atlas is, aldus de IABR, een initiatief van Henk Ovink en George Brugmans.

De raad neemt voor kennisgeving aan dat het een gezamenlijk initiatief is. Hij wijst er echter op dat de website van de IABR het volgende vermeldt: 'De Wereld Water Atlas is een initiatief van de Nederlandse Watergezant, Henk Ovink, en wordt uitgevoerd als onderdeel van het actieplan van het UN/World Bank High Level Panel on Water.' Daarnaast staat op de website dat de IABR aan de basis van dit initiatief heeft gestaan en samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Deltares en het Planbureau voor de Leefomgeving tot de *founding fathers* behoort.

Voorts wijst IABR erop dat de raad onterecht op basis van de ingediende begroting aanneemt dat de stichting financieel gezond blijft. IABR schrijft dat de financiële situatie kwetsbaar is en dat zij in 2020 door haar reserves heen is.

De raad heeft zijn advies gebaseerd op de jaarverantwoording over 2018 en de ingediende begroting. Hij wijst erop dat de jaarverantwoording over 2019, conform de afspraak met het ministerie van OCW, niet is betrokken bij de beoordeling van de aanvragen, omdat vanwege de coronacrisis er geen garantie was dat alle aanvragers deze tijdig konden aanleveren. De raad begrijpt uit de reactie, dat de instelling per 1 januari 2021 door haar reserves heen is en eventuele tekorten niet kan aanvullen. Hier neemt de raad met zorg kennis van.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Internationale Architectuur Biennale Rotterdam geen aanleiding zijn advies te herzien.

Into Nature

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Into Nature Drenthe (hierna: Into Nature) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies stelt de instelling dat het onjuist is dat zij door de raad in zijn advies - zoals zij dat zelf typeert - wordt weggezet als 'regionale tentoonstelling'.

De raad schrijft in zijn advies dat Into Nature actuele beeldende kunst van internationale kunstenaars presenteert, tijdens een tweejaarlijkse tentoonstelling in het Drentse landschap. Daarbij noemt de raad Into Nature een aantrekkelijk en laagdrempelig initiatief dat zich verder zou kunnen ontwikkelen. Wel vindt hij Into Nature meer een tentoonstelling dan een festival.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Into Nature geen aanleiding zijn advies te herzien.

JOC

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Jazz Orchestra of the Concertgebouw (hierna: JOC) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies betreft het JOC dat de nieuwe BIS niet zal bijdragen aan de culturele diversiteit en verwijt hij de raad een gebrek aan visie op de positie van de Nederlandse jazz. Het JOC schrijft dat de bewering onjuist is dat het ensemble jazz in grote bezetting voortzet volgens de Amerikaanse bigbandtraditie. Het ensemble benadrukt dat het jazz juist benadert vanuit een geheel eigen, Europees perspectief.

De raad heeft met zijn kwalificatie bedoeld dat de bigbandtraditie van oorsprong Amerikaans is maar begrijpt dat dit verwarring teweegbrengt. Hij waardeert het JOC wel degelijk om zijn eigen (Europese) inkleuring van de jazztraditie en de hoge mate van vakmanschap die het ensemble daarbij aan de dag legt.

Het JOC vindt dat de raad ten onrechte een gemis aan dynamiek op het podium constateert en stelt dat het JOC jazz op het allerhoogste niveau uitvoert. De raad erkent dat het JOC tot hoge kwaliteit in staat is, maar dat deze kwaliteit niet bij elke uitvoering tot zijn recht komt. Hij baseert zich hiervoor op eigen observaties en op de monitoring door het Fonds Podiumkunsten.

Het JOC is het oneens met het oordeel van de raad over het criterium vernieuwing. Het ensemble wijst erop dat de pers het ensemble als zeer vernieuwend ervaart en dat de discografie van het ensemble voor het grootste gedeelte bestaat uit nieuwe muziek. Ook wijst het ensemble in zijn reactie op enkele samenwerkingsverbanden en op de breedte van de jazz waarin het zich beweegt. De raad beoordeelt de bijdrage van het ensemble aan de totstandkoming van nieuwe muziek in zijn advies als positief. Hij plaatst kanttekeningen bij andere aspecten van vernieuwing, zoals uitgewerkt in het advies.

Het JOC stelt dat de raad ten onrechte schrijft dat het ensemble weinig met zijn vaste kern speelt, omdat met de 'JOC-Community' het ensemble is uitgebreid met een tweede schil hoogwaardige professionals. De raad had

met zijn opmerking de eerste (vaste) schil musici voor ogen. De raad heeft er waardering voor hoe het JOC de tweede schil intensief bij het ensemble betreft.

Het JOC wijst erop dat de raad een onjuist aantal internationale concerten benoemt. In de periode 2017 – 2020 zou het ensemble maar drie keer op internationale podia hebben gestaan. Volgens het ensemble stond het tussen 2017 en 2020 21 maal op internationale podia.

De raad heeft zich voor het genoemde aantal van drie gebaseerd op het aanvraagformulier, waarop het JOC in 2017 drie buitenlandse voorstellingen benoemt en in 2018 nul. De raad begrijpt uit de reactie van het JOC dat de ingevulde aantallen op een vergissing berusten.

Het JOC vindt de opmerking van de raad over de haalbaarheid van 45 concerten per jaar onjuist en wijst erop dat de onderprestatie in 2017 – 2020 in 2019 volledig is ingelopen. De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren. Hij is verheugd te lezen dat de onderprestatie inmiddels is ingelopen en spreekt zijn vertrouwen uit over het vermogen van het JOC om aan voldoende speelbeurten te komen.

Met betrekking tot het criterium educatie en participatie schrijft het JOC dat de raad nalaat te appreciëren dat de meeste orkestleden van het JOC doceren aan conservatoria en muziekscholen en uitgebreide ervaring en netwerken in het onderwijs hebben opgebouwd.

De raad waardeert de inspanningen van de ensembleleden op dit terrein. Nevenactiviteiten van individuele ensembleleden verminderen voor een muziekensemble in de BIS echter niet de subsidievoorwaarde om activiteiten te ontwikkelen op het gebied van educatie en participatie.

Ten slotte biedt het JOC opheldering over de in de aanvraag gemiste samenwerkingspartners door het land heen, door partnertheaters te benoemen in Utrecht, Heerlen, Eindhoven, Tilburg, Enschede, Amsterdam en Rotterdam. De raad heeft hier instemmend van kennisgenomen en erkent de kwaliteit van de theaters.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van JOC geen aanleiding zijn advies te herzien.

Koorbiënnale

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Internationale Koorbiënnale Haarlem (hierna: Koorbiënnale) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft de Koorbiënnale het oneens te zijn met de constatering van de raad dat het festival onvoldoende als internationaal platform functioneert om opgenomen te worden in de BIS. Daarbij verwijst de Koorbiënnale naar het advies, waarin de raad zich positief uitspreekt over de internationale positie en samenwerkingsverbanden.

De raad wijst erop dat de belangrijkste afwijzingsgrond voor de raad niet het gebrek aan een internationale platformfunctie is, maar het specifieke focusgebied van de Koorbiënnale ten opzichte van de gekozen festivals. Binnen het gehele aanbod aan muziekfestivals vindt de raad, in het licht van de zware afweging, de Koorbiënnale onvoldoende functioneren als internationaal platform voor deze sector in de BIS. De raad erkent dat hij dit duidelijker had kunnen formuleren.

De instelling schrijft verder dat zij, anders dan de raad schrijft, wel een educatief plan ten aanzien van kinderen en jongeren heeft en geeft een nadere toelichting op de educatieve activiteiten. De raad waardeert deze activiteiten positief.

Daarnaast beaamt de Koorbiënnale de constatering van de raad dat er veel kansen zijn voor het festival om met de juiste strategie meer publiek te bereiken. De instelling licht toe op welke manier zij dit aanpakt. De raad neemt dit voor kennisgeving aan.

Ook legt de instelling uit, naar aanleiding van een kritische kanttekening van de raad in het advies, dat het niet mogelijk is om zonder structurele subsidie medewerkers in dienst te nemen en te investeren in secundaire arbeidsvoorwaarden of persoonlijke ontwikkeling van de zzp-medewerkers; opname in de BIS zou, volgens de instelling, een belangrijke stap voor de organisatie hebben kunnen betekenen. De raad heeft de aanvraag van de Koorbiënnale bekeken in het licht van een plek in de BIS. Op grond hiervan plaatst de raad een kritische kanttekening over het voorgenomen personeelsbeleid.

Tot slot houdt de Koorbiënnale een pleidooi om meer festivals in de BIS toe te laten. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van de Koorbiënnale geen aanleiding zijn advies te herzien.

Kunstmuseum Flevoland

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Kunstmuseum Flevoland (hierna: Kunstmuseum Flevoland) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies vraagt Kunstmuseum Flevoland aandacht voor twee punten.

In het advies benoemt de raad dat de collectie landschapskunst een belangrijk fundament vormt voor het nieuwe museum. De collectie bestaat uit negen kunstwerken. Uitbreiding naar tien is de komende periode de ambitie. De instelling benadrukt in haar reactie dat het initiatief hiervoor bij de gemeente Almere ligt en niet bij het museum. Wel is het museum vertegenwoordigd in een selectiecommissie. De raad heeft kennisgenomen van de nuancering.

De raad schrijft in het advies het goed te vinden dat naast de kwartiermaker een inhoudelijk en artistiek team is aangesteld. De instelling corrigeert dat dit team nog aangesteld moet worden. De raad neemt deze correctie over.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Kunstmuseum Flevoland geen aanleiding zijn advies te herzien.

LIMA

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting LIMA (hierna: LIMA) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

LIMA voert aan dat de raad uitsluitend heeft gefocust op de ontwikkeling van artistiek talent, terwijl zij zelf de nadruk legt op onderzoek en ontwikkeling van het genre van de mediakunst. De raad bestrijdt dit. In zijn advies noemt hij de drie programmalijnen van de onderzoekspoot, en onder het kopje 'vernieuwing' prijst hij het innovatieve onderzoek dat de instelling ontplooit. Wel is het zo dat de raad LIMA als presentatie-instelling beschouwt, vanwege het belang dat de instelling hecht aan activiteiten op het gebied van conservering en distributie.

Tevens maakt LIMA bezwaar tegen de kritiek op het diversiteitsbeleid, dat in de ogen van de raad nog te weinig ambitieus zou zijn. De instelling stelt daar tegenover dat het toepassen van de Code Diversiteit en Inclusie zorgvuldigheid, tijd en aandacht vragen. De raad stelt deze zorgvuldigheid op prijs, maar is van mening dat het nu tijd is voor concrete stappen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van LIMA geen aanleiding zijn advies te herzien.

LKCA

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (hierna: LKCA) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien.

Dit aanvullende advies is bedoeld als de reactie op de gemelde feitelijke onjuistheden. De meeste van de door LKCA gemaakte opmerkingen betreffen geen feitelijke onjuistheden maar verschil van inzicht of interpretatie. De raad gaat wel in op de volgende opmerkingen om zijn perspectief te verduidelijken.

- In haar reactie op het advies maakt LKCA een heel aantal opmerkingen over de overwegingen van de raad en het al dan niet betrekken van bepaalde documenten bij de totstandkoming van zijn advies.
  - De raad heeft alle relevante informatie bij zijn afweging betrokken.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat de raad in zijn advies spreekt van een eerdere verplichting, terwijl het volgens LKCA geen verplichting meer betreft omdat die in 2018 reeds is ingetrokken.
  - De raad maakt in zijn advies melding van het feit dat de minister de verplichting dat LKCA reflecteert op haar rol in het cultuurbestel in 2018 heeft laten vallen. Echter, de raad vindt deze reflectie nog altijd het noodzakelijke startpunt voor een verdere ontwikkeling van LKCA.
- LKCA stelt dat haar rol in het cultuurbestel in basis door het ministerie van OCW wordt bepaald.
  - De beleidskaders worden inderdaad door het ministerie van OCW geformuleerd. Dat neemt niet weg dat de raad het van belang vindt dat bovensectorale ondersteunende instellingen voor de invulling en de uitwerking van deze kaders reflecteren op en aansluiten bij de behoeften van de sector.
- LKCA stelt dat de bewering van de raad dat zij niet heeft gereflecteerd op haar rol niet correct is. LKCA stelt dat zij zich in de periode 2017 – 2020 flink heeft doorontwikkeld in manier van werken en in de invulling van haar rol. De weerslag van de reflectie en van de ervaring die de afgelopen jaren is opgedaan, is te vinden in hoofdstuk 2 van het beleidsplan van LKCA.
  - In het betreffende hoofdstuk vertaalt LKCA de opdracht van de minister naar drie rollen: beschouwer, verbinder en aanjager. De reflectie die heeft geleid tot deze keuze en die had kunnen leiden tot heroriëntatie en herpositionering binnen het bestel heeft de raad niet kunnen vaststellen in de aanvraag.

- LKCA stelt dat de raad bij de beoordeling van de aanvraag van LKCA niet goed gebruik heeft gemaakt van zijn eigen monitoringsdossier en gespreksverslagen tussen raad en LKCA.
  - De raad heeft gebruikgemaakt van alle relevante verslagen, waaronder die van de monitoringsgesprekken.
- LKCA stelt dat zij voortdurend werkt aan behoefteanalyse, dat zij die behoeften heeft gebruikt voor het beleidsplan en dat het voor haar onbegrijpelijk is dat de raad vraagt om een behoefteanalyse, terwijl hij op geen enkele manier refereert aan de informatie die daarover in haar plan is opgenomen.
  - De raad heeft in het beleidsplan van LKCA geen analyse aangetroffen.
- LKCA stelt dat onderzoek onderdeel is van haar formele opdracht.
  - De raad bevestigt dat onderzoek, evenals monitoring, een kernopdracht is van LKCA. In zijn advies onderkent hij dat de praktijkgerichte wijze waarop LKCA informatie verzamelt, bijdraagt aan haar kennisbasis. De raad vindt LKCA echter niet de juiste plek voor meer onafhankelijk, c.q. wetenschappelijk onderzoek. Dit type onderzoek en de onafhankelijke leerstoelen – inclusief de bijhorende financiering ervan – passen in zijn ogen beter bij het kenniscentrum voor cultuurbeleid, de Boekmanstichting. In het verlengde van zijn besteladvies ‘Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur’ (2019) adviseert hij dit onderzoek en de leerstoelen over te hevelen naar de Boekmanstichting. De onderzoeksfunctie in de ondersteuningsstructuur is versnipperd belegd en de raad is voorstander van het centraal onderbrengen van onderzoek bij één organisatie, waarbij meer geïsoleerde onderwerpen in een breder perspectief onder de aandacht kunnen worden gebracht. De Boekmanstichting doet integraal en cultuurbreed onderzoek en kan het onderzoek naar cultuureducatie en -participatie borgen in een brede onderzoeksagenda.
- LKCA stelt dat het voorstel van de raad om de onderzoeksfunctie en de leerstoelen over te hevelen naar de Boekmanstichting niet aansluit bij de klantbehoefte. Haar rol van beschouwer is voor 40 procent van de stakeholders van LKCA de belangrijkste, blijkt uit haar stakeholderonderzoek.
  - De raad maakt in zijn advies onderscheid tussen de verschillende manieren van onderzoek. De rol van beschouwer betreft volgens LKCA het praktijkgerichte onderzoek.
- LKCA stelt dat het onderzoek van de Boekmanstichting een andere focus en aanpak heeft en dat de raad daar niet bij stil staat.
  - De raad maakt in zijn advies onderscheid tussen de verschillende manieren van onderzoek. Zie zijn opmerking hierboven over onderzoek. In haar aanvraag geeft LKCA daarnaast geen inzicht in de doelen die zij zichzelf stelt als kennisinstituut en bevat de aanvraag geen goede en gedegen opzet van een onderzoeksagenda voor de komende jaren.

- LKCA stelt dat een volledig nieuw plan niet aan de orde is, omdat de uitgangspunten waarop de raad zijn advies baseert (reflectie, behoefteanalyse, onderzoek) overwegend niet juist zijn en er geen formele of inhoudelijke reden is voor een volledig nieuw activiteitenplan.
  - De raad merkt op dat LKCA voorbijgaat aan het feit dat er geen activiteitenplan door haar is ingediend. LKCA heeft een beleidsplan ingediend en de raad mist een uitwerking hiervan in een activiteitenplan. De raad vindt LKCA te weinig concreet over haar toekomstige activiteiten.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat haar rol te generiek wordt ingevuld.
  - De raad schrijft in zijn advies dat de invulling die LKCA aan de opdracht geeft dermate generiek en weinig concreet is dat niet kan worden vastgesteld of zij in de praktijk voldoet aan de subsidievoorwaarden.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat zij niet cultuurbreed werkt en niet ondersteunend is voor de hele sector.
  - De raad schrijft in zijn advies dat LKCA te weinig concreet is over haar toekomstige activiteiten en dat de raad er niet van overtuigd is dat LKCA cultuurbreed werkt en ondersteunend is voor de hele cultuursector.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat zij geen prestatie-indicatoren hanteert.
  - De raad erkent dat LKCA prestatie-indicatoren voor 2021 – 2024 in het format heeft ingevuld. De raad plaatste zijn opmerking in relatie tot het ontbreken van een reflectie op het door LKCA gevoerde beleid en het gebrek aan informatie over de beoogde effecten en de behaalde resultaten.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat LKCA een overhead van 90 procent heeft.
  - De raad erkent dat de circa 90 procent kosten voor overhead inclusief de personeelskosten zijn.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat LKCA voornamelijk schrijft over deelname aan cultuur en actieve beoefening door amateurs.
  - De raad erkent dat deze zin anders geformuleerd had moeten worden en 'cultuureducatie' had moeten bevatten.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat zij haar brede doelstelling niet geconcretiseerd heeft.
  - De raad schrijft dat LKCA volgens eigen zeggen wil bijdragen aan de kwaliteit van ieders bestaan door culturele en creatieve ontwikkeling voor iedereen mogelijk te maken. De raad vindt dit een hele brede doelstelling en merkt op dat LKCA niet concretiseert hoe zij hieraan bijdraagt via ondersteuning van de sector.

- LKCA stelt dat het onjuist is dat de samenwerking met het Fonds voor Cultuurparticipatie in beleidsprogramma's niet door haar is beschreven.
  - LKCA beschrijft dat zij samenwerkt met het fonds en op welke programma's. Zij beschrijft niet *hoe* de samenwerking met het fonds is vormgegeven. Ook wordt niet duidelijk waar de samenwerking met andere partners uit bestaat, terwijl LKCA juist daarmee zou kunnen laten zien hoe zij ondersteunend is aan de sector.
- LKCA stelt dat het onjuist is dat zij nauwelijks ingaat op het thema fair practice en dat zij het goed doet op dit thema.
  - De raad schrijft dat LKCA in haar aanvraag zeer beperkt ingaat op de toepassing van de code. De raad erkent dat LKCA in de aparte bijlage haar cao, arbeidsrisico's, medezeggenschap, externe inhuur en duurzaamheid noemt.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van LKCA geen aanleiding zijn advies te herzien.

MAMA

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Public Art Squad (de rechtspersoon die MAMA vertegenwoordigt) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

MAMA brengt allereerst een correctie aan op het gebruik van het begrip 'maker' in het advies. Waar de raad zowel beeldend kunstenaars als tentoonstellingsmakers 'makers' noemt, beperkt MAMA zich in haar aanvraag tot de tweede categorie, de personen 'die aan de knoppen' van presentaties gaan staan. Ten tweede nuanceert MAMA het ontstane beeld als zou een deel van het budget worden besteed aan de training van het eigen team. Het 'ondersteunende team', zo verduidelijkt de instelling, bestaat voor een belangrijk deel uit deelnemers van buiten, die een (tijdelijke) plek in de organisatie krijgen.

De raad dankt MAMA voor deze toelichting. Hij was er niet in geslaagd de exacte inhoud van beide begripsbepalingen uit de aanvraag te destilleren.

Als laatste tekent MAMA bezwaar aan tegen de constatering van de raad dat veel deelnemers aan de programma's van deze instelling uit de thuisstad Rotterdam afkomstig zijn. Er komen minstens zoveel deelnemers uit andere delen van Nederland, en ook daarbuiten. De raad erkent dat hij hier te stellig was in zijn beschrijving.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van MAMA geen aanleiding zijn advies te herzien.

Marres

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur (hierna: Marres) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Marres dat het onjuist is om het geadviseerde bedrag (523.720 euro) te bestempelen als een 'lichte verlaging'. Voor Marres betekent het verschil – bijna 40.000 euro in vergelijking met peildatum 2018 (560.698 euro) – een 'enorme korting', temeer daar de instelling naar eigen zeggen een relatief bescheiden bijdrage van de gemeente en de provincie krijgt, hoge huurlasten heeft en niet structureel kan rekenen op extra steun van private partijen. Op grond van dit alles vraagt Marres het geadviseerde bedrag in heroverweging te nemen.

De raad erkent dat de formulering niet passend is als wordt uitgegaan van peildatum 2018, die OCW hanteert. De raad is hierbij ten onrechte uitgegaan van peildatum 2017 (537.839 euro). Ten opzichte van dat bedrag is de formulering wel begrijpelijk. De raad staat nog steeds achter een korting voor Marres. Tot een korting is besloten op basis van artistiek-inhoudelijke gronden, zoals benoemd in het advies. Er is vertrouwen in Marres, maar er zijn ook serieuze kanttekeningen geplaatst, bij de centrale zintuigthematiek en bij de uitwerking van de plannen. De raad vindt wel dat hij het verband tussen deze kritiek en de korting explicieter had kunnen benoemen.

De instelling wijst verder op een verkeerd vermeld eigen inkomstenpercentage: dat was over 2017 en 2018 inderdaad gemiddeld 25 procent en niet 'ruim 20 procent' zoals in het advies staat.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Marres geen aanleiding zijn advies aan te passen.

M-Lab

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting M-Lab (hierna: M-Lab) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De instelling voert meerdere argumenten aan waaruit een verschil van mening blijkt met het oordeel en de afwegingen van de raad. Voor de afwegingen verwijst de raad naar de inleiding bij het artikel Ontwikkelinstellingen. Met uitzondering van het eerste argument betreft het geen feitelijke onjuistheden.

Het bevreemdt M-Lab dat de raad kiest voor een instelling – MusicalMakers – die enkel oorspronkelijk Nederlands werk produceert. M-Lab schrijft in haar reactie dat zij méér oorspronkelijk Nederlandse producties maakt dan MusicalMakers en daarnaast óók vernieuwend buitenlands repertoire brengt als een inspiratie voor (jonge) Nederlandse makers. Volgens M-Lab maakt MusicalMakers twee oorspronkelijk Nederlandse producties voor de middenzaal gedurende de beleidsperiode 2021 – 2024, terwijl M-Lab er naar eigen zeggen twee per jaar produceert.

De raad benadrukt dat hij niet alleen heeft gekeken naar het aantal middenzaalproducties die beide instellingen voortbrengen, maar naar het totaal aan activiteiten omtrent talentontwikkeling, dus inclusief studiopresentaties, werkplaatsvoorstellingen en andere activiteiten. Daarbij wijst hij erop dat M-Lab daarvan één oorspronkelijk Nederlandse productie per jaar brengt voor de middenzaal en niet twee, zoals zij in haar reactie schrijft.

De raad wijst bovendien op de inleiding bij het artikel Ontwikkelinstellingen, waarin hij meerdere argumenten aanvoert voor de keuze van de raad voor MusicalMakers. De raad benadrukt dat deze in samenhang gelezen moeten worden, en dat dit de complexe afweging reflecteert die hij heeft moeten maken. Daarbij zijn niet alle afzonderlijke argumenten even zwaar gewogen, maar komt hij alles afwegende tot zijn oordeel.

Ook is de instelling het niet eens met de kritiek op de uitwerking van haar beleid met betrekking tot educatie; dit element ligt volgens haar besloten in de activiteiten omtrent talentontwikkeling.

De raad mist niettemin een toelichting op educatie en participatie en wijst erop dat deze niet een-op-een samenvallen met talentontwikkeling.

In reactie op de twijfel van de raad wat betreft de banden van M-Lab met vijftien in de aanvraag genoemde theaters, schrijft de instelling dat er reeds met twaalf theaters contact was en dat er recentelijk drie bij zijn gekomen. De raad baseerde de twijfel over de banden op het feit dat niet alle theaters beschikken over een middenzaal.

De instelling is het niet eens met de kritiek op de culturele diversiteit van de eigen organisatie en van de makers met wie zij werkt. Daartoe benoemt M-Lab een aantal voorbeelden van producties waarin aandacht voor diversiteit en inclusie volgens haar belangrijk zijn. De raad wijst erop dat zijn kritiek specifiek gericht is op de weinig diverse groep makers en het gebrek aan diversiteit in de organisatie van M-Lab.

De instelling geeft in haar reactie aan dat het aantal van 6.000 woorden te krap is om inhoudelijk in te gaan op alle criteria en geeft verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister.

De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Stichting M-Lab geen aanleiding zijn advies te herzien.

MU

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting MU Art Foundation (hierna: MU) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft MU dat het onterecht en oneerlijk is dat de raad het plan van MU voor de 250.000 euro voor publieksbereik niet heeft beoordeeld. MU heeft de mogelijkheid als een 'open uitnodiging' begrepen en opgepakt, en haar plan in de kern bekendgemaakt. Hierdoor kunnen aanvragers in de aanvullende adviesronde zich eraan spiegelen, aldus de instelling.

De raad (h)erkent de onvrede van MU. Ook hij had de extra gelden liever meteen beoordeeld. Dat was echter onmogelijk, zoals door de raad toegelicht in de inleiding Presentatie-instellingen. De raad begrijpt dat MU, die overigens niet als enige een mogelijke invulling van de 250.000 euro expliciet heeft beschreven, haar plan wil beschermen. De raad verzekert de instelling dat alle plannen in de aanvullende adviesronde kritisch en zorgvuldig worden beoordeeld. De publicatie in de Staatscourant en de door het ministerie van OCW nagestuurde toelichting daarop (Aanvulling op Artikel 29, onder A, van de Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19) zijn daarbij de leidraad.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van MU geen aanleiding zijn advies te herzien.

MusicalMakers

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting MusicalMakers (hierna: MusicalMakers) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

MusicalMakers gaat in haar reactie op het advies in op de voorwaarden (mitsen) die de raad aan zijn advies heeft verbonden. De raad neemt hier kennis van en ziet uit naar de concrete invulling van de governance, zowel wat betreft de raad van toezicht als de nieuwe directie, waarvoor de instelling zegt te streven voor januari 2021 een geschikte persoon te hebben gevonden.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Stichting MusicalMakers geen aanleiding zijn advies te herzien.

Nationale Jeugdorkesten Nederland

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Nationale Jeugdorkesten Nederland (hierna: NJON) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

NJON schrijft dat het onjuist is dat zij in strijd met de Fair Practice Code handelt waar het gaat om de beloning van haar musici. De instelling stelt dat deelnemers geen professionals zijn omdat zij nog geen vakopleiding hebben afgerond en derhalve niet onder de uitgangspunten van de code vallen. Hun deelname is volgens de instelling vergelijkbaar met lidmaatschappen van sportclubs of andere verenigingen. Daarnaast wijst NJON erop dat de adviestekst een onjuiste weergave van de werkelijkheid geeft als wordt gesuggereerd dat 'voor het volgen van een leertraject een financiële bijdrage wordt gevraagd'. Deelname aan de meeste NJON-projecten is gratis, maar omdat subsidiemiddelen onvoldoende zijn om alle kosten te dekken wordt bij maximaal twee projecten een deelnemersbijdrage gevraagd, aldus de instelling. NJON hanteert een beurzensysteem waarmee wordt voorkomen dat financiële drempels deelname in de weg zouden kunnen staan.

De raad trekt zijn oordeel over het toepassen van de Fair Practice Code in waar het de honorering van studenten betreft. De deelnemers aan de trajecten van NJON zijn veelal geen professionals. De raad erkent dat het maken van vliegreisen en het opdoen van podiumervaring van essentieel belang zijn voor de ontwikkeling van jonge musici. De raad begrijpt dat NJON niet alle activiteiten kan belonen. Echter waar het gaat om concerten voor een betalend publiek, is een redelijke vergoeding voor de deelnemende musici op zijn plaats, waarbij de instelling er rekening mee houdt dat het nog geen professionele musici betreft.

NJON is het daarnaast oneens met de kritiek dat de leden van de raad van toezicht tevens verbonden zijn aan instellingen waarmee zij samenwerkt, waardoor volgens de raad geen sprake kan zijn van werkelijke onafhankelijkheid. Er is volgens NJON geen financiële of bestuurlijke afhankelijkheid tussen haar en de organisaties waar deze leden aan verbonden zijn.

De instelling stelt dat zij en haar raad van toezicht de Governance Code Cultuur toepassen, waarbij belangenverstrengeling dus wordt vermeden. De raad constateert echter dat enkele leden van de raad van toezicht van NJON verbonden zijn aan instellingen met welke zij samenwerkt. Om die reden is onafhankelijkheid niet gegarandeerd.

De instelling stelt tevens dat de raad onterecht concludeert dat activiteiten op het terrein van educatie en participatie minimaal zijn uitgewerkt. Volgens NJON is educatie door participatie juist de essentie van haar activiteiten. Zij wijst onder meer op de talentontwikkelingstrajecten, auditierondes en speciale projecten voor nieuwe doelgroepen.

De raad erkent dat 'educatie door participatie de essentie is van de activiteiten' van de instelling. In zijn adviestekst noemt hij de instelling zelfs een belangrijke kweekvijver voor musici en prijst hij enkele initiatieven. Echter, hij is van mening dat de instelling zich actiever zou moeten richten op groepen in de samenleving die minder bekend zijn met orkest- en ensemblemuziek. Bijvoorbeeld door het aanbieden van schoolgebonden educatie.

Daarnaast vindt NJON de stelling van de raad, 'Leertrajecten zijn met name gericht op het collectief. Wat de talentontwikkeling van individuele deelnemers behelst, wordt onvoldoende duidelijk', onterecht. In de aanvraag wordt volgens de instelling juist het individuele traject van een talentvol muzikaal talent tot aan (pre)professional en de cruciale rol van de NJON daarin uitgebreid beschreven.

De raad erkent dat de individuele ontwikkelingstrajecten op enkele plekken in de aanvraag aan de orde komen. Hij mist echter de vertaling hiervan in het activiteitenplan. De raad is van oordeel dat hier geen sprake is van feitelijke onjuistheden in de adviestekst.

Het bevreemdt NJON dat de raad in de plannen amper vernieuwing ziet, maar zich tegelijk wel positief uitlaat over de verbreding van het repertoire. Ook mist de raad een visie van de instelling op wat haar bijdrage is aan de ontwikkeling van symfonische muziek. NJON is van mening dat vernieuwing intrinsiek verweven is in de hoofddoelstelling talentontwikkeling, waarbij continu wordt gezorgd voor verjonging van de sector. NJON zorgt naar eigen zeggen ook voor vernieuwing van aanbod in de sector en beperkt zich daarbij allerminst tot de symfonische muziek.

De raad is van oordeel dat hier geen sprake is van feitelijke onjuistheden in de adviestekst.

Ten slotte schrijft NJON het niet eens te zijn met de kritiek op haar toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie. Volgens de raad onderneemt NJON op dit terrein onvoldoende concrete acties en mist hij een concreet plan om de instroom uit meer diverse groepen in de samenleving mogelijk te maken. Daarnaast kan volgens hem de financiële bijdrage die de instelling van haar deelnemers verlangt het streven naar diversiteit en inclusie in de weg staan. De instelling wijst er onder meer op dat deelnemende musici en de ingehuurd professionals uit alle continenten komen en verschillende culturele achtergronden hebben. Daarnaast schrijft NJON dat de deelnemersbijdragen zeer beperkt zijn en dat met beurzen wordt voorkomen dat eventuele financiële drempels deelname in de weg staan; deelname aan de meeste projecten is gratis.

De raad waardeert genoemde voorbeelden van de inzet van NJON op het gebied van diversiteit en erkent dat NJON stappen onderneemt om de Code Diversiteit en Inclusie toe te passen. De kritiek in zijn advies betrof echter het ontbreken van een plan of visie met daarin aandacht voor de concrete acties die de instelling gaat ondernemen om de instroom uit meer diverse groepen in de samenleving mogelijk te maken. De raad is van mening dat NJON hier een belangrijke rol in zou moeten spelen.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Nationale Jeugdorkesten Nederland geen aanleiding zijn advies te herzien.

Nationale Opera & Ballet

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Nationale Opera & Ballet is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze reactie aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies uit Nationale Opera & Ballet haar twijfels over de vraag of de raad alle bij het ministerie van OCW aangeleverde documenten behorende bij de BIS-aanvraag heeft betrokken bij de beoordeling. De instelling verzoekt de raad de aanvraag opnieuw te beoordelen indien dat niet zo is. De instelling stuurt de complete aanvraag mee met haar reactie. Hieronder gaat de raad in op de drie punten die Nationale Opera & Ballet inbrengt.

Ten eerste is Nationale Opera & Ballet het oneens met de opvatting van de raad dat de instelling twee aparte subsidieaanvragen had moeten indienen voor subsidie in het kader van artikel 3.11 (Dans) en artikel 3.19 (Grootschalig opera-aanbod) van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De instelling stelt dat de wijze van indienen is gekozen in overleg met het ministerie van OCW. De raad wijst erop dat hij in zijn advies geen voorwaarden heeft verbonden aan de wijze van indienen; hij benoemt deze enkel. Hij begrijpt dat het hier om afspraken gaat tussen het ministerie en de instelling, en neemt de gedeelde correspondentie hierover voor kennisgeving aan.

Ten tweede voert Nationale Opera & Ballet aan dat de constatering van de raad niet klopt dat de instelling haar begroting en prestatiegegevens niet heeft uitgesplitst naar opera en ballet. Aan het ontbreken hiervan heeft de raad wel een voorwaarde in zijn advies verbonden, vanwege de noodzakelijke beoordeling van de prestaties in het kader van de subsidiebedragen in beide subsidiecategorieën. Nationale Opera & Ballet geeft op basis van correspondentie tussen de instelling en het ministerie van OCW aan dat zij naast de gezamenlijke begroting en prestatiegegevens wel degelijk een aparte, extra bijlage heeft ingediend met de afzonderlijke deelbegrotingen en prestatieverantwoordingen voor opera en ballet. De raad constateert dat deze bijlage op een onjuiste en onvindbare plek was geplaatst en daarom niet bij de beoordeling is betrokken. Hij erkent op basis van dit document dat de instelling de gevraagde prestatiegegevens heeft uitgesplitst conform het format van OCW. Hij laat om deze reden de

voorwaarde in zijn advies vervallen dat de instelling haar prestatiegegevens moet specificeren naar opera- en dansactiviteiten.

De voorwaarde om een nadere uitwerking in te dienen van de artistieke koers van De Nationale Opera en van Het Nationale Ballet blijft gehandhaafd, net als de voorwaarden om de samenwerking met de twee andere BIS-operagezelschappen op het vlak van talentontwikkeling uit te werken en de toepassing van de Fair Practice Code en De Code Diversiteit toe te lichten. De raad is van mening dat hij de geplande uitgaven en prestaties inhoudelijk alleen kan beoordelen in samenhang met het artistieke plan. Om die reden zal hij de uitgesplitste begrotingen en prestatiegegevens nader beoordelen nadat de instelling de overige gevraagde aanvullingen op de aanvraag heeft ingediend bij OCW.

Nationale Opera & Ballet geeft in haar reactie aan dat zij de inhoudelijke opmerkingen over de inhoud van de aanvraag, uitmondend in bovengenoemde voorwaarden, ter harte neemt en in een aangepast activiteitenplan zal adresseren. De raad ziet uit naar de uitwerking hiervan.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Nationale Opera & Ballet aanleiding zijn advies te herzien.

De raad adviseert Nationale Opera & Ballet 25.915.000 euro toe te kennen voor haar operataak (artikel 3.19), en 7.375.000 euro voor haar ballettaak (artikel 3.11), mits de instelling voldoet aan de volgende voorwaarden:

- De instelling dient een nadere uitwerking in van de artistieke koers die DNO en HNB de komende periode kiezen, waarbij zij voor beide kunstvormen de artistieke programmakeuzes toelicht in relatie tot het gekozen profiel en de gekozen missie en visie van de instelling.
- De instelling licht toe hoe DNO de Nederlandse Reisopera en Opera Zuid (de instellingen gesubsidieerd op grond van artikel 3.20) betreft bij haar activiteiten op het vlak van talentontwikkeling, waarbij zij ook ingaat op de vormgeving van haar coördinerende rol in deze taak.
- De instelling dient een nieuwe reflectie in op de wijze waarop de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie de komende periode worden toegepast en welke ontwikkelingen de instelling hierin de komende periode urgent acht.

De eerder gestelde voorwaarde dat de instelling haar prestatiegegevens moet specificeren naar opera- en dansactiviteiten komt te vervallen.

Nederlands Film Festival

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Nederlands Film Festival (hierna: NFF) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft NFF dat het onjuist is dat een deel van de subsidie die NFF in de periode 2017 – 2020 ontvangt, te weten 150.000 euro, niet is meegenomen. Deze extra subsidie werd eerst door OCW en daarna door het Filmfonds verleend. De instelling stelt dat zij werkt met een ander totaal subsidiebedrag (985.381 euro) dan de raad hanteert (835.381 euro). Volgens NFF komt het er in feite op neer dat, na de 15 procent verhoging en het toevoegen van een resterend deel, het adviesbedrag van de raad een verlaging is.

De raad constateert dat bovengenoemd bedrag van 150.000 euro, dat is toegevoegd aan de BIS-gelden 2021 – 2024, niet is geormerkt voor NFF en niet is geregeld via de ministeriële regeling.

Daarnaast heeft de raad van het ministerie, maar ook uit de toelichting op de begroting uit de aanvraag, niet begrepen dat dit bedrag van 150.000 euro ook voor sectorale activiteiten is bedoeld. De raad is gebonden aan de subsidieregeling en het bijbehorende plafond. Het totaal van de aangevraagde bedragen van de vier festivals oversteeg het subsidieplafond met 559.443 euro. Binnen dit plafond heeft de raad budgettaire keuzes gemaakt, die hij in zijn inleiding op het onderdeel film heeft toegelicht.

NFF gaat in een bijlage in op een aantal onderdelen uit het advies. Dit betreft geen feitelijke onjuistheden, waardoor ze buiten beschouwing worden gelaten.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Nederlands Film Festival geen aanleiding zijn advies te herzien.

Nederlandse Dansdagen

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Nederlandse Dansdagen (hierna: Nederlandse Dansdagen) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft de Nederlandse Dansdagen dat het onjuist is dat het geadviseerde bedrag afwijkt van het aangevraagde bedrag. De instelling stelt dat zij het aangevraagde bedrag nodig heeft om haar functie in de BIS inhoudelijk naar behoren uit te voeren en haar financiële positie te verbeteren.

De raad wijst erop dat hij binnen een beperkt, door de minister vastgesteld financieel kader heeft moeten adviseren en daarom een lager dan aangevraagd bedrag adviseert. Het is aan de minister om de subsidie per festival definitief vast te stellen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Nederlandse Dansdagen geen aanleiding zijn advies te herzien.

Nederlandse Reisopera

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Nederlandse Reisopera (hierna: Nederlandse Reisopera) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft de Nederlandse Reisopera dat hij, anders dan de raad schrijft, wel degelijk een toelichting geeft op de gemaakte programmakeuzes. Hij wijst op pagina's in het advies waarin deze keuzes beknopt staan toegelicht. De raad heeft hier kennis van genomen en vindt de toelichtingen in aanzet interessant, maar hij vindt de toelichtingen te globaal. De instelling geeft aan dat het in de praktijk niet haalbaar is om alle solisten, regisseurs, tourdata, zalen en orkest vier jaar van tevoren geheel rond te hebben.

De raad heeft daar begrip voor maar is van mening dat de instelling desondanks, gegeven deze beperkingen, een betere motivering kan geven ten aanzien van de (totstandkoming van) repertoirekeuzes, de keuze voor artistieke teams en de visie op casting.

Daarnaast is de Nederlandse Reisopera het oneens met de opmerking van de raad dat niet bekend is in hoeverre de instelling Nederlands of in Nederland opgeleid talent wil casten. De instelling wijst erop in het plan te benoemen met welke partners ze samenwerkt voor de bevordering van Nederlands talent: de Nederlandse conservatoria, de Dutch National Opera Academy en de Nationale Opera Studio. Ook vindt zij de opmerking van de raad niet in lijn met zijn compliment over het initiatief voor de 'Summerschool' voor in Nederland opgeleid zangtalent en voor de 'mini-opera's' met nieuwe regisseurs en uit de 'Summerschool' voortgekomen zangers.

De raad uit in het advies zijn waardering voor de inspanningen van de Nederlandse Reisopera om zich in te zetten voor in Nederland opgeleid talent, en had juist daarom graag willen lezen in welke mate en op welke wijze de genoemde samenwerkingen bijdragen aan rollen voor dit talent; welke doelstellingen de Nederlandse Reisopera op dit vlak kortom haalbaar acht.

De Nederlandse Reisopera gaat verder in op de vraag van de raad hoe de voorgenomen programmering zal bijdragen aan de verwezenlijking van de missie en visie van de instelling om de authenticiteit van opera in ere te

houden en tegelijkertijd de kunstvorm verder te ontwikkelen en te vernieuwen. De instelling schrijft dat die verwezenlijking mede tot uitdrukking komt in de keuze voor de programma's, maar ook door de wijze waarop die kwalitatief hoogwaardige programma's tot stand komen. In zijn aanvraag beschrijft de instelling in algemene lijnen hoe zij de klassieke opera een eigentijds perspectief wil geven.

De raad vindt dit een interessante drijfveer en ziet die graag geconcretiseerd in de gevraagde motivering op de artistieke plannen.

De Nederlandse Reisopera is het oneens met het oordeel van de raad dat de instelling met zijn grote producties niet per se een vernieuwende koers vaart, wat volgens de raad direct samenhangt met de opdracht aan de instelling om de brede regio aan te spreken met opera. De instelling schrijft dat ze met de variatie in productaanbod, artistieke teams, samenwerkingen en locaties wel degelijk inzet op vernieuwing, en wijst erop dat ze geen regionale, maar een landelijke opdracht vervult.

De raad verwijst voor zijn oordeel over het criterium 'Vernieuwing' naar zijn advies. Hij erkent daarnaast dat de Nederlandse Reisopera een landelijke opdracht vervult. Hij heeft met zijn opmerking het spanningsveld willen aangeven tussen het criterium 'Vernieuwing' dat de minister aan BIS-instellingen stelt, en de opdracht om een breed publiek (ook) in de regio aan te spreken met opera, wat soms om traditioneler keuzes vraagt.

De Nederlandse Reisopera is blij met het compliment van de raad over de multimediatproductie 'L'Orfeo'. De raad constateert in zijn advies met spijt dat de instelling de komende periode geen vervolg lijkt te geven aan deze grootschalige multidisciplinaire samenwerking. De Nederlandse Reisopera schrijft dat deze koers wel degelijk wordt gecontinueerd maar dat nog niet in detail bekend is op welke wijze. Als voorbeeld noemt de instelling verder de voorgenomen genreoverstijgende encenering van Humperdincks 'Hänsel und Gretel' in samenwerking met de 3D-studio Tiny Giants.

De raad wijst erop dat hij deze productie in zijn advies in dit kader ook heeft benoemd. Hij ziet uit naar verdere uitwerkingen van deze koers.

De Nederlandse Reisopera begrijpt niet waarom de raad de talentontwikkelprogramma's – de 'Summerschool' en de 'mini-opera's' – nader toegelicht had willen zien. De instelling herhaalt in haar reactie de hierover in de aanvraag opgenomen passages.

De raad oordeelt in zijn advies zeer positief over deze programma's. Zoals hij in zijn advies schrijft, had hij er daarom graag meer over gelezen: welke talenten de instelling op deze manier begeleidt, hoe talent wordt geselecteerd, wat de genoemde programma's inhouden, en hoe talenten vervolgens doorstromen naar het veld. De mogelijkheden voor talent om zich binnen Nederland te ontwikkelen op het gebied van opera zijn schaars.

De raad juicht de initiatieven van de Nederlandse Reisopera toe, en vormt zich daarom graag een helder beeld van de bijdrage van de instelling op dit terrein.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van de Nederlandse Reisopera geen aanleiding zijn advies te herzien.

NedPhO|NKO

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest (hierna: NedPhO|NKO) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft NedPhO|NKO dat de raad ten onrechte stelt dat het eigen-inkomstenpercentage in 2018 slechts 19 procent bedroeg. De raad heeft bij de berekening geen rekening gehouden met het deel van de subsidie dat door NedPhO|NKO wordt aangewend voor zijn operataak, waar geen recetteopbrengsten tegenover staan. NedPhO|NKO heeft gelijk dat de raad vanwege deze taak het gecorrigeerde eigen inkomstenpercentage had moeten benoemen, te weten 47 procent. Dit onderstreept de reeds positieve beoordeling door de raad van de financiële gezondheid van de instelling.

Daarnaast wijst NedPhO|NKO erop dat de instelling binnen de gemeente geen meerjarige subsidie ontvangt vanuit de Amsterdamse BIS, zoals de raad schrijft, maar meerjarige subsidie aanvraagt (en in de periode 2017 – 2020 ontvangt) van het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van NedPhO|NKO geen aanleiding zijn advies te herzien.

Next Nature Network

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Next Nature Network (hierna: Next Nature Network) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie brengt Next Nature Network argumenten naar voren die in haar ogen tot een ander besluit geleid zouden hebben in de afweging tussen De Waag en Next Nature Network, die beide voor de functie van *future lab* opteren. Zo wijst de instelling op de positieve resultaten van haar beleid en op de band met Eindhoven, waar zij in het Evoluon presentaties zal verzorgen. Next Nature Network brengt hiermee geen feitelijke onjuistheden naar voren, maar geeft aan waarom zij zich niet kan vinden in de afwegingen.

Ook zet Next Nature Network vraagtekens bij de integriteit van het oordeel van de raad, omdat raadslid Liesbet van Zoonen voorzitter is van de raad van toezicht van De Waag. Next Nature Network schrijft dat, hoewel dit lid niet bij de beoordeling betrokken is geweest, de instelling zich niet aan de indruk kan onttrekken dat er sprake van beïnvloeding zal zijn. De raad kan slechts opnieuw verwijzen naar de uitleg op zijn website. Liesbet van Zoonen is op geen enkele wijze betrokken geweest bij de beraadslaging over aanvragen in de sector ontwerp.

Next Nature Network stelt dat het feitelijk onjuist is te veronderstellen dat zij op een projectmatige wijze opereert, omdat zij in 2017 reeds de stap heeft gemaakt van projectmatig naar programmatisch werken. De raad heeft uit de ingediende aanvraag niet kunnen opmaken dat Next Nature Network in 2017 de stap van projectmatig naar programmatisch werken heeft gemaakt. De raad is voor zijn advies afgegaan op de beschrijving van een werkwijze, waarbij diverse projecten worden geïnitieerd vanuit het Lab, die vervolgens doorgezet worden in een werkdomein van Next Nature Network en daar eventueel opgeschaald kunnen worden. De raad neemt op basis van de reactie van de instelling graag aan dat Next Nature Network de stap van projectmatig naar programmatisch werken reeds heeft doorlopen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Next Nature Network geen aanleiding zijn advies te herzien.

Noord Nederlands Orkest

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Noord Nederlands Orkest (hierna: Noord Nederlands Orkest) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies stelt het Noord Nederlands Orkest vragen bij de wijze waarop de raad de eigen inkomsten heeft berekend, die afwijkt van de gebruikelijke bepaling van dit percentage. De raad kwalificeert de eigen inkomstenpercentages in 2017 en 2018 van respectievelijk 22 en 21 procent als 'aan de lage kant', terwijl het orkest volgens de gebruikelijke berekening met ruim 30 procent boven de norm zat.

Het klopt dat de raad voor de periode 2021 – 2024 een andere rekenmethode heeft gebruikt dan voorheen. Om de financiële gezondheid van aanvragers te beoordelen, heeft de raad gekeken naar de financiële indicatoren en het verdienvermogen. Om het verdienvermogen te bepalen, is onder andere gekeken naar het eigen vermogen ten opzichte van de totale baten. De raad begrijpt de verwarring bij de aanvrager ten aanzien van de gehanteerde berekening. In de BIS-periode 2017 – 2020 gold voor BIS-instellingen een minimum aan eigen inkomsten (de eigen inkomstennorm), waarvoor een andere rekenmethode werd gebruikt. Volgens die methode klopt het door het Noord Nederlands Orkest genoemde percentage. De raad benadrukt nogmaals dat de minister de eigen inkomstennorm heeft laten vervallen.

Het Noord Nederlands Orkest kan daarnaast de opmerking van de raad niet plaatsen dat de bedrijfsvoering 'matig' positief is, gebaseerd op de toegenomen financiële risico's.

De raad baseert deze observatie op een afname van het eigen vermogen in 2018 met ruim 11 procent ten opzichte van 2017. Overigens beoordeelt de raad in zijn advies de bedrijfsvoering als verantwoord en toont hij in zijn advies begrip voor de toelichting van het Noord Nederlands Orkest dat de sponsormogelijkheden in het noorden van het land beperkt zijn. Zo ook waardeert de raad de zoektocht van het orkest naar manieren om dit te ondervangen, zoals door het geven van masterclasses bij bedrijven.

Het Noord Nederlands Orkest ziet verder een discrepantie tussen de beoordeling van de Fair Practice Code, in het advies als 'voldoende' en in de inleiding op het advies als 'uitstekend'. De raad erkent dat de term

‘voldoende’ te zuinig is gekozen, en wijst verder op de positieve beoordeling onder de kop ‘Toepassing Fair Practice Code’ in het advies.

Met betrekking tot de Governance Code Cultuur begrijpt het Noord Nederlands Orkest niet waarom de raad de toelichting in het subsidieadvies summier noemt en onder de beschrijving van de code schrijft dat het orkest de code goed heeft geïntegreerd. De raad merkt onder de kop ‘Toepassing Governance Code Cultuur’ op dat het orkest summier reflecteert op de code. Hij baseert zich voor zijn oordeel over de toepassing van deze code daarom op het jaarverslag en de jaarrekening 2018; hieruit maakt hij op dat de instelling de code goed heeft geïntegreerd.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van het Noord Nederlands Orkest geen aanleiding zijn advies te herzien.

Noorderlicht

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Fotografie Noorderlicht (hierna: Noorderlicht) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Noorderlicht wijst erop dat zij er moeite mee heeft dat er maar weinig posities zijn voor presentatie-instellingen in de BIS. Mede hierdoor is er vanuit de BIS geen vertegenwoordiging in het noorden en ontbreekt de discipline fotografie binnen het palet. De raad (h)erkent de argumenten van Noorderlicht maar moet zich verhouden tot de regeling. Hier geldt dat er ruimte is voor zes presentatie-instellingen waardoor de spoeling dun is.

In een reactie op het advies veronderstelt Noorderlicht dat de raad de drie programmalijnen Noorderlicht Festival, Noorderlicht Studio en Noorderlicht On Tour als drie gescheiden zaken ziet. Zij ontplooiën echter zelfstandige activiteiten die elkaar voeden. De raad weerspreekt deze veronderstelling van Noorderlicht. Hij schrijft dat 'Noorderlicht (...) in 2020 (is) gestart met Noorderlicht Studio voor verdiepend onderzoek naar het eigen vakgebied en als kweekvijver voor Noorderlicht Festival'. Ook noemt de raad de keuze voor overkoepelende thema's voor de drie programmalijnen. De raad ontleent aan de aanvraag van Noorderlicht wel dat de instelling verschillende accenten legt, Noorderlicht Studio (voorheen Galerie Noorderlicht) voor verdiepend en agenderend onderzoek naar het eigen vakgebied; Noorderlicht on Tour met tentoonstellingen voor een breder publiek en buitenlandprogrammering; en het tweejaarlijkse Noorderlicht Festival.

Noorderlicht wijst erop dat het aantal tentoonstellingen tijdens een biënnale vanzelfsprekend hoger is dan in een jaar zonder biënnale maar dat het aantal projecten buiten het festival in beide jaren gelijk blijft. De raad vindt de aanvulling van Noorderlicht adequaat.

Voorts brengt Noorderlicht naar voren dat zij de Richtlijn kunstenaarshonoraria volgt. Zij vindt de opmerking van de raad dat het niet duidelijk is in hoeverre kunstenaars betaald krijgen voor het tentoonstellen van hun werk onjuist.

De raad kreeg op grond van de aanvraag onvoldoende inzicht in dit aspect.

Tot slot attendeert Noorderlicht de raad er terecht op dat zij haar personeel uitbreidt tot het aantal van 9 fte in plaats van met 9 fte zoals de raad schrijft.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Noorderlicht geen aanleiding zijn advies te herzien.

November Music

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting November Music (hierna: November Music) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft November Music dat het onjuist is dat het geadviseerde subsidiebedrag afwijkt van het aangevraagde bedrag. November Music stelt dat de raad in zijn advies goedkeurend en instemmend schrijft over de ingediende begroting van het festival. De raad wijst erop dat hij binnen een beperkt, door de minister vastgesteld financieel kader heeft moeten adviseren en daarom een lager dan aangevraagd bedrag adviseert. Het is aan de minister om de subsidie per festival definitief vast te stellen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van November Music geen aanleiding zijn advies te herzien.

Oerol

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Terschellings Oerol Festival (hierna: Oerol) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies geeft Oerol aan dat het aantal van 6.000 woorden te krap is om in de aanvraag inhoudelijk in te gaan op alle criteria. De raad wijst erop dat deze kaders door de minister worden vastgesteld.

Daarnaast stelt Oerol dat de raad ten onrechte stelt dat Oerol substantieel wil groeien en meer mensen naar het festival wil trekken om daarmee meer eigen inkomsten te generen. Dit klopt niet; het festival wil een vergelijkbaar aantal bezoekers trekken als in de periode 2017 – 2020. Wel wil het festival in 2024 voor het eerst 20.000 extra bezoekers trekken met een expeditie- en contextprogramma buiten de festivalperiode om.

De raad vindt dit een heldere nuancering.

Ook de opmerkingen van de raad over de beoogde verhoging dan wel verlaging van de eigen inkomsten worden door Oerol weerlegd; het festival zet in op een continuering van de (hoge) eigen inkomsten.

De instelling geeft aan dat ze niet, zoals de raad suggereert, verder wil groeien, maar meer wil samenwerken met partners en langere lijnen wil uitzetten voor makers, met meer speelplekken, zodat het werk kans krijgt zich te verdiepen. De raad vindt dit positief.

De raad schrijft in zijn advies dat hij de urgentie mist voor het aanstellen van een educatief medewerker. De instelling geeft aan de afgelopen periode veel educatieve activiteiten te hebben gerealiseerd zonder gespecialiseerde medewerker; ze vraagt de raad het advies hierover te herzien, omdat voor de nodige verdieping en meer eenheid in het educatieve beleid een educatiemedewerker hard nodig is.

De raad vindt dit een duidelijke motivering en herziet zijn oordeel hierover.

De instelling erkent verder dat er nog veel moet gebeuren om Oerol veelkleuriger te krijgen, maar schrijft dat ze al veel doet om diversiteit in de eigen regio te brengen.

De raad merkt op dat dit aansluit bij zijn positieve oordeel in het advies over de voortrekkersrol die het festival in het kader van diversiteit en inclusie wil spelen, juist in een regio met een relatief homogene bevolkingssamenstelling.

Ten slotte vraagt de instelling om eventuele zorgpunten ten aanzien van het festival in het vervolg te delen in de monitorgesprekken, en vraagt hij de raad voor de volgende periode opnieuw naar de categorisering van festivals te kijken in zijn afweging. Oerol pleit voor een categorie 'interdisciplinair locatietheaterfestival'.

De raad heeft vanwege de krapte van de regeling de aanvragen geclusterd teneinde een goede afweging te kunnen maken. Hij is er geen voorstander van om schotten tussen de disciplines aan te brengen binnen de festivalregeling. In plaats daarvan pleit de raad in zijn advies voor een uitbreiding van het aantal festivals en het budget voor festivals in de BIS-periode 2025 – 2028; hij verwijst voor een motivering naar zijn advies. Daarnaast ziet de raad uit naar constructieve monitorgesprekken met de instelling.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Oerol geen aanleiding zijn advies te herzien. Wel heeft de raad geconstateerd dat hij bij de berekening van het geadviseerde subsidiebedrag is uitgegaan van een onjuist peiljaar, namelijk 2017. Hij adviseert de minister Oerol 476.066 euro toe te kennen, ofwel 90 procent van het subsidiebedrag dat het festival ontving in peiljaar 2018. Daarmee is het geadviseerde bedrag licht verhoogd ten opzichte van het advies dat de raad op 4 juni 2020 uitbracht (455.000 euro).

Ontwikkelinstelling Film en Audiovisuele Media

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Ontwikkelinstelling Film en Audiovisuele Media (hierna: Ontwikkelinstelling Film en Audiovisuele Media) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De instelling schrijft dat zij in de beoordeling van haar plannen ten onrechte is onderworpen aan de criteria educatie, participatie en publieksbereik. Zij is van mening dat deze niet van toepassing zijn bij het artikel Ontwikkelinstellingen. De raad wijst er echter op dat het criterium 'Educatie en participatie', waaronder 'het bereiken van bestaand en nieuw publiek', geldt voor alle BIS-instellingen, en dus voor alle ontwikkelinstellingen, in alle disciplines. Hij verwijst hierbij naar het Beoordelingskader.

De instelling is het daarnaast niet eens met de raad dat zij zich nauwelijks op disciplines buiten de film en audiovisuele media oriënteert, noch op domeinen buiten het culturele bestel.

De raad blijft echter van mening dat in de aanvraag een brede oriëntatie op andere disciplines relatief weinig aan bod komt. Van samenwerking met instellingen en partners buiten de film en audiovisuele media lijkt, gezien bijvoorbeeld het stakeholdersoverzicht, helemaal geen sprake. De bredere oriëntatie lijkt met name vorm te krijgen in de inhoud van de cursussen en lessen, en niet zozeer in de werkwijze van de instelling zelf.

De instelling vindt het een onjuiste observatie dat onduidelijk is waarom voor de in de aanvraag genoemde werkvormen is gekozen en dat er vooralsnog geen internationale werking zichtbaar is. Zij is van mening dat de werkvormen van kortere workshops en langere ontwikkeltrajecten goed aansluiten op bewezen internationale activiteiten van diverse festivals en broedplaatsen.

De raad erkent dat in binnen- en buitenland al een scala aan talentontwikkelingsactiviteiten plaatsvindt. Het wordt hem echter niet helder waarom de instelling uit dat brede aanbod juist deze werkvormen kiest. De raad had hier in de aanvraag graag een betere onderbouwing bij gelezen. Verder wijst hij erop dat hij heeft geconstateerd dat vooralsnog geen internationale werking van de instelling uitgaat. Wat ook logisch is, gezien het feit dat de instelling feitelijk nog van start moet gaan.

Ten slotte schrijft de instelling dat zij het niet eens is met de constatering dat er sprake is van een grote subsidieafhankelijkheid. Elke samenwerking vertegenwoordigt toegevoegde waarde, die in een volgende fase gekapitaliseerd inzichtelijk gemaakt wordt.

De raad baseert zijn advies op de aanvraag. Aangezien de samenwerkingen met stakeholders in de huidige begroting en dekking niet gekapitaliseerd waren, blijft hij bij zijn oordeel.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Ontwikkelinstelling Film en Audiovisuele Media geen aanleiding zijn advies te herzien.

Oorkaan

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Oorkaan (hierna: Oorkaan) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies stuurt Oorkaan een ‘Analyse Landschap van BIS Podiumkunstgezelschappen 2021 – 2024’ mee en constateert dat de budgetten voor jeugdpodiumkunsten laag zijn in vergelijking met budgetten voor volwassenen en dat een categorie jeugdmuziek in de BIS ontbreekt. De raad gaat op deze plek niet in op onvrede van de instelling ten aanzien van de regeling van de minister. Hij wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

In haar reactie op het advies geeft Oorkaan aan het op meerdere punten niet eens te zijn met het oordeel van de raad. De raad gaat hieronder, conform het verzoek van de minister, slechts in op die punten die feitelijke onjuistheden betreffen.

Oorkaan geeft aan dat het klopt dat de instelling pas per 2021 de cao Toneel en Dans of de in ontwikkeling zijnde cao voor muziekensembles toepast, maar dat zij voor het kantoorpersoneel de cao Toneel en Dans reeds volgde. De raad neemt deze nuancering over. De instelling schrijft verder in de subsidieperiode 2017 – 2021 over onvoldoende middelen te beschikken om musici repetitievergoedingen te betalen conform cao. De raad neemt dit voor kennisgeving aan.

Daarnaast is Oorkaan het niet eens met de opmerking van de raad in het advies dat de instelling de totstandkoming van honoraria voor zelfstandigen niet toelicht in de aanvraag. De instelling geeft aan hiervoor de in ontwikkeling zijnde cao voor muziekensembles te volgen, waarin staat hoe de honoraria tot stand dienen te komen. De raad ziet hiermee de totstandkoming van honoraria voor zelfstandigen voldoende toegelicht.

Verder weerlegt Oorkaan de zorg van de raad dat taken bij ziekte werden doorgeschoven en dat dit tot verhoging van de werkdruk heeft geleid. De instelling ligt toe dat zij bij uitval van personeel direct vervangend personeel heeft ingeschakeld.

De raad erkent dat hij een onterechte aanname heeft gedaan en ziet met de toelichting van Oorkaan zijn zorg weggenomen.

Oorkaan gaat daarnaast in op de constatering van de raad dat in de aanvraag afspraken ontbreken over auteursrechten, arbeidsongeschiktheid, uitbetaling van overwerk of loonindexering. Oorkaan licht in haar reactie toe hoe zij deze zaken vastgelegd heeft.

De raad vindt deze toelichting van toegevoegde waarde.

Oorkaan stelt verder dat de medewerker voor diversiteit en inclusie niet is ingehuurd, zoals de raad schrijft, maar in dienst is genomen.

De raad neemt dit ter kennisgeving aan.

Ten slotte verzoekt Oorkaan de raad zijn advies te heroverwegen.

De raad heeft Oorkaan blijkens zijn advies positief beoordeeld, maar heeft na weging van de aanvragen binnen de categorie Jeugdpodiumkunsten geadviseerd Oorkaan geen subsidie toe te kennen. De raad verwijst voor een toelichting op zijn afweging naar het advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Oorkaan geen aanleiding zijn advies te herzien.

Opera Zuid

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Opera Zuid (hierna: Opera Zuid) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Opera Zuid dat de raad ten onrechte bekritiseert dat de functie van vertrouwenspersoon bij de directie van de instelling is belegd. De vertrouwenspersoon maakt geen deel uit van de directie maar is als occasioneel extern adviseur bij Opera Zuid betrokken. Hij werd op unanieme voordracht van het personeel als vertrouwenspersoon aangesteld. De onafhankelijkheid van de vertrouwenspersoon ten opzichte van de directie is vastgelegd in een protocol.

De raad erkent dat hij een foutieve aanname heeft gemaakt en oordeelt positief over de wijze waarop de functie van vertrouwenspersoon bij Opera Zuid is belegd.

Opera Zuid toont in zijn reactie daarnaast aan dat de raad ten onrechte schrijft dat de cijfers voor de komende periode geen verbetering aantonen in de beloning van vaste, tijdelijke en freelance medewerkers. De instelling wijst op de toelichting op de begroting, waar de toename van de beheerlasten voor personeel van 60 procent in 2021 ten opzichte van 2020 voor de helft wordt verklaard door de verbetering van de arbeidsvoorwaarden voor bestaande medewerkers. Ook de beloning van freelancers toont een stijgende lijn.

De raad ziet de verbetering van de beloning van medewerkers daarmee voldoende verklaard.

Ten slotte vindt Opera Zuid het jammer dat de – naar zijn mening terechte – kritische opmerking van de raad over de onvoldoende uitwerking van de samenwerking tussen de drie opera-instellingen in de BIS op het gebied van talentontwikkeling voorbijgaat aan de initiatieven en inspanningen die Opera Zuid al wél op dit vlak heeft geleverd en ook in zijn plan voor de toekomst heeft opgenomen. De instelling noemt als voorbeeld het casten van zangers uit het talentprogramma van DNO en het opzetten van samenwerkingen met jonge makers en componisten.

Hoewel de raad onverminderd vindt dat de samenwerking op dit vlak tussen de drie opera-instellingen in de BIS tekortschiet, spreekt hij zijn waardering uit over de door Opera Zuid genoemde initiatieven.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Opera Zuid geen aanleiding zijn advies te herzien.

Orkest van de Achttiende Eeuw

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van De Vereniging van Maatschapsleden van Het Orkest van de Achttiende Eeuw (hierna: Orkest van de Achttiende Eeuw) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft het Orkest van de Achttiende Eeuw dat het ensemble meent dat het op grond van zijn nationale en internationale reputatie thuishoort in de BIS. Ook onderstreept het ensemble de bijzondere positie van ensembles die zich met de historische uitvoeringspraktijk bezighouden. Het ensemble vindt dat het grote klassieke symfonische erfgoed met de keuze van de raad wordt vergeten. Hij vindt de stelling van de raad onjuist dat veel van de door het Orkest van de Achttiende Eeuw genoemde componisten en werken regelmatig bij andere ensembles en orkesten terugkomen.

De raad uit in zijn advies over het Orkest van de Achttiende Eeuw zijn waardering voor bovengenoemde aspecten van het ensemble. Met betrekking tot het grote klassieke symfonische erfgoed wijst hij erop dat in de BIS tevens acht klassieke symfonieorkesten zijn opgenomen die (delen van) dit erfgoed uitvoeren.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw geeft aan dat het met betrekking tot educatie weliswaar geen of nauwelijks aandacht heeft voor bijvoorbeeld lagere scholen, maar wel andere projecten ontwikkelt. De genoemde projecten, zoals het betrekken van jonge dirigenten of conservatoriumstudenten, betreffen in de ogen van de raad echter geen educatie, maar talentontwikkeling. De raad heeft overigens waardering voor deze activiteiten.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw meent dat presentatievormen beloond zijn ten koste van de kwaliteit van de uitvoering. De raad wijst erop dat de artistiek-inhoudelijke kwaliteit in de beoordeling van alle aanvragers leidend is geweest. In de afweging hebben vervolgens ook andere gronden een rol gespeeld, zoals toegelicht in de inleiding van het advies.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw reageert verder op de vraag van de raad in hoeverre interpretaties bij het ensemble worden aangepast op basis van nieuwe inzichten uit onderzoeken. Het ensemble wijst erop dat de spelers lesgeven aan belangrijke Europese conservatoria en dat sommigen van hen ook een universitaire graad in het specifieke vakterrein bezitten. Ook wijst het ensemble in dit kader op de samenwerking met enkele bekende dirigenten op het gebied van de historische uitvoeringspraktijk. Hiermee draagt het ensemble naar eigen zeggen sterk bij aan interpretatieve vernieuwing.

De raad neemt de gegeven toelichting voor kennisgeving aan. Hij leest in de genoemde nevenactiviteiten van musici geen antwoord op zijn vraag in hoeverre het ensemble zich vanuit een onderzoekende houding bezighoudt met interpretatieve vernieuwing.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw is het oneens met de constatering van de raad dat het ensemble in de aanvraag geen risico's of strategie bij tegenvallende inkomsten benoemt, en dat de raad een reflectie mist op het beloningsbeleid en de wijze waarop *fair pay* wordt gegarandeerd. Het ensemble meent dat 'in het wezen van een maatschapstructuur het heldere antwoord op beide vragen ligt besloten', omdat de musici gelijk delen in de opbrengsten na aftrek van de kosten. Een risico op een faillissement is hierdoor uitgesloten.

De raad vindt dat het feit dat musici gelijk delen in de opbrengsten niet betekent dat de betaling per definitie eerlijk is; dit model kan zonder bewuste beloningsstrategie ook (door de musici geaccepteerde) onderbetaling in de hand werken. Dit vindt de raad voor BIS-instellingen onwenselijk, reden waarom hij juist bij dit ensemble een toelichting hierop had verwacht.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw spreekt zich verder uit tegen de opvatting van de raad dat een vertrouwenspersoon idealiter een onafhankelijke positie heeft ten opzichte van het bestuur. Het ensemble schrijft dat bestuurssecretaris C. Widlund, tevens psychotherapeut, in nauw overleg met de orkestleden is benoemd voor deze functie. Het licht toe dat bij het geringste gevaar van belangenverstremming een extern persoon wordt aangetrokken.

De raad vindt deze toelichting vertrouwenwekkend.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw geeft aan dat het aanstellen van door de raad aanbevolen functionarissen op het gebied van marketing en educatie het budget te boven zou gaan en schrijft dat een maximaal deel van de middelen nu eenmaal naar de producties en de musici gaan, en een minimaal deel naar overhead.

De raad meent dat instellingen in de BIS voldoende geoutilleerd moeten zijn om al hun BIS-taken uit te voeren; marketing en educatie maken daar volwaardig deel van uit.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw merkt op dat het moeten verantwoorden van het toepassen van de drie codes onevenredig veel druk legt op een organisatie. De raad wijst erop dat de subsidievereisten door de minister worden vastgesteld. Ook vindt hij het terecht dat een organisatie in de BIS moet kunnen reflecteren op zijn eigen functioneren ten aanzien van die vereisten.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw verzoekt ten slotte de minister het raadsadvies te heroverwegen.

De Raad voor Cultuur heeft het Orkest van de Achttiende Eeuw positief beoordeeld, maar heeft na weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie geadviseerd het Orkest van de Achttiende Eeuw geen subsidie toe te kennen. Voor een motivering over de afweging verwijst de raad naar zijn advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Orkest van de Achttiende Eeuw geen aanleiding zijn advies te herzien.

Pakhuis de Zwijger

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Pakhuis de Zwijger (hierna: Pakhuis de Zwijger) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie uit Pakhuis de Zwijger haar verbazing over het advies. De instelling brengt argumenten naar voren, die in haar ogen tot een andere keuze zouden hebben geleid in de afweging tussen De Balie en Pakhuis de Zwijger. Ze zet deze argumenten uiteen en wijst op feitelijke onjuistheden.

Zo schrijft Pakhuis de Zwijger dat de raad ten onrechte beweert dat de programmering voornamelijk op Amsterdam en de stedelijke thematiek is gericht. Om aan te tonen dat de verwevenheid met Amsterdam kleiner is dan het advies van de raad doet voorkomen, voert Pakhuis de Zwijger verhoudingsgetallen op, waaruit blijkt dat de grote wereldwijde en landelijke thema's domineren (75 procent) en slechts 25 procent van de programma's zich puur op stedelijke en specifiek Amsterdamse vraagstukken richt. Zij erkent evenwel dat zij zich als Amsterdams debatpodium afficheert, omdat zij in die stad is gevestigd.

De raad heeft kennisgenomen van de cijfers, maar wijst erop dat deze geen deel van de aanvraag hebben uitgemaakt. Kijkend naar de website van Pakhuis de Zwijger valt op dat Amsterdam het vertrekpunt is en dat de instelling zich profileert als een Amsterdams debatpodium dat grootstedelijke thema's programmeert. Voor de gemaakte afweging verwijst de raad naar de inleiding op dit onderdeel uit het BIS-advies.

Voorts schrijft Pakhuis de Zwijger dat de raad ten onrechte vermeldt dat de programmering louter draait om grootstedelijke fenomenen als de creatieve industrie, architectuur, digitale cultuur, mode, vormgeving. Met cijfers toont Pakhuis de Zwijger aan dat 34 procent van haar programmering zich richt op de creatieve industrie en digitale ontwikkelingen en dat 66 procent zich richt op andere maatschappelijke thema's en vraagstukken. De raad heeft kennisgenomen van de cijfers en stelt vast dat daarmee het aandeel creatieve industrie een derde beslaat van de totale programmering.

De instelling vindt het voorts onterecht dat de raad de verwevenheid met Amsterdam vooralsnog te nauw vindt. Zo was de gemeente Amsterdam

betrokken bij slechts 126 van de 1.327 programma's die in 2018 – 2019 werden georganiseerd.

De raad erkent dat het objectieve percentage klein is, maar wijst erop dat de impact van de betrokkenheid groot is. Het beeld dat Pakhuis de Zwijger en de gemeente Amsterdam nauw samenwerken is sterker dan uit de genoemde cijfers blijkt.

Ten slotte meent Pakhuis de Zwijger dat de raad de inhoud van de functie 'debat en reflectie' ten onrechte ombuigt naar een 'landelijk debatcentrum'.

De raad vindt het voor zich spreken dat de enige instelling die in de BIS de functie 'debat en reflectie' vervult een nationale en internationale werking moet hebben. Hij heeft een keuze gemaakt voor een instelling die voldoet aan de functie-eisen zoals die zijn vastgelegd in de regeling.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Pakhuis de Zwijger geen aanleiding zijn advies te herzien.

philharmonie zuidnederland

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting philharmonie zuidnederland (hierna: philharmonie zuidnederland) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft philharmonie zuidnederland dat de observatie van de raad dat het orkest nog steeds vanuit twee kernen opereert onjuist is; het orkest heeft de volledige integratie tussen beide oorspronkelijke orkestkernen in Eindhoven en Maastricht naar eigen zeggen praktisch voltooid. Philharmonie zuidnederland verzoekt de minister daarom de voorwaarde aan het orkest te laten vervallen, om in een aanvullend plan een visie op de integratie van de twee orkestkernen uit te werken.

De raad baseert zich voor deze voorwaarde op de ontwikkelingen in de periode 2017 – 2020. In het advies over deze periode speelde de vraag hoe de twee oorspronkelijke orkestkernen samen zouden gaan een cruciale rol. Philharmonie zuidnederland presenteerde in december 2016 op basis van advisering door de raad een plan om in de periode 2017 – 2020 via volledige integratie van twee orkestkernen tot één orkest te komen. De instelling schrijft in zijn reactie op het recente advies dat de fase van integratie inmiddels is afgesloten en voor de huidige bedrijfsvoering op geen enkele wijze meer van belang is.

De raad had echter graag een reflectie gelezen op de wijze waarop philharmonie zuidnederland de afgelopen jaren gestalte heeft gegeven aan bovengenoemd plan, en hoe dit de identiteit en de kwaliteit van het orkest (positief dan wel negatief) heeft beïnvloed. Bij de beoordeling van BIS-aanvragen bekijkt de raad immers het functioneren van een instelling in het verleden (de periode 2017 – 2020) en de plannen voor de toekomst (de periode 2021 – 2024), zoals ook toegelicht in zijn Beoordelingskader. Het is zinnig daar de zelfevaluatie van de instelling bij te betrekken, naast de eigen monitoring door de raad.

Philharmonie zuidnederland is het verder niet eens met de voorwaarde om een reflectie in te dienen op de periode 2017 – 2020. Met betrekking tot dit punt sluit de raad aan bij bovenstaande toelichting: de raad baseert zijn

beoordeling op het functioneren van een instelling in de afgelopen periode en op de plannen voor de komende periode. De prestaties uit het verleden zijn immers een belangrijke indicator voor de kwaliteit en het realiteitsgehalte van de toekomstplannen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van philharmonie zuidnederland geen aanleiding zijn advies te herzien.

Phion

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Phion (hierna: Phion) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Phion dat het graag het advies van de raad opvolgt om minder parallel te programmeren en meer gezamenlijke producties uit te brengen, om zo de gewenste integratie van de twee voormalige orkesten (Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest) te bevorderen. Het orkest wijst erop dat dit gevolgen zal hebben voor de oorspronkelijk beoogde prestatieafspraken; het aantal te programmeren producties zal afnemen. Het orkest vraagt daarom om de mogelijkheid om bij het maken van concrete prestatieafspraken de doelstellingen naar beneden bij te stellen.

De raad vindt het redelijk dat Phion minder producties zal uitbrengen, omdat hij onverminderd van oordeel is dat meer gezamenlijk programmeren kan bijdragen aan een succesvol fusietraject. Hij adviseert de minister hierover met het orkest passende afspraken te maken.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Phion geen aanleiding zijn advies te herzien.

PLAN

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Bosse Nova (hierna: Bosse Nova) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Bosse Nova schrijft dat zij zich op een viertal punten niet kan vinden in de afweging van de raad en licht deze toe. De raad constateert dat de instelling hierbij niet in alle gevallen feitelijke onjuistheden aanhaalt.

Bosse Nova kan zich niet vinden in de volgende woorden van de raad: 'De raad heeft in die regio de voorkeur gegeven aan Brabantse ontwikkelinstellingen wier bijdrage aan de pluriformiteit van de BIS verhoudingsgewijs groter is, en die beter passen in het onderscheidende karakter van het Brabantse ecosysteem zoals de raad dat ervaart, gericht op design en technologie.'

Volgens de instelling is aandacht voor pluriformiteit in een landelijke context weliswaar legitiem, maar dat de raad een uitspraak doet ten aanzien van de 'kleur' van het Brabantse ecosysteem en dat hij daar een argument van maakt zou volgens Bosse Nova in de kern onjuist zijn, en geen legitiem argument. Zij wijst erop dat in het regioprofiel van Brabantstad niet staat dat design en technologie meer onderscheidend zijn voor Brabant dan de podiumkunsten. Zij vindt het besluit van de raad daarom particulier; daarnaast is volgens haar 'aansluiting op een regioprofiel' geen formeel criterium in de integrale afweging.

In de categorie ontwikkelinstellingen heeft de raad een brede afweging gemaakt, die is omschreven in de inleiding op het BIS-advies. Geografische spreiding maakt daar deel van uit, net als spreiding over genres. De raad betreurt het dat de indruk is ontstaan dat 'aansluiting op een regioprofiel' als een op zichzelf staand criterium is gehanteerd.

Volgens Bosse Nova vergist de raad zich als hij schrijft dat Korzo de enige positief beoordeelde aanvrager is op het gebied van dans. Ook PLAN voor theater, dans en circus is positief beoordeeld. De instelling verwijst naar de aanvraag, waarin de werking van PLAN op het gebied van dans in het zuiden, in Nederland en internationaal wordt geduïd. DansBrabant is een exponent hiervan. De raad erkent dat hij had moeten schrijven dat Korzo de

enige positief beoordeelde aanvrager is die zich *hoofdzakelijk* op dans richt. Ook andere aanvragers richten zich, in meer of mindere mate, op dans.

Ook schrijft Bosse Nova dat de raad ten onrechte stelt: 'Bij de positief beoordeelde aanvragen zijn geen instellingen die zich specifiek op circus(theater) richten.' De instelling wijst erop dat ook PLAN voor theater, dans en circus positief beoordeeld is. De instelling verwijst naar de aanvraag, waarin het belang van PLAN voor circus in het zuiden, in Nederland en internationaal wordt geduid en waarin samenwerkingen op het gebied van circus worden benoemd. De raad is echter van mening dat uit de formulering, 'die zich *specifiek* op circus(theater) richten', voldoende blijkt dat hij doelt op instellingen die circus als hoofdonderwerp hebben.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Bosse Nova geen aanleiding zijn advies te herzien.

Playgrounds

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Playgrounds (hierna: Playgrounds) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Playgrounds stelt allereerst dat de jaarrekening over 2019 had moeten worden meegewogen in het advies. Volgens de instelling zou daaruit blijken dat haar vermogenspositie is verbeterd en de kortlopende schulden zijn afgenomen.

De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren. Uit de begrotingsgegevens die Playgrounds nu voorlegt, blijkt de vermogenspositie van de instelling inderdaad minder zorgwekkend. Niettemin beoordeelt de raad de financiële positie van Playgrounds alles bij elkaar nog steeds als kwetsbaar. De ingediende begroting ligt een stuk hoger dan de realisatie in de jaren 2017, 2018 en 2019. Om die groei te realiseren verwacht de instelling vanuit vrijwel alle financieringsbronnen een verhoogde bijdrage. Bij de meeste van deze bronnen ontbreekt echter een onderbouwing.

Dat Playgrounds activiteiten zou schrappen bij tegenvallende inkomsten, zoals de raad veronderstelt, bestrijdt de instelling. Ze verwijst daarbij naar het 'begrotingssysteem met scenario's', dat zij hanteert. In dit systeem wordt op een minimaal niveau begroot en kunnen activiteiten worden uitgebreid al naar gelang de inkomsten verder groeien.

De raad snapt dat dit systeem werkt als inkomsten meevallen, maar hij houdt staande dat dit systeem niets zegt over het activiteitenprogramma bij tegenvallende inkomsten. Wat gebeurt er bijvoorbeeld als de beoogde exploitatie 2021 – 2024 niet zou worden behaald, doordat bijvoorbeeld de sponsorinkomsten zouden tegenvallen? Hier geeft de aanvraag geen antwoord op.

Tevens heeft Playgrounds bezwaar tegen het ‘onprofessionele beeld’ dat de raad van de organisatie zou schetsen. Dit zou vooral naar voren komen in de woordkeuze.

De raad benadrukt dat dit beslist niet zijn intentie geweest is. Hij heeft, afgaand op de wijze waarop de instelling zichzelf omschrijft, Playgrounds ‘een kleine, hands-on organisatie’ genoemd. Het woord ‘onprofessioneel’ is hierbij niet gebruikt. Dat de raad betwijfelt of de organisatie klaar is voor de stap naar de BIS, komt voort uit zaken die Playgrounds zelf aandraagt: dat de werkdruk soms hoog is, dat het bestuur actief meedenkt en -werkt, en dat Playgrounds zelf meent de afhankelijkheid van de directeur te moeten verkleinen.

Playgrounds bestrijdt ook dat er sprake is van een opschaling van het programma. De instelling spreekt van ‘verdieping’ in plaats van ‘vergroting’ van de activiteiten.

De raad is het met deze voorstelling van zaken niet eens. Bestaande activiteiten krijgen buitenlandse edities, het educatieve aanbod wordt uitgebreid met lessen in het basisonderwijs, het talentontwikkelingsprogramma NEXT wordt uitgebreid met de productiefaciliteit Next Production, en de instelling wil naast kennisdeling ook gaan inzetten op kennisproductie. De raad beschouwt dit wel degelijk als een vergroting van het activiteitenaanbod, zoals ook tot uitdrukking komt in de begroting en in het prestatie-overzicht.

Tevens verwijt Playgrounds de raad zichzelf tegen te spreken, als hij stelt dat de instelling zich primair richt op buitenlandse beeldmakers teneinde het publieksbereik te verbreden. De raad schrijft immers dat Playgrounds met een online platform en ‘Playgrounds in the Classroom’ pogingen doet tot verbreding van het bereik.

De crux zit hem voor de raad in het gebruik van het woord ‘primair’. De raad waardeert de inspanningen van Playgrounds om haar bereik te verbreden, maar is van mening dat de wervende inspanningen in de eerste plaats zijn gericht op buitenlandse beeldmakers, zoals staat beschreven in de paragraaf ‘communicatie/publiekswerking’ in de aanvraag.

Dat de instelling niet bekend zou zijn in het culturele veld en bij het Nederlandse publiek, wordt door Playgrounds in twijfel getrokken. Ter weerlegging verwijst zij naar een getuigschrift waarin collega-instellingen hun steun aan de instelling zouden uitspreken.

De raad baseert zich bij zijn oordeel over de publieke bekendheid van Playgrounds, behalve op eigen waarneming, ook op de door de instelling zelf in de aanvraag opgevoerde stelling dat ‘veel nieuwe bezoekers verbaasd [zijn] dat ze nog nooit eerder van ons gehoord hebben’.

Ten slotte heeft Playgrounds bezwaar tegen de wijze waarop de raad haar omgang met de Fair Practice Code weegt. De instelling zou haar rol in de sociale dialoog wel degelijk benoemen, en ook een nadere omschrijving geven van wat zij nog meer doet ten aanzien van toepassing van de code. De raad erkent dat Playgrounds aangeeft een rol te spelen in de sociale dialoog over eerlijke beloning, door het onderwerp te bespreken met de makers, artiesten, onderwijsinstellingen en studio's waarmee ze werkt. Tevens beschrijft de instelling wat ze nu al doet aan de code, maar op de *verdere* implementatie van de code in de periode 2021 – 2024 gaat ze niet in.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Playgrounds geen aanleiding zijn advies te herzien.

Podium Mozaïek

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Multicultureel Podium Mozaïek (hierna: Podium Mozaïek) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Podium Mozaïek dat het onjuist is dat het landelijk bereik van de instelling beperkt is. Zij wijst op de tournee van 'Wees Onzichtbaar', die door heel Nederland plaatsvond. De instelling stelt dat ook andere producties die in de aanvraag zijn genoemd, konden rekenen op grote belangstelling van theaters in het land. Het laat volgens Podium Mozaïek zien dat theaters in het land de artistieke keuzes en thema's van belang vinden en deze graag tonen aan hun publiek. De raad wijst erop dat de betreffende woorden in het advies: 'De uitstraling en betekenis van Podium Mozaïek blijven echter voornamelijk beperkt tot de stad en de raad is dan ook niet overtuigd van het nationale belang van de instelling', terugslaan op een bredere definitie van nationaal bereik, meer dan alleen de spreiding van speelbeurten in Nederland. Het gaat hier ook om de uitstraling en betekenis van het werk van Podium Mozaïek op nationaal niveau.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Podium Mozaïek geen aanleiding zijn advies te herzien.

Poetry International

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Poetry International (hierna: Poetry International) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies stelt Poetry International dat zij uit het advies niet goed kan opmaken waarom de instelling een negatief oordeel heeft gekregen. Zij krijgt de indruk dat de raad vooral heel positief was over een andere aanvrager. De raad heeft Poetry International positief beoordeeld, maar heeft na weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie geadviseerd Poetry International geen subsidie toe te kennen. Voor een motivering verwijst de raad naar zijn advies.

In zijn advies constateert de raad dat Poetry International met een relatief hoog budget relatief weinig mensen bereikt. Volgens de instelling heeft de raad de totale begroting van de organisatie van het festival, inclusief de projecten en projectkosten door het gehele jaar, afgezet tegen het aantal mensen dat bereikt wordt op enkel het festival. Zij wijst op de deelnemers die ook buiten het festival worden bereikt, zowel online als offline. De instelling vindt het jammer dat de raad dat niet heeft willen zien. De raad heeft wel degelijk de cijfers van publiek dat buiten het festival om wordt bereikt meegewogen in zijn oordeel.

Feitelijk onjuist vindt de instelling de opmerking van de raad dat in de aanvraag weinig woorden aan financiële risico's of een strategie bij tegenvallende inkomsten wordt gewijd. De instelling verwijst hiervoor naar de toelichting op de begroting. De raad heeft kennisgenomen van deze toelichting. Hij blijft bij zijn oordeel dat de instelling daarin onvoldoende concreet ingaat op financiële risico's of een strategie bij tegenvallende inkomsten.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Poetry International geen aanleiding zijn advies te herzien.

Popfabryk

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Fries Productiehuis Popcultuur (hierna: Popfabryk) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie gaat Popfabryk, penvoerder van dit nieuwe, Noord-Nederlandse netwerk, in op het gebrek aan diversiteit in de programmering, zoals dat door de raad werd geconstateerd. De Popfabryk noemt dit 'feitelijk onjuist', maar komt niet met nieuwe feiten die de observatie van de raad weerspreken. De instelling verwijst naar de uiteenlopende ontwikkellijnen, de Europese en internationale samenwerkingsverbanden, en de nieuw op te richten Raad van Advies van de penvoerder, waarbij diversiteit het vertrekpunt zal zijn. Dit zijn uitstekende ontwikkelingen, maar in de ogen van de raad vormen ze geen bewijs van de culturele diversiteit van het aanbod.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Popfabryk geen aanleiding zijn advies te herzien.

Residentie Orkest

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Het Residentie Orkest (hierna: Residentie Orkest) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft het Residentie Orkest dat de raad ten onrechte constateert dat het aandeel eigen inkomsten in de periode 2017 – 2020 met 18 procent laag was. Het orkest is van mening dat de raad een verkeerde rekenmethode heeft gehanteerd; het eigen inkomstenpercentage bedroeg in 2017 27,5 procent en in 2018 24,5 procent (zonder compensatie voor inkomstenderving door de tijdelijke huisvesting in het Zuiderstrandtheater luiden de percentages respectievelijk 25,6 en 22,9 procent).

Het klopt dat de raad voor de periode 2021 – 2024 een andere rekenmethode heeft gebruikt dan voorheen. Om de financiële gezondheid van aanvragers te beoordelen, heeft de raad gekeken naar de financiële indicatoren en het verdienvermogen. Om het verdienvermogen te bepalen, is onder andere gekeken naar het eigen vermogen ten opzichte van de totale baten.

De raad begrijpt de verwarring bij de aanvrager ten aanzien van de gehanteerde berekening. In de BIS-periode 2017 – 2020 gold voor BIS-instellingen een minimum aan eigen inkomsten (de eigen inkomstennorm), waarvoor een andere rekenmethode werd gebruikt. Volgens die methode kloppen de door het orkest genoemde percentages. De raad benadrukt nogmaals dat de minister de eigen inkomstennorm heeft laten vervallen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van het Residentie Orkest geen aanleiding zijn advies te herzien.

RIGHTABOUTNOW INC.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting RIGHTABOUTNOW INC. (hierna: RAN INC.) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

RAN INC. is van mening dat uit de plannen duidelijk blijkt waarin haar vernieuwende kracht tot uitdrukking komt. Zij verwijst hier onder meer naar haar staat van dienst. De raad is daar positief over, maar blijft erbij dat de concrete uitwerking van de activiteiten onvoldoende is om positief te kunnen oordelen over de bijdrage die de instelling levert aan vernieuwing.

Ook is de instelling het niet eens met de kritiek op de uitwerking van haar beleid met betrekking tot educatie en participatie; deze elementen liggen volgens haar besloten in de activiteiten. De raad mist niettemin een toelichting op educatie en participatie.

Daarnaast verweert RAN INC. zich tegen de opvatting dat zij vooral een lokaal, en in mindere mate een nationaal belang heeft. Hiertoe refereert zij aan een brief van 30 april 2020, waarin zij naar eigen zeggen haar kijk op de gewenste schaalvergroting en de regionale en grootstedelijke brugfunctie tussen IJburg en partners in Almere, maar ook met diverse grote steden in het land, reeds met de raad heeft willen delen. De raad heeft deze brief niet meegenomen in zijn oordeelsvorming. Gelet op het karakter van de subsidieprocedure moet informatie die na de indieningsdatum is ontvangen buiten beschouwing blijven.

Ten slotte zet RAN INC. uiteen waarom een kritisch oordeel over goed werkgeverschap haar in een onmogelijke positie manoeuvreert, omdat dit juist bij een toekenning waargemaakt zou kunnen worden. De raad wijst erop dat zijn oordeel is gebaseerd op de toelichting die de aanvrager geeft op de plannen voor de komende periode, met bijbehorende begroting en dekking.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van RIGHTABOUTNOW INC. geen aanleiding zijn advies te herzien.

Rijksakademie van beeldende kunsten

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten (hierna: Rijksakademie) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies pleit de Rijksakademie ervoor een gelijkblijvende subsidie te ontvangen. Zij stelt dat de raad een foute voorstelling van zaken geeft met betrekking tot de toekenning in 2018 – 2020 van extra middelen van 450.000 euro aan de Rijksakademie. De Rijksakademie beschouwt de extra middelen als onderdeel van haar reguliere budget en heeft bij de aanvraag 10 procent extra aangevraagd op de subsidiegelden die haar in 2018 – 2020 ter beschikking stonden.

De raad weerspreekt de zienswijze van de Rijksakademie. Per brief d.d. 3 september 2018 Wijziging subsidie Culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020 (BIS), verpl.nr. 560041513 stelt de minister: 'De verhoging geldt nadrukkelijk alleen voor de jaren 2018 – 2020. De middelen zullen dus niet automatisch worden toegevoegd aan uw budget voor de periode daarna; afzonderlijke besluitvorming is daarvoor nodig.' Op grond van de aanvraag heeft de raad een korting voorgesteld van 8 procent ten opzichte van het subsidiebedrag van 2.311.881 euro waarover de instelling vanaf 2018 – 2020 beschikte, dat bedrag is inclusief de extra verleende gelden van 450.000 euro.

Daarnaast stelt de Rijksakademie dat de raad ten onrechte heeft aangenomen dat de Rijksakademie met het extra aangevraagde geld overweegt 5 extra fte in dienst te nemen. Feitelijk gaat het globaal om 1,5 fte. De raad heeft deze gevolgtrekking gemaakt vanwege het overzicht onder punt 5 in de aanvraag, hij vindt de extra toelichting van de Rijksakademie bij de voorgestelde uitbreiding van personeel duidelijk.

Tot slot veronderstelt de Rijksakademie dat de raad vernieuwing heeft beoordeeld door louter te kijken in hoeverre de instelling stappen zet binnen een 'thematische programmering'. Gekoppeld hieraan leest de Rijksakademie een tegenspraak tussen de lof van de raad voor de mogelijkheden voor talentontwikkeling die de instelling biedt, en zijn kritiek op haar weinig vernieuwende plan en de voorgestelde korting.

De raad weerspreekt beide bezwaren. Hij is van mening dat de Rijksakademie de *residents* uitstekende faciliteiten biedt voor talentontwikkeling. Hij mist in de aanvraag echter een visie op de hedendaagse kunstpraktijk en had meer duiding en reflectie willen lezen over voorgenomen plannen als de introductie van een werkplaats voor *social practice* en de aandacht voor digitale media en performance. Hierdoor blijft de motivering hoe vernieuwing vorm krijgt onderbelicht. Dit aspect heeft een rol gespeeld bij de afweging die de raad heeft gemaakt.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Rijksakademie van beeldende kunsten geen aanleiding zijn advies te herzien.

Scapino Ballet Rotterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Scapino Ballet Rotterdam (hierna: Scapino Ballet Rotterdam) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Scapino Ballet Rotterdam het oneens te zijn met het oordeel van de raad over het criterium vernieuwing. Zij wijst erop dat vernieuwing in de dans een abstract en subjectief begrip is en zij beschrijft welke vormen van vernieuwing de instelling aan de dag legt, zoals het bieden van kansen aan jonge choreografen, het betrekken van urban en hiphop in voorstellingen en het integreren van elementen als variété, circus en opera in nieuwe vormen en cross-overs. De instelling herkent zich in de meeste aspecten van vernieuwing die de raad beschrijft in zijn Beoordelingskader. De raad wijst erop dat hij Scapino Ballet Rotterdam positief heeft beoordeeld, maar in de afweging heeft gekozen voor een andere instelling die subsidie had aangevraagd binnen hetzelfde artikel van de regeling. Er is hierbij niet een doorslaggevend criterium geweest. De vernieuwing die Scapino Ballet Rotterdam benoemt is de raad bekend en hij heeft daar waardering voor. Hij verwijst voor zijn verdere motivering hierover naar het advies.

Daarnaast stelt de instelling dat de raad ten onrechte constateert dat er bij Scapino Ballet Rotterdam vrijwel geen doorstroming van talentvolle *midcareer* choreografen plaatsvindt. Zij wijst erop dat Marco Goecke, Felix Landerer, Marcos Morau, Georg Reischl en Ryan Djojokarso wel degelijk vanuit Scapino Ballet Rotterdam zijn doorgestroomd. De raad erkent en waardeert dit.

Ook wijst de instelling erop dat het onjuist is dat Scapino Ballet Rotterdam niet voor vrouwelijke talenten kiest. Zij noemt in haar reactie enkele vrouwelijke choreografen die bij Scapino Ballet Rotterdam hebben gewerkt, onder wie Nicole Caruana, Alba Carbonell, Xingxing Gong en Cecilia Moisio. De raad waardeert deze toelichting; hij had hier graag meer over willen lezen in de aanvraag.

De instelling noemt daarnaast de samenwerking met de TheaterAlliantie als sprekend voorbeeld van nieuwe manieren om inkomsten te werven en van

nieuwe samenwerkingsverbanden waardoor een instelling kan innoveren. De raad oordeelt in zijn advies positief over deze samenwerking.

Ten slotte wijst de instelling erop dat het onjuist is dat de leden van de raad van toezicht van Scapino Ballet Rotterdam bezoldigd zijn en dat de HR-manager, die zij volgens de raad voornemens is aan te nemen, al geruime tijd in dienst is. De raad erkent dat hij hier twee foutieve aannames heeft gedaan.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Scapino Ballet Rotterdam geen aanleiding zijn advies te herzien.

Tussen het uitbrengen van het BIS-advies van de raad en dit aanvullend advies heeft de Tweede Kamer bij motie gevraagd om Scapino en Eurosonic Noorderslag alsnog subsidie te verlenen. Het is aan de minister om vorm te geven aan de uitvoering van deze moties. De raad moest ook in de aanvullende adviezen uitgaan van de huidige regeling.

Silbersee

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Silbersee (hierna: Silbersee) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Silbersee bestrijdt dat haar activiteiten een niche-karakter zouden hebben, zoals de raad stelt. Ter onderbouwing verwijst de instelling naar een uitspraak in het advies, waarin de raad de producties van Silbersee typeert als 'publieksvriendelijk', 'toegankelijk' en 'drempelverlagend'. Volgens de instelling zijn deze beweringen met elkaar in tegenspraak.

De raad is het hiermee oneens. Hij definieert 'niche' in het geval van Silbersee als een gespecialiseerd, cross-disciplinair subgenre binnen het geheel van de podiumkunsten. Maar zo'n subgenre kan wel degelijk meer of minder publieksvriendelijk worden ingevuld.

Ook gaat Silbersee in op de visie van de raad op haar landelijke uitstraling. Volgens de raad is die uitstraling nog onvoldoende, en zal het betrekken van een eigen huis in Amsterdam-Noord niet positief bijdragen aan de zichtbaarheid in het land. De instelling trekt deze uitspraak in twijfel: 'Dat een deel van onze werkzaamheden, met name de ontwikkeling, in Amsterdam-Noord plaatsvindt, staat los van de diversiteit van plekken van uitvoering.'

Het ging de raad niet zozeer om die fysieke plek, maar vooral om de daaraan gekoppelde ambitie om zich te wortelen in de wijk (bijvoorbeeld met de programmalijn 'Noordverhalen'). Niettemin erkent de raad dat het betrekken van een eigen huis in Amsterdam-Noord niet per se hoeft te betekenen dat de instelling zich terugtrekt op een eiland. Daarmee wordt echter niet weerlegd dat het landelijk belang van Silbersee vooralsnog beperkt is, zoals de raad vaststelt. Dit belang heeft niet slechts betrekking op de diversiteit van de speelplekken, maar ook op (naams)bekendheid, gezag en prestige.

Volgens de instelling heeft de raad met het al dan niet verzekerd zijn van een aantal speelplekken een nieuw criterium betrokken in zijn uiteindelijke afweging.

De instelling reduceert hiermee echter de redeneerlijn van de raad tot dat ene gegeven. Terwijl de raad in de inleiding op haar advies nadrukkelijk stelt dat het om 'de brede benadering' en 'de landelijke uitstraling' van de

concurrerende instelling gaat. Die uitstraling blijkt niet louter uit het grote aantal speelplekken dat die instelling kan bieden, maar is daarvan slechts een bekrachtiging.

Ook wijst Silbersee erop dat het aantal makers over een periode van vier jaar niet twintig is, zoals de raad beweert, maar tien. De raad bevestigt dat hij de aangeleverde gegevens verkeerd heeft geïnterpreteerd. De instelling spreekt immers in haar aanvraag van een 'tweejarige begeleiding van tien makers'.

Vervolgens betoogt de instelling dat het uitdrukkelijk niet haar bedoeling is het productiehuis en de talentontwikkeling van elkaar te scheiden, zoals de raad in zijn advies veronderstelt. Het is integendeel de bedoeling dat er artistieke synergie is tussen de beide 'kamers', schrijft Silbersee.

De zorg van de raad had evenwel niet zozeer betrekking op artistieke, maar vooral op de organisatorische ontvlechting. Talentontwikkeling was tot op heden integraal onderdeel van Silbersee. Nu de instelling een aanvraag doet namens Silbersee Vrijplaats voor activiteiten die voorheen (gedeeltelijk) door Silbersee zelf werden ontplooid, vindt de raad de vraag gerechtvaardigd of die activiteiten eenvoudig uit het productiehuis kunnen worden losgeweekt.

Ten slotte werpt Silbersee op dat de geconstateerde lacunes op het gebied van Fair Practice veroorzaakt werden door de prestatie-eisen van het Fonds Podiumkunsten. In de begroting van Silbersee als BIS-instelling was van deze eisen geen sprake, en hoefde deze problematiek dus niet te worden toegelicht. De raad vindt deze uitleg duidelijk.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Silbersee geen aanleiding zijn advies te herzien.

Social label

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Social label (hierna: Social label) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Social label maakt in haar reactie op het advies haar teleurstelling kenbaar over het feit dat haar aanvraag vanwege een procedurele fout niet inhoudelijk behandeld is.

De raad heeft de aanvraag niet inhoudelijk behandeld omdat niet is voldaan aan een formele voorwaarde. Social label heeft 125.000 euro per jaar aangevraagd terwijl aan een ontwikkelinstelling een minimum bedrag van 300.000 euro per jaar kan worden verleend.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Social label geen aanleiding zijn advies te herzien.

Sonsbeek

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Sonsbeek & State of Fashion (hierna: Sonsbeek) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Allereerst gaat Sonsbeek in op de stelling dat ‘genre- en/of talentontwikkeling nog niet als kernactiviteit van de stichting naar voren komen’. Sonsbeek betoogt dat de ontwikkeling van het genre ‘kunst in de publieke ruimte’ haar kernactiviteit is.

De raad erkent dat Sonsbeek aan genreontwikkeling doet. Maar zoals hij in de inleiding bij het artikel Ontwikkelinstellingen uiteenzet, heeft de raad de talent- of genreontwikkelingsactiviteiten van een aantal instellingen tegen elkaar moeten afwegen. De beschrijving van de genreontwikkeling van Sonsbeek – de ontwikkeling van het genre van kunst in de publieke ruimte en de rol die de instelling daarin wil spelen – vindt de raad tekortschieten. Door deze gebrekkige uitwerking overtuigen de genreontwikkelingsinspanningen minder dan die van de positief beoordeelde instellingen.

Verder schrijft de instelling dat zij in haar aanvraag wel degelijk ingaat op de voordelen die het organiseren van twee activiteiten door één stichting biedt, in tegenstelling tot wat de raad zou stellen. Dit is echter een onjuiste voorstelling van zaken. De raad constateert in zijn advies dat Sonsbeek naar zijn mening ‘niet diep’ op deze mogelijke voordelen ingaat en had dus een uitvoeriger toelichting verwacht.

Voorts gaat de instelling in op het door de raad gesignaleerde gevaar van schijnzelfstandigheid van de zzp’ers die structureel bij de instelling in dienst zijn. Op dit risico werd, zo meent de raad, in de aanvraag niet gereflecteerd. Sonsbeek betoogt dat zij het gevaar van schijnzelfstandigheid aanpakt door bewust de keuze te maken de kernorganisatie te versterken met een aantal vaste posities.

De raad wil graag aannemen dat de instelling het probleem van schijnzelfstandigheid serieus neemt. In de subsidieaanvraag wordt echter niet concreet op het onderwerp ingegaan. De raad had op dit punt graag meer inhoudelijke reflectie gezien.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Sonsbeek geen aanleiding zijn advies te herzien.

State of Fashion

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Sonsbeek & State of Fashion (hierna: State of Fashion) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie schrijft State of Fashion dat het onjuist is te vermelden dat het evenement zeven dagen duurt. State of Fashion beslaat zeven weken. De raad erkent dat het advies op dit punt niet correct is.

Daarnaast wijst State of Fashion erop dat zij de komende beleidsperiode de nadruk legt op de thema's inclusiviteit, fair practice, globalisering en klimaat. In het advies staat 'exclusiviteit' in plaats van 'inclusiviteit'. De raad erkent dat het advies op dit punt niet correct is.

Ook hecht State of Fashion eraan te vermelden dat haar permanente aanwezigheid zich tot buiten Arnhem uitstrekt. De raad erkent in het advies dat de actieradius van State of Fashion zich tot ver buiten Arnhem uitstrekt, maar hij wil hier benadrukken dat State of Fashion een permanente aanwezigheid in de vestigingsplaats heeft en dus goed is ingebed in de regio.

State of Fashion vindt, anders dan de raad stelt, dat zij wèl reflecteert op het gevaar van schijnzelfstandigheid, door bewust de keuze te maken de kernorganisatie te versterken met een aantal vaste posities. De raad wil graag aannemen dat de instelling het probleem van schijnzelfstandigheid aanpakt. Echter, in de subsidieaanvraag wordt niet concreet op het onderwerp ingegaan. De raad had meer reflectie verwacht.

Voorts wijst State of Fashion erop dat in het advies onterecht wordt vermeld dat er tweehonderd stagiairs bij het festival zijn betrokken. Dit aantal komt niet overeen met de aantallen die in de subsidieaanvraag zijn vermeld. De raad erkent dat dit aantal niet overeenkomt.

Tot slot schrijft State of Fashion dat in de paragraaf 'bevordering van educatie en participatie' wordt gesteld dat het programma Young & Fair wordt 'ontwikkeld'. Dat moet volgens de instelling 'voortgezet' zijn. Graag ziet State of Fashion dat in het advies vermeld wordt dat dit programma met partnerorganisaties tot stand komt.

De raad is er vanuit gegaan dat State of Fashion steeds aangepaste educatieve programma's ontwikkelt onder de titel Young & Fair. Uit de adviestekst blijkt naar zijn mening voldoende dat dit een voortzetting is van een eerder gestart initiatief.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van State of Fashion geen aanleiding zijn advies te herzien.

STEIM

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting STEIM (hierna: STEIM) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De reactie van STEIM bestaat uit een uitgebreide toelichting op haar taken, missie en visie, alsmede een uitwerking van werkprocessen en methodologie. Ook gaat de instelling in op talentontwikkeling, educatie en participatie en vindt zij dat de raad een traditioneel frame hanteert wat betreft het bereiken van nieuwe doelgroepen. Tot slot voegt zij een aantal verklaringen toe waarin derden hun steun uitspreken voor STEIM. De raad waardeert de brief en de steunbetuigingen maar constateert in dit deel van de reactie dat er geen feitelijke onjuistheden worden aangedragen.

STEIM wijst op een feitelijke onjuistheid in de adviestekst. Daarin staat dat de programma's 'WeCare' en 'NOMUSIC' respectievelijk gericht zijn op het sociale domein en op het zorgdomein. Dat moet andersom zijn: 'WeCare' gaat over zorg, en 'NOMUSIC' over het sociale domein. De raad erkent dat dit onjuist in de tekst is opgenomen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van STEIM geen aanleiding zijn advies te herzien.

Stichting Lezen

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Lezen is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies geeft Stichting Lezen een toelichting op een groot aantal onderdelen. De instelling licht haar rol in het letterenveld toe, die volgens de raad niet altijd helder tot uiting komt in het activiteitenplan. Zij legt uit hoe de onderzoeksagenda tot stand komt en onderbouwt hoe zij de leeslijn verbindt met de praktijk en de leesbevorderaars. Ook gaat zij in op de rol die het literaire lezen kan vervullen als onderdeel van leesbevordering en op het streven van de instelling op het gebied van begrijpend lezen, de integratie daarvan in de zaakvakken en de manier waarop zij dat met de in het plan genoemde partners gaat vormgeven. De raad concludeert dat het hier niet om feitelijke onjuistheden gaat en ziet in deze toelichting aanzetten voor de gevraagde aanvullingen op het plan.

De raad benoemt in zijn advies dat hij van de instelling verwacht bij samenwerking met de pabo's ook samen te werken met De Schoolschrijver. Stichting Lezen bevestigt dat De Schoolschrijver al een van haar partners is, onder andere in de samenwerking met pabo's en mbo-opleidingen. De raad ziet hiermee zijn vragen hierover weggenomen.

Stichting Lezen onderbouwt in haar reactie op het advies de stelling dat leesbevordering aantoonbaar werkt. De instelling geeft aan dat de raad, die in zijn advies aangaf de onderbouwing in het plan te missen, gegevens hierover in het kader van de monitoring heeft ontvangen. De raad heeft waardering voor de onderbouwing en erkent dat hij de gegevens in het kader van de monitoring heeft ontvangen. Wel had hij in het plan zelf graag teruggelezen wat de behaalde resultaten zijn en hoe deze naar nieuwe activiteiten en campagnes worden vertaald.

In zijn advies moedigt de raad de instelling aan een campagne te ontwikkelen die gericht is op het belang van het literaire lezen. Stichting Lezen benadrukt in haar reactie op het advies dat alle campagnes er (mede) op gericht zijn literair lezen te promoten en te bevorderen. De raad heeft willen benadrukken dat literair lezen niet op de achtergrond raakt en vraagt er daarom expliciet aandacht voor.

De raad stelt in zijn advies dat hij niet kan inschatten of de ambities ten aanzien van het bereik ambitieus zijn, omdat het activiteitenplan geen cijfers geeft over de afgelopen vier jaar. Stichting Lezen geeft alsnog een overzicht van deze cijfers in haar reactie op het advies. De raad neemt kennis van deze cijfers. Deze informatie had hij graag teruggelezen in het plan.

In haar reactie vult de instelling de cijfers met betrekking tot de formatie aan. In zijn advies gaat de raad uit van een formatie in 2018 van gemiddeld 3,9 fte, waarvan 0,9 fte met een tijdelijk contract. Stichting Lezen vermeldt dat voor de activiteiten nog 12 fte zijn ingezet, waarvan 5 fte met een tijdelijk contract. De instelling noemt ook de cijfers over 2019. De raad vindt de aanvullingen duidelijk en erkent dat in het advies een onvolledig beeld is neergezet.

Het verbaast Stichting Lezen dat de raad van mening is dat vernieuwing van de website noodzakelijk is. De instelling geeft aan voornemens te zijn de website(s) te vernieuwen en dat dit voornemen is opgenomen in het activiteitenplan. De raad is verheugd dit te lezen en erkent deze fout in het advies.

De instelling stelt dat het onjuist is dat het haar nog niet is gelukt culturele diversiteit in het personeelsbestand te organiseren. Volgens de instelling heeft zij resultaat geboekt in het zodanig diversifiëren van de organisatie dat deze in alle denkbare opzichten een goede afspiegeling wordt van de samenleving. Zowel de samenstelling van het personeelsbestand als die van de raad van toezicht is de afgelopen jaren verbeterd volgens de instelling. Tegelijkertijd realiseert zij zich, net als de raad, dat er nog stappen te zetten zijn. De raad waardeert het dat Stichting Lezen hierbij gebruikmaakt van het stappenplan uit de Code Diversiteit en Inclusie, en zich ook richt op bewustwording en het wegnemen van blinde vlekken en vooroordelen die mogelijk in de organisatie leven.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Stichting Lezen geen aanleiding zijn advies te herzien.

TENT

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting TENT circustheater producties (hierna: TENT) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

TENT schrijft dat het onjuist is dat zij nog in te beperkte mate is aangesloten op relevante netwerken en andere partijen in het hedendaagse circus in Nederland, om de beoogde sleutelfunctie goed te kunnen uitvoeren. TENT wijst op haar deelname aan platforms en samenwerkingsverbanden, naast de relatie van haar directieleden met de circusopleidingen. De raad benadrukt dat hij in beginsel positief heeft geoordeeld over de activiteiten van TENT, maar hij blijft bij zijn standpunt, zeker gezien de belangrijke rol die TENT wil innemen als centrale aanjager van het circustheater in Nederland.

De instelling reageert daarnaast op de kritiek dat zij verbinding mist met andere plekken voor talentontwikkeling en presentatie zoals Noorderzon, Theaterfestival Boulevard en Cultura Nova, festivals die een lange traditie hebben met het moderne circus. Volgens TENT is dat logisch, omdat deze festivals vaak groter werk presenteren en dus geen voor de hand liggende partners voor haar zijn. Wel noemt de aanvrager in haar reactie een aantal andere belangrijke samenwerkingspartners. De raad blijft echter van mening dat de aansluiting van TENT met andere belangrijke spelers in het veld sterker zou kunnen, zeker gezien de verantwoordelijkheid die de instelling wil nemen als voortrekker van het moderne circus.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van TENT geen aanleiding zijn advies te herzien.

Theater Artemis

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Theater Artemis (hierna: Theater Artemis) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Theater Artemis dat in het advies castleden in de genoemde voorgenomen dansproductie ten onrechte worden aangeduid als dansers. Volgens de instelling volstaat de aanduiding performers. De raad neemt deze kwalificatie over.

Daarnaast vindt Theater Artemis dat het oordeel over haar weerstandsvermogen minimaal 'goed' zou moeten zijn, in plaats van 'redelijk', zoals in het advies staat.

Met het oordeel 'redelijk' heeft de raad geen zorg willen uitspreken en hij waardeert de verbetering van de financiële positie die de instelling de afgelopen jaren heeft gerealiseerd. De raad erkent dat het weerstandsvermogen van de instelling het predicaat 'goed' verdient.

De instelling stelt verder dat in het advies ten onrechte de suggestie wordt gewekt dat zij in de periode 2021 – 2024 voornemens zou zijn minder nieuwe producties te realiseren dan in voorgaande periode. Theater Artemis wil een gelijkblijvend of hoger aantal (namelijk zes of meer) nieuwe producties realiseren in de periode 2021 – 2024.

De raad stelt op basis van deze toelichting zijn verwachtingen bij.

De instelling stelt dat in het advies onterecht de suggestie gewekt wordt dat zij duurzaam gaat investeren in educatie en talentontwikkeling en hiervoor eerder incidentele middelen aanwendde vanuit het Fonds Podiumkunsten (Fast Forward-programma) en het investeringsfonds Brabant C. Theater Artemis licht toe dat de toegenomen inspanningen op het gebied van educatie en talentontwikkeling sinds 2018 werden bekostigd vanuit de hiertoe door OCW extra toegekende middelen. De incidentele middelen van het Fonds Podiumkunsten en Brabant C werden aangewend voor de verdere internationalisering van Theater Artemis.

Theater Artemis constateert dat de raad het ‘Cultuureducatie met Kwaliteit’-programma van de provincie Noord-Brabant ten onrechte toeschrijft aan BrabantStad.

De raad neemt deze correctie over.

Ten slotte geeft de instelling aan dat het beeld dat geschetst wordt van de geografische spreiding niet klopt met de realiteit en illustreert aan de hand van het bestuursverslag van 2019 dat 12 procent van de voorstellingen dat jaar werd gespeeld in de standplaats 's-Hertogenbosch, 14 procent in de rest van Noord-Brabant, 26 procent in de rest van Nederland en 48 procent in het buitenland. De instelling speelt dus minder in Brabant en meer in het buitenland dan de raad stelt.

De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren. De raad baseerde zich voor zijn advies op de gegevens uit het ingediende aanvraagformulier. De raad stelt op basis van de door Theater Artemis gegeven aanvulling zijn beeld van de geografische spreiding bij.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Theater Artemis geen aanleiding zijn advies te herzien.

Theater Gnaffel

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Theater Gnaffel (hierna: Theater Gnaffel) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Theater Gnaffel dat de raad ten onrechte constateert dat de instelling geen toelichting op de drie codes heeft meegestuurd. Zij stelt dat dit niet het geval kan zijn, aangezien zij een ontvangstbevestiging gekregen heeft.

De raad heeft echter geconstateerd dat de instelling op de plek waar deze toelichting op de codes geüpload had moeten worden, zij nogmaals het activiteitenplan heeft geüpload.

Daarnaast weerlegt de instelling de bewering van de raad dat zij geen strategie bij tegenvallende inkomsten heeft, door te stellen dat haar eigen vermogen hoog genoeg is om tegenvallende inkomsten op te vangen. De raad is blij te horen dat de instelling een goed eigen vermogen heeft, maar blijft van mening dat dit geen degelijke strategie is bij tegenvallende inkomsten.

De instelling stelt verder het niet eens te zijn met de zorgen die de raad uit ten aanzien van de kleine personele bezetting. Theater Gnaffel verwijst naar de toelichting op de begroting en de Fair Practice Code, waaruit zou blijken dat de instelling oog heeft voor werkdruk en ontwikkelmogelijkheden van het personeel.

De raad constateert echter dat de instelling dit niet nader uitlegt in de toelichting op de begroting en had bij zijn beoordeling niet de beschikking over de toelichting op de Fair Practice Code.

Theater Gnaffel stelt dat in het advies onterecht het beeld wordt geschetst dat zij voornamelijk voorstellingen in de regio speelt. Zij weerlegt dit met statistieken van het Fonds Podiumkunsten waarin het aantal speelbeurten in de standplaats en in de rest van Nederland zichtbaar zijn.

De raad erkent op basis van deze gegevens dat Theater Gnaffel ook buiten de eigen standplaats speelt. Het blijft echter onduidelijk welk aandeel van de voorstellingen in de regio wordt gespeeld en welk aandeel daarbuiten.

De instelling weerlegt de zorgen van de raad dat de voorstellingen niet goed verkoopbaar zouden zijn.

De raad doelt in zijn advies op de uitspraak van de instelling zelf dat de verkoop aan theaters van voorstellingen voor 8+ en 10+ zeer moeizaam is. De raad erkent dat hij dit had moeten expliciteren.

De instelling is verder verbaasd over de opmerking van de raad over het betrekkelijk kleine marketingbudget. Theater Gnaffel laat weten dat zij juist investeert in het marketingbudget.

De raad erkent dat hij hier te stellig is geweest.

Theater Gnaffel geeft aan dat de raad terecht constateerde dat het aantal educatieve activiteiten de afgelopen jaren is teruggelopen als gevolg van afnemende subsidie-inkomsten en onzekerheden daaromtrent.

De raad waardeert het voornemen van de instelling om wederom een educatiemedewerker aan te stellen positief.

De instelling geeft in haar reactie aan dat het aantal van 6.000 woorden te krap is om inhoudelijk in te gaan op alle criteria.

De raad wijst erop dat deze kaders door de minister worden vastgesteld.

Ten slotte schrijft Theater Gnaffel dat zij ook de komende jaren de samenwerking met STIP en Buro Bannink voortzet.

De raad is verheugd dit te lezen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Theater Gnaffel geen aanleiding zijn advies te herzien.

Theater Rotterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Theater Rotterdam is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Theater Rotterdam dat Pieter Kramer niet langer één van haar vier kernmakers is. Wel wil de instelling het concept van een laagdrempelige familievoorstelling voor een groot, maar nadrukkelijk ook divers(er) publiek voortzetten. Zij zal hiervoor een regisseur benaderen die past bij haar artistieke signatuur. In de nadere concretisering van de artistieke visie, die de instelling uiterlijk 1 juni 2021 moet indienen, zal zij hiervan een uitwerking geven. De raad wacht de nadere uitwerking van de plannen af.

De instelling wijst er verder op dat uit de begroting inderdaad niet blijkt dat de loonkosten worden geïndexeerd, zoals de raad in zijn advies schrijft, omdat zij dat vanzelfsprekend achtte aangezien die indexering volgt uit de toepassing van de cao Toneel en Dans. De raad erkent dit.

Daarnaast stelt de instelling dat de verwachte grote stijging van inkomsten uit sponsoring, van 20.000 euro in 2018 naar 150.000 euro in 2021, te verklaren is doordat de afdeling Events & Development in 2019 een sterke professionele doorontwikkeling heeft gemaakt ten opzichte van het toetsjaar 2018. Zo bedroegen de inkomsten uit sponsoring in 2019 al 85.000 euro. De instelling acht een gezonde financieringsmix, waarbij zij op andere wijze inkomsten verwerft dan alleen uit subsidie, van belang.

De raad heeft de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, maar vindt op basis van deze toelichting de verwachte stijging van sponsorinkomsten realistisch.

Ten slotte erkent de instelling dat de stijgende beheerslasten rond de Rotterdamse Schouwburg een risico zijn, maar zij vermeldt hieraan te werken. Zij werkt de komende jaren aan een organisatieontwikkeling, gericht op het afnemen van de beheerslasten ten gunste van de activiteitenlasten.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Theater Rotterdam geen aanleiding zijn advies te herzien.

Theater Rotterdam

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Theater Rotterdam (hierna: Theater Rotterdam) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

De instelling is van mening dat de omschrijving van Productiehuis Theater Rotterdam (PTR) in de adviestekst erg smal is. Zij wijst erop dat zij in de aanvraag een bredere definitie geeft van haar werking. Daarnaast gaat zij in op de constatering dat PTR een palet aan makers bedient die op hun beurt alle leeftijden bereiken. PTR schrijft dat zij zich uitdrukkelijk op (een) nieuwe (generatie) makers richt, maar dat dit niet per se leeftijdgebonden is. De raad wijst er in dezen op dat de tekst onder 'Over de instelling' beknopt moet zijn en kort de essentie van een instelling aanstipt. Uiteraard beseft de raad dat hij daarmee niet volledig recht doet aan de omschrijving van de instelling. Daarnaast stelt de raad dat de zin ten aanzien van de makers allerminst gaat over de leeftijden van makers maar over het spectrum aan publiek, jong en oud, ook gelet op de samenwerking met MAAS.

PTR vindt het onterecht dat de raad zich in het advies afvraagt wat de verhouding is tussen eigen producties van Theater Rotterdam en die van het productiehuis. Zij ziet zichzelf als een productiehuis waar een nieuwe generatie zich kan ontwikkelen zonder zich te moeten schikken naar een theateridoom van een gevestigde generatie.

De raad wijst er in dit verband op dat in zijn kritiek geen artistiek-inhoudelijke voorkeur schuilt, zoals de instelling suggereert, maar dat hij, gezien het feit dat PTR formeel een onderdeel is van Theater Rotterdam, een uitgebreidere toelichting had verwacht op de verhouding tussen de twee. Hij merkt evenwel op dat hij dit duidelijker had kunnen verwoorden.

PTR merkt op dat de raad schrijft dat zij in de afgelopen periode een diffuus beeld van haar artistieke praktijk heeft laten zien. Omdat slechts drie theaterproductiehuizen werden ondersteund in deze periode heeft PTR naar eigen zeggen de verantwoordelijkheid op zich genomen om haar artistieke praktijk te verbreden.

De raad stelt deze toelichting op prijs maar merkt hierbij op dat dit niet wegneemt dat hij een diffuus beeld heeft van wat PTR beoogt te zijn. Hij had dit graag meer geëxpliciteerd willen zien.

De instelling is het oneens met de raad dat de plannen onvoldoende zijn uitgewerkt. Volgens haar betreft het een aanvraag voor de 'functie talentontwikkeling' en beschrijft zij een methodiek en werkomgeving. Zij benadrukt dat niet alle makers van tevoren bekend kunnen zijn. De raad beaamt dit maar is van mening dat in de plannen nog te veel keuzes openstaan. Hij beperkt zich in deze kritiek niet tot het wel of niet noemen van namen van makers.

PTR is van mening dat de raad in zijn advies onzorgvuldig is in het gebruik van het woord 'de instelling' en daarmee opmerkingen over Theater Rotterdam geadresseerd worden aan PTR. Aangezien ontwikkelingen bij Theater Rotterdam niet altijd van invloed zijn op het functioneren van het productiehuis, vond zij het daarom niet nodig om daarop te reflecteren. De raad wijst erop dat PTR formeel onderdeel is van Theater Rotterdam en dat daarom in de adviestekst een aantal keer wordt gesproken over de instelling als geheel; aangaande financiële en organisatorische zaken is hij van mening dat deze veelal samenvallen. De raad erkent dat hij duidelijker had kunnen aangeven aan welk onderdeel van de instelling hij refereerde.

De instelling wijst erop dat in het advies staat dat niet wordt toegelicht welke vergoeding stagiairs ontvangen. PTR werkt echter zelden met stagiairs en hiernaar wordt volgens haar niet verwezen in de aanvraag. Deze opmerking geldt voor Theater Rotterdam als geheel en voor PTR. De raad constateert echter dat er in de aanvraag van PTR wel over stages wordt gesproken en handhaaft de tekst.

PTR schrijft dat de kritiek op het niet indexeren van loonkosten in de begroting en het ontbreken van een berekening voor honoraria van zzp'ers misplaatst is, omdat deze zaken besloten liggen in de cao Toneel en Dans. De raad toont er begrip voor dat de instelling ervan uitging dat een nadere toelichting niet nodig was.

De instelling is het oneens met de kritiek dat de constructie met MAAS complex is en dat een toelichting op de begroting ontbreekt. Zij wijst erop dat er in overleg met het ministerie van OCW voor is gekozen om de (werk)begroting van PTR op te nemen in de begroting van Stichting Theater Rotterdam. In de bijlage wordt een toelichting gegeven op de begroting van PTR en beschreven wat de subsidieverdeling tussen PTR en MAAS zal zijn.

De raad constateert dat er een specifieke begroting voor PTR bijgesloten is, maar dat een heldere toelichting op de begroting ontbreekt. Hij beaamt dat de constructie zelf niet complex is, maar merkt op dat, omdat er twee instellingen samen een aanvraag doen, hij meer inzicht had willen krijgen in de verdeling van baten en lasten van beide instellingen.

Het bevreemdt PTR dat de raad spreekt van lage publieksinkomsten. Zij wijst erop dat de raming van publieksinkomsten ten opzichte van de realisatie 2018 meer dan verdubbelt. Ook constateert zij dat publieksinkomsten geen toetsingscriterium vormen.

De raad is positief over de stijging maar vindt evenwel de publieksinkomsten relatief laag ten opzichte van de andere delen van de financieringsmix en het flinke aantal producties. Deze beoordeling is weliswaar geen apart criterium maar maakt deel uit van de beoordeling van de bedrijfsvoering.

De instelling wijst erop dat makers van PTR actief betrokken zijn bij de talentontwikkeltrajecten voor jongeren die door de afdeling educatie van Theater Rotterdam worden verzorgd. De activiteiten worden volgens haar dus niet belegd bij Theater Rotterdam.

De raad constateert dat in de adviestekst staat dat deze activiteiten *grotendeels* worden belegd bij Theater Rotterdam maar erkent dat hij had moeten noemen dat er sprake is van een samenwerking tussen de twee.

De instelling mist in het advies referenties aan de educatieve werking van PTR in programma's als 'Welcome To Our Guesthouse'.

De raad wijst erop dat hij in zijn bespreking omwille van beperkte ruimte niet alle activiteiten van een instelling benoemt, maar waardeert niettemin de toelichting van de instelling.

PTR wijst erop dat het voorbeeld dat wordt genoemd vanuit de stedelijke cultuurregio, de mbo-leerwerktrajecten, buiten de werking en de begroting van PTR vallen. De raad erkent dat dit hier niet op zijn plaats is.

PTR betreurt het dat het voor de raad, in haar woorden, onmogelijk is om de werking van PTR te beoordelen los van de totale werking van Theater Rotterdam. Zij vindt de kritiek van de raad op de toepassing van de codes pijnlijk en licht toe dat deze hoog in het vaandel staan bij PTR.

De raad wijst erop dat PTR formeel onderdeel is van Theater Rotterdam maar erkent dat hij duidelijker had kunnen aangeven aan welk onderdeel van de instelling hij refereerde.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Theater Rotterdam geen aanleiding zijn advies te herzien.

Theaterfestival Boulevard

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Theaterfestival Boulevard (hierna: Theaterfestival Boulevard) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies tekent Theaterfestival Boulevard bezwaar aan tegen het voornemen van de minister om de aanvraag van de instelling niet te honoreren, zoals beschreven in haar voornemensbrief. Het bezwaar richt zich op de procedure waarin het gelijke speelveld voor aanvragers gedurende de adviesperiode werd verstoord als gevolg van een brief van de minister op 27 mei jl. aan de Tweede Kamer, waarin zij schreef het niet wenselijk te vinden dat podiumkunstenfestivals uit de BIS vallen.

De raad is gevraagd te reageren op feitelijke onjuistheden in het advies. Hij wijst erop dat bovengenoemd punt betrekking heeft op de door de minister vastgestelde subsidiekaders en ziet hierin geen feitelijke onjuistheid die noopt tot aanpassingen van het door de raad binnen deze kaders gegeven advies. Voor de afweging tussen de verschillende aanvragers binnen deze categorie verwijst hij naar de inleiding op de individuele adviezen over podiumkunstenfestivals in zijn BIS-advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Theaterfestival Boulevard geen aanleiding zijn advies te herzien.

Theatergroep Kwatta

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Theatergroep Kwatta (hierna: Theatergroep Kwatta) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Theatergroep Kwatta het oneens te zijn met het oordeel van de raad dat het de instelling de afgelopen periode niet lukte de ontstane financiële problemen het hoofd te bieden. De instelling wijst erop dat de financiële problemen in kaart zijn gebracht en het herstel gaande is. Op het moment dat Theatergroep Kwatta haar aanvraag voor de periode 2021 – 2024 indiende, was de financiële situatie betreffende 2019 nog onduidelijk, als gevolg van wisselingen binnen bestuur, directie en kernteam. Na het indienen van de aanvraag hebben directie en bestuur helderheid gecreëerd met betrekking tot de financiële situatie van Theatergroep Kwatta. De instelling wijst erop dat het eigen vermogen tussen 2016 en 2019 verbeterde van minus 134.314 euro tot minus 51.990 euro.

De raad erkent dat het eigen vermogen daarmee een gestage verbetering laat zien. Hij merkt ook op dat het nog altijd negatief is.

De instelling laat zien dat de eigen inkomsten in de periode 2017 – 2020 respectievelijk 223.521 euro, 274.580 euro en 180.700 euro bedroegen. Door organisatorische onrust lukte het niet in 2019 de inkomsten te verhogen, waar eigenlijk de focus op het herstel van de tendens had moeten liggen. De raad merkt op dat de geraamde eigen inkomsten voor de periode 2021 – 2024 blijkens de aanvraag nog verder teruglopen, van 148.500 in 2021 tot 132.000 in 2024. De raad ziet daarin geen verbetering van de eigen inkomsten.

Theatergroep Kwatta is het oneens met de observatie van de raad dat in de periode 2017 – 2020 veel educatieve plannen niet uitgevoerd zijn. Volgens de instelling zijn alle voorgenomen programma's uitgevoerd. De raad heeft hier waardering voor maar kan op grond van de geboden informatie niet beoordelen in welke mate de programma's uitgevoerd zijn.

Theatergroep Kwatta kan zich verder slechts ten dele vinden in de uitspraak dat het de instelling de afgelopen periode niet lukte om voldoende publiek te bereiken, omdat door de crisis niet het beoogde aantal voorstellingen kon worden gespeeld. De instelling wijt dit ook aan de algemene tendens van teruglopend publiek in de grote zaal en de afnemende vraag van scholen. De raad beaamt dit; hij heeft dit bijkomende probleem in zijn advies expliciet benoemd en erkend.

Theatergroep Kwatta reageert verder op de kritiek van de raad dat de instelling op het gebied van diversiteit en inclusie te weinig stappen laat zien, blijkt onder andere de samenstelling van het kantoorteam en de nieuwe artistieke raad. De instelling schrijft dit te onderkennen in haar aanvraag en geeft aan op zoek te gaan naar medewerkers met een diverse achtergrond ter uitbreiding van het kernteam. Ook wijst de instelling op de aanstelling van twee bestuursleden met een niet-westerse culturele achtergrond, van wie er een na de BIS-aanvraag werd aangesteld, en op de diverse castings en regisseurs.

De raad beoordeelt deze keuzes als positief.

Theatergroep Kwatta licht verder enkele artistieke keuzes toe die de raad in de aanvraag onvoldoende gemotiveerd zag, zoals de rol en functie van de artistieke raad en de wijze waarop jonge makers worden begeleid. De raad neemt deze toelichtingen voor kennisgeving aan. Hij wijst erop dat hij het aanstellen van een artistieke raad en de gekozen makers al positief waardeert in zijn advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Theatergroep Kwatta geen aanleiding zijn advies te herzien.

TodaysArt

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting The Generator (hierna: TodaysArt) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies wijst TodaysArt erop dat in de inleiding Ontwerp niet duidelijk wordt vermeld welke drie instellingen de raad adviseert subsidie toe te kennen voor artikel 3.42 Festivals ontwerp, beeldende kunst of cross-over.

De raad erkent dat bij de opmaak alinea's onbedoeld zijn verschoven waardoor minder duidelijk is welke instellingen op dit artikel een positief subsidieadvies hebben gekregen. In het overzicht op pagina 92 is terug te vinden dat dit Internationale Architectuur Biennale Rotterdam, State of Fashion en GGOBOT zijn.

In het individuele advies over TodaysArt geeft de raad aan dat hij positief oordeelt over de instelling, maar dat hij na zorgvuldige weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie adviseert TodaysArt geen subsidie toe te kennen.

TodaysArt geeft verder nieuwe en aanvullende informatie over haar nationale positie, financiële positie, diversiteit en *fair pay*. De raad heeft kennis genomen van deze informatie. In de reactie worden geen feitelijke onjuistheden in het advies naar voren gebracht.

Ten slotte heeft TodaysArt haar jaarrekening 2019 bij de brief gevoegd. De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn betrokken in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat door de maatregelen tegen het coronavirus niet kon worden geborgd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van TodaysArt geen aanleiding zijn advies te herzien.

Toneelgroep Maastricht

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Toneelgroep Maastricht (hierna: Toneelgroep Maastricht) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies houdt Toneelgroep Maastricht een pleidooi voor een gefaseerde groei van het gezelschap, opdat het zich kan verduurzamen en zich geleidelijk kan voorbereiden op een stap naar groot theatergezelschap over vier jaar. Toneelgroep Maastricht vreest dat de kloof tussen middelgroot en groot gezelschap de komende jaren groter zal worden door het huidige maximumbedrag voor middelgrote instelling volgens de regeling. De raad wijst erop dat hij binnen de door de minister vastgestelde financiële kaders heeft moeten adviseren en daarom adviseert om Toneelgroep Maastricht het bedrag voor middelgroot gezelschap toe te kennen. Het is aan de minister om de gehanteerde plafonds voor de theatergezelschappen in de Culturele basisinfrastructuur al dan niet te wijzigen.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Toneelgroep Maastricht geen aanleiding zijn advies te herzien.

Tryater

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Fryske Toaniel Stifting Tryater (hierna: Tryater) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Tryater dat de raad ten onrechte stelt dat de instelling niet toelicht hoe zij de groei van het aantal schoolvoorstellingen in de periode 2021 – 2024 wil realiseren. De instelling wijst erop dat verschillende onderdelen uit het plan deze groei toelichten, zoals de keuze voor het professionaliseren en uitbouwen van ‘Tryater Jong’ onder leiding van Karlijn Kistemaker. Ook de keuze voor voorstellingen in de klas voor het voortgezet onderwijs draagt hieraan bij, omdat hiermee de drempel om aanbod af te nemen voor scholen wordt verlaagd en omdat een kleiner aantal scholieren per voorstelling een hoger aantal voorstellingen oplevert. Door de samenwerking met Het Houten Huis en PeerGrouP vergroot Tryater daarnaast haar afzetgebied. Tot slot draagt de aanstelling van een verkoopmedewerker bij aan de uitbreiding van het aantal schoolvoorstellingen.

De raad erkent dat hij ten onrechte heeft gesteld dat Tryater niet benoemt hoe zij de uitbreiding van het aantal schoolvoorstellingen wil realiseren.

De instelling wijst er daarnaast op dat de opmerking van de raad niet klopt dat zij niet samenwerkt met Keunstwurk. Zij laat weten dat de bemiddeling bij de verkoop van schoolvoorstellingen is gestopt, maar dat het op verschillende terreinen samenwerkt met Keunstwurk, waaronder op het gebied van deskundigheidsbevordering met betrekking tot cultuureducatie en amateurpodiumkunst. De raad heeft kennisgenomen van deze nadere toelichting, die niet bleek uit de oorspronkelijke aanvraag.

Verder wijst de instelling erop dat het onjuist is dat 90 procent van het personeel op freelancebasis werkt. Tryater heeft naast een aantal (vaste) freelance medewerkers ook een respectabel aantal vaste medewerkers die voor onbepaalde tijd in loondienst werken. In 2019 was het percentage freelance medewerkers 44 procent en in 2021 gaat de instelling uit van 39 procent. De raad erkent dat zijn formulering onzorgvuldig is; in de toelichting op de begroting meldt de instelling dat 90 procent van het *artistieke* personeel als zelfstandige werkt.

Ten slotte nuanceert de instelling de kritiek van de raad dat Tryater een wat beperkte visie heeft op diversiteit, door in haar diversiteitsbegrip uit te gaan van de omgeving en Friestalige Nederlanders als minderheid te beschouwen. De raad meent in zijn advies dat culturele diversiteit daarmee onnodig achterblijft. Volgens de instelling betekent dit echter niet dat zij Friestalige Nederlanders als de enige of de belangrijkste minderheid ziet. Zij wijst erop dat de keuze om zich in alles wat ze doet op deze specifieke minderheid te richten op geen enkele manier een 'excuus' is om daarnaast niet ook voluit aan de slag te gaan om diversiteit en inclusie (met betrekking tot alle andere aspecten dan de Friese taal) bij Tryater zelf en in haar omgeving te vergroten.

De raad had hier graag meer over willen lezen in het plan, maar vindt de toelichting positief.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Tryater geen aanleiding zijn advies te herzien.

Van Eyck

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Van Eyck (hierna: Van Eyck) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies gaat Van Eyck in op de minieme verhoging (ongeveer 11.000 euro) van het adviesbedrag, in relatie tot het aangevraagde bedrag van 250.000 euro en de indexeringen die inmiddels hebben plaatsgevonden. De raad is ten onrechte uitgegaan van peildatum 2017 (1.627.967 euro) en niet van de peildatum 2018 die OCW hanteert. Het geadviseerde bedrag impliceerde een verhoging van ruim 82.000 euro (4,99 procent), maar is ten opzichte van peildatum 2018 lager uitgevallen.

De instelling stelt ook dat het onjuist is haar financieringsmix aan te merken als onvoldoende; de eigen inkomsten beslaan een derde van de begroting. De raad is het met de bewoording van Van Eyck niet eens. Hij schrijft in zijn advies dat de financiële gezondheid van Van Eyck niet optimaal is: er is weinig direct inzetbaar eigen vermogen en de grotere afhankelijkheid van subsidies maakt de financieringsmix kwetsbaarder. Wat de raad hier ter nuancering wel aan wil toevoegen, is dat de financieringsmix inclusief overige subsidies goed is. De eigen inkomsten zijn dan inderdaad een derde van de begroting in plaats van een kleine kwart.

Daarnaast oordeelt Van Eyck dat de gevraagde subsidieverhoging niet extreem is, maar 'een realiteitscheck'. De instelling haalt ter rechtvaardiging onder andere de extra subsidie in 2018 – 2020 voor alleen Rijksakademie en De Ateliers aan.

De raad constateert dat de beslissing van destijds een gegeven feit is; gedane zaken nemen geen keer. Bovendien zijn de extra middelen nu onderdeel geworden van de regeling. Daarmee is het subsidieplafond voor de categorie postacademische instellingen dus opgehoogd. De raad heeft alle plannen vanuit deze nieuwe context en met voor iedereen hetzelfde beoordelingskader beoordeeld.

Het volgende bezwaarpunt van Van Eyck is van inhoudelijke aard. De instelling stelt dat de kanttekening van de raad bij de thematische benadering van Van Eyck onterecht is. Van Eyck zegt er juist voor te waken

dat de deelnemer niet in dienst komt te staan van het centrale vraagstuk 'klimaaturgentie'.

De raad vindt de aanvulling waardevol en is blij te lezen dat de instelling het mogelijk beperkende karakter van een centraal thema wil voorkomen.

Tot slot stelt Van Eyck dat de raad een onterechte en kwetsende koppeling maakt tussen lagere inkomensklassen en de regio.

De raad is het niet eens met deze opmerking en meent dat er sprake is van een verkeerde tekstinterpretatie. Als hij schrijft dat hij benieuwd is hoe Van Eyck ook de sceptici denkt te interesseren, evenals bijvoorbeeld de lagere inkomensklassen die toch een belangrijke stempel drukken op de regio, dan bedoelt hij daarmee de regio Maastricht, waar Van Eyck is gevestigd, en niet de regio in het algemeen. De raad had dit duidelijker kunnen formuleren.

Mensen in een sociaaleconomisch zwakkere positie zijn overigens een doelgroep die de Code Diversiteit en Inclusie adresseert. In Maastricht en omgeving speelt armoede een relatief grote rol, blijkt ook uit cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Van Eyck geen aanleiding zijn advies aan te passen.

Veem House for Performance

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Het Veem Theater (hierna: Het Veem) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

Het Veem schrijft dat het onjuist is dat zij subsidie aanvraagt voor haar ontwikkelfunctie Veem House for Performance. ‘Stichting Het Veem Theater’ is de statutaire naam van de organisatie; ‘Veem House for Performance’ de handelsnaam. Het wordt volgens Het Veem niet duidelijk waar de raad zich op baseert als hij vermeldt dat Veem House for Performance de ontwikkelfunctie van Stichting Het Veem Theater bekleedt: Het Veem is één geheel. In de adviestekst komt dit punt tweemaal terug. De raad erkent dat hij in de adviestekst op dit punt een onjuiste voorstelling van zaken geeft.

Het Veem is het oneens met de constatering dat twee ambities bovenaan de agenda staan, zoals vermeld in het advies. Zij verwijst naar de zes speerpunten die in de aanvraag staan beschreven. De raad constateert dat de twee ambities zoals bedoeld in zijn adviestekst, niet samenvallen met de zes speerpunten. Immers, in dezelfde alinea worden de zes speerpunten genoemd.

Het Veem is het oneens met de constatering (onder ‘Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering’) dat niet duidelijk wordt of deelnemers aan de residenties kunnen rekenen op een eerlijke beloning conform de Fair Practice Code. Zij wijst hierbij kort op de toelichting op de begroting en haalt als voorbeeld de vergoedingen voor de huiskunstenaars aan. De raad is echter onverminderd van mening dat uit de toelichting op de begroting niet duidelijk blijkt of de deelnemers aan de residenties een eerlijke beloning ontvangen en constateert daarom geen feitelijke onjuistheid op dit punt. Hij merkt in dit verband op dat de adviestekst op dit punt ingaat op de deelnemers aan de residenties en niet op de huiskunstenaars.

Het Veem is het daarnaast oneens met de constatering (onder ‘Toepassing Fair Practice Code’) dat de vergoedingen voor huiskunstenaars mager zijn en niet in de geest van de Fair Practice Code. Zij wijst hierbij kort op de toelichting op de begroting. De raad erkent dat dit onjuist in het advies staat; waar in de passage over de toepassing van de Fair Practice Code

‘huiskunstenaars’ staat, moet ‘deelnemers aan de residenties’ staan. Hij benadrukt dat hij van oordeel is dat de beloning van de huiskunstenaars niet in strijd is met de Fair Practice Code. De raad betreurt de hierdoor ontstane verwarring.

Het Veem schrijft ten slotte dat het onjuist is dat zij een raad van toezicht heeft, zoals wordt gesuggereerd in de adviestekst. Zij hanteert het bestuursmodel. De raad erkent dat hij ten onrechte heeft geschreven dat Het Veem een raad van toezicht heeft.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die Het Veem opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Het Veem geen aanleiding zijn advies te herzien.

VIA ZUID

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting VIA ZUID (hierna: VIA ZUID) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

VIA ZUID schrijft het niet eens te zijn met de kritiek op het grote aantal makertrajecten en de beoogde output van producties, alsmede de kritiek op de forse groei van de begroting. De instelling stelt dat de groei in lijn is met die in de voorbije jaren, zowel wat betreft het aantal makers en producties, als de begroting. Zij vindt de door de raad geuite angst voor productiedwang misplaatst, omdat de nadruk juist ligt op makertrajecten en de ontwikkeling van talent en genres. De trajecten resulteren in de meeste gevallen in presentatiemomenten en producties; het hoofddoel blijft ontwikkeling. De raad blijft bij zijn oordeel dat de geformuleerde ambitie om te groeien, wat betreft makertrajecten, producties en begroting, te weinig onderbouwd wordt in de aanvraag.

Daarnaast vindt VIA ZUID het onterecht dat de raad kritiek uit op het ontbreken van een overkoepelende artistieke visie, omdat in de regeling de voorwaarde is opgenomen dat ontwikkelinstellingen in de podiumkunsten niet afhankelijk mogen zijn van één of enkele artistiek leiders. De instelling vindt dit tegenstrijdig. Zij is van mening dat de artistieke visie besloten ligt in de ambitie om een platform te zijn voor makers en hen te begeleiden. Volgens de raad neemt dit echter niet weg dat een artistieke visie in de plannen wordt gemist. In de adviestekst wordt dit toegelicht.

Ten slotte is VIA ZUID het niet eens met het oordeel van de raad dat een reflectie ontbreekt op de plaats die VIA ZUID en Intro in Situ voor zichzelf zien als aanjager van ontwikkeling in het landelijke bestel. VIA ZUID is van mening dat de aanjagende functie besloten ligt in de activiteiten zoals beschreven in de plannen en wijst op de staat van dienst van beide instellingen. Ook betreft zij hierbij de samenwerkingsverbanden die met instellingen in heel Nederland bestaan. De raad is echter onverminderd van mening dat een dergelijke reflectie in de plannen ontbreekt.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van VIA ZUID geen aanleiding zijn advies te herzien.

West

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting West (hierna: West) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In haar reactie op het advies schrijft West dat de raad onvoldoende inzichtelijk maakt hoe de advisering zich verhoudt tot de uiteindelijke afweging om West geen subsidie te verlenen. De raad heeft alle aanvragen allereerst beoordeeld op artistiek-inhoudelijke kwaliteit. Voor de raad is dit de hoofdzaak. Andere criteria hebben een rol gespeeld maar zijn hieraan ondergeschikt. De weging van artistiek-inhoudelijke kwaliteit en de variatie in het artistieke discours in het geheel van de door de regeling bepaalde zes presentatie-instellingen heeft geleid tot een negatief advies, ondanks de positieve beoordeling.

West somt vervolgens een aantal aspecten op die de raad onjuist zou hebben beoordeeld. Zo stelt West dat er sprake is van incongruentie tussen de individuele beoordeling en de integrale afweging. West doelt op de positieve bewoordingen van de raad over de eigenzinnige bijdrage van West aan de hedendaagse kunst en het feit dat West zich op de kunst zelf richt en minder op de maatschappelijke kant van kunst en de huidige tijdgeest. West ziet die incongruentie ook waar de raad het kunsthistorisch-filosofisch uitgangspunt in de aanvraag als weinig actueel beoordeelt en onvoldoende gerelateerd aan actuele ontwikkelingen. West vindt dat actuele ontwikkelingen los staan van vernieuwend of experimenteel aanbod.

De raad ziet hierin geen tegenspraak. De raad interpreteert vernieuwing breed, waarbij vernieuwing een rol kan spelen ten opzichte van actuele kwesties, zowel binnen het eigen verhaal van een instelling als binnen een bredere context. Daarbij heeft de raad bij de beoordeling van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit naast positieve bewoordingen, ook negatieve bewoordingen gebruikt.

Ook vindt West het tegenstrijdig dat de raad schrijft dat West hoge bezoekersaantallen heeft, terwijl in de integrale afweging staat dat er veel vragen zijn over de zichtbaarheid van de activiteiten. De raad is het met West eens dat dit tegenstrijdig lijkt, de raad doelde echter op het belang van een steeds groter groeiende cirkel van belangstellenden, hetgeen niet

hetzelfde is als het behalen van hoge bezoekersaantallen. Hiervoor is een visie nodig op publieksontwikkeling, in de aanvraag is daar onvoldoende aandacht voor. De raad had dit beter moeten formuleren.

West vindt dat de raad haar kritiek op het gebrek aan oorspronkelijkheid van West niet motiveert volgens het beoordelingskader. De raad is het daar niet mee eens. Hij vindt de keuze van het theoretische kader onvoldoende vernieuwend en oorspronkelijk. Hij schrijft: 'De ideeën zijn daarbij hermetisch en cerebraal verwoord en het activiteitenprogramma is onvoldoende coherent uitgewerkt.'

Vervolgens is West het niet eens met de raad dat de instelling weinig aandacht heeft voor jonge makers en nieuw werk. Bovendien vindt West originaliteit zwaarder wegen dan het leeftijds criterium. De raad heeft deze opmerking gemaakt bij de terugblik op de presentaties van West in de Amerikaanse Ambassade. De raad vindt originaliteit belangrijk, evenals het bieden van kansen aan nieuwe makers. Hij heeft het functioneren van West ook in de terugblik positief beoordeeld, maar wel met kanttekeningen.

West brengt tot slot naar voren dat de raad een verkeerde gevolgtrekking maakt om het Gedankenexperiment Duits gedachtegoed te noemen. De raad doelt hier op een verwijzing naar een kritisch-theoretische benadering met een oorsprong in Duitsland die zeker ook internationaal van betekenis is.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van West geen aanleiding zijn advies te herzien.

Witte de With

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Witte de With, Center for Contemporary Art (hierna: Witte de With) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft Witte de With dat de weergave van het gevraagde subsidiebedrag (866.768 euro) preciezer kan. Het verschil met het geadviseerde subsidiebedrag (536.840) lijkt nu buitenproportioneel groot omdat de extra aangevraagde, maar niet beoordeelde gelden voor publieksbereik (250.000 euro) in die 866.768 euro zijn ingecalculeerd. De raad begrijpt dat deze eerste indruk bij het openslaan van het advies vragen kan oproepen.

In het verlengde hiervan stelt de instelling dat de passage waarin de raad meldt wat de instelling in haar aanvraag wel en niet heeft geschreven over de extra gelden publieksbereik, ten onrechte suggereert dat de gelden beoordeeld zijn en dat die passage daarom weg moet.

De raad is het hiermee oneens. Bij alle ter zake doende presentatie-instellingen is eenzelfde feitelijke check opgenomen. Zij maakt transparant dat de raad de aanvragen ook op dit punt zorgvuldig heeft bekeken en waarom de beoordeling niet goed mogelijk was.

Verder stelt Witte de With dat de beoordeling van de financiële gezondheid niet honderd procent klopt. Zij lijkt te vrezen dat de raad niet heeft begrepen dat 2018 een transitiejaar was en dus niet representatief. Ook geeft zij aan dat de additionele financiering alleen in 2018 tegenviel en niet 'in de afgelopen jaren' en dat er wel degelijk een plan is voor het realiseren van meer eigen inkomsten.

De raad vindt de aanvullingen van Witte de With relevant. Hij heeft wel begrepen dat 2018 voor de instelling een transitiejaar is geweest en adresseert dit ook in het advies. Wel had in de tekst preciezer moeten worden omgegaan met de tegenvallende additionele financiering (in 2018, niet in 2017) en had de eigen inkomstenstrategie meer ruimte moeten krijgen in het advies.

In de toelichting op de begroting staat inderdaad voldoende beschreven hoe de eigen inkomsten moeten groeien. De verwachte groei komt uit de verkoop van boeken en kunstwerken, coproductiebijdragen, een lidmaatschapsprogramma voor particulieren en fondsen, i.c. Fonds voor Cultuurparticipatie en Mondriaan Fonds. De raad wijst erop dat de jaarverantwoordingen over 2019 conform afspraak met het ministerie van OCW niet zijn meegenomen in de beoordeling van BIS-aanvragen, omdat in verband met de coronacrisis niet kon worden gegarandeerd dat alle aanvragers de jaarverantwoording over 2019 tijdig konden aanleveren.

Tot slot geeft Witte de With te kennen dat de adjunct-directeur in augustus 2024 met pensioen gaat, en niet al dit jaar, zoals de onoplettende lezer nu zou kunnen denken bij lezing van het advies. De raad onderschrijft deze aanvulling.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Witte de With geen aanleiding zijn advies te herzien.

Wonderfeel

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. Stichting Wonderfeel (hierna: Wonderfeel) heeft haar reactie rechtstreeks aan de raad gericht. De raad heeft besloten deze reactie in behandeling te nemen, samen met de andere reacties die het ministerie van OCW hem heeft voorgelegd, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geven het advies over de aanvragen te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies laat Wonderfeel weten bezwaren te hebben tegen de afwegingen van de raad die tot een afwijzing hebben geleid voor de BIS. Het festival vindt dat de raad een te traditionele kijk op de klassieke muziek en op de festivalwereld laat zien, en herkent zich daarnaast niet in enkele opmerkingen.

Allereerst wijst Wonderfeel erop dat het festival geen specifiek tijdvak, genre of instrument binnen de klassieke muziek vertegenwoordigt, zoals in de inleiding wordt gesteld.

Met zijn clustering van festivals binnen de muziek heeft de raad willen aanduiden dat de genoemde festivals elk een eigen specialisatiegebied bestrijken.

Wonderfeel wijst er daarnaast op dat het door de raad een overwegend presenterend festival wordt genoemd. Wonderfeel omschrijft zichzelf in zijn reactie als een eigentijds antwoord op het imagoprobleem waar de klassieke muziek al jaren mee worstelt en vindt dit in tegenspraak met de observatie van de raad.

De raad herkent deze drijfveer van Wonderfeel en heeft hier waardering voor. Hij onderstreept dat hij juist dit aspect van het festival positief heeft beoordeeld en dat de toelichting van Wonderfeel betrekking heeft op één punt van kritiek dat hij daarnaast onder het criterium 'artistieke kwaliteit' uit.

Wonderfeel is het daarnaast oneens met de beoordeling van het criterium talentontwikkeling in het advies, en verwijst hiervoor naar passages in haar aanvraag. De raad benadrukt dat hij in zijn advies een positieve beoordeling geeft van de bijdrage van Wonderfeel aan talentontwikkeling.

Wonderfeel is het oneens met de opmerking in de inleiding dat haar activiteiten op het gebied van educatie en participatie nog 'onvolgroeid' zijn. Volgens het festival strookt die opmerking niet met de positieve beoordeling van educatie en participatie in het advies.

De raad wijst erop dat hij in zijn afweging een keuze heeft moeten maken uit 24 aanvragers, waarvan hij er 23 positief heeft beoordeeld. Dat betekent dat in de afweging de programma's op het gebied van educatie en participatie met elkaar zijn vergeleken; in dit licht moet de afweging in de inleiding worden gelezen.

Wonderfeel is het oneens met de opvatting van de raad dat de internationale werking van het festival te beperkt is. Het festival wijst erop dat het internationaal veelvuldig samenwerkt en dat een kwart van de festivalprogrammering internationaal is.

De raad heeft hier grote waardering voor, zoals ook blijkt uit het advies. Echter, de raad bekijkt de internationale werking van een instelling in het licht van de totale BIS, en de betekenis daarvan voor het gehele muziekveld. In dat licht beoordeelt hij de bijdrage aan internationalisering van Wonderfeel als te smal.

De raad schrijft in zijn advies dat hij hoopt dat de urgentie ten aanzien van diversiteit en inclusie zich niet alleen zal uiten in projecten, maar binnen de gehele organisatie. Het is Wonderfeel onduidelijk of dit een punt van kritiek is, maar het festival wijst erop dat het zelf dezelfde hoop koestert en daar concrete stappen voor zet.

De raad heeft dit met zijn opmerking willen erkennen.

Wonderfeel betoogt verder dat het de beperkte ruimte van de aanvraag niet heeft besteed aan het toelichten van fair practice, omdat een en ander blijkt uit het voornemen om de cao Toneel en Dans te gaan toepassen.

De raad heeft in zijn advies de bedrijfsvoering van Wonderfeel positief beoordeeld, maar plaatst enkele kanttekeningen. Hij vindt dat een festival, om in aanmerking te komen voor de BIS, in staat moet zijn om enkele zaken duidelijk toe te lichten en heeft in zijn advies aangegeven wat hij heeft gemist.

Wonderfeel laat ten slotte weten het opmerkelijk te vinden dat de raad het festival enerzijds prijst om de slagkracht waarmee het zijn negatieve eigen vermogen heeft ingelopen, en anderzijds opmerkt dat de financiële indicatoren laag zijn.

De raad kan zich het onbegrip van de instelling hierover voorstellen. Om te toetsen of een instelling in aanmerking kan komen voor de BIS, is het wezenlijk om naar de financiële indicatoren te kijken. De raad benadrukt dat hij deze in het advies in één adem noemt met zijn waardering voor de veerkracht die het festival heeft getoond.

De Raad voor Cultuur benadrukt ten slotte dat hij Wonderfeel positief heeft beoordeeld, maar na weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie heeft geadviseerd het festival geen subsidie toe te kennen. Voor een motivering van de afweging verwijst de raad naar zijn advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Wonderfeel geen aanleiding zijn advies te herzien.